

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS INSTITUTAS

Edukologijos (švietimo vadyba) studijų programa

JURGITA VAITIEKŪNIENĖ

**MOKYKLOS IR VIETOS BENDRUOMENĖS BENDRADARBIAVIMO, KAIP
SOCIALINĖS PARTNERYSTĖS, VYSTYMO RAIŠKA IR TOBULINIMO
GALIMYBĖS (atvejo analizė)**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė prof. dr. Aušrinė Gumuliauskienė

Darbas originalus

(studento parašas)

Šiauliai, 2020

**Parengto baigiamojo bakalauro / profesinių studijų / magistro darbo
savarankiškumo patvirtinimas**

Patvirtinu, kad įteikiamas baigiamasis bakalauro / profesinių studijų / magistro darbas
*Mokyklų ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės
patirties, vystymo raiška ir tobulinimo galimybės (atvejo analizė)* yra:

1. Atliktas savarankiškai ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose.
2. Nebuvo naudotas kitame universitete / institute Lietuvoje ir užsienyje.
3. Nėra medžiagos iš kitų autorių darbų, jeigu jie nėra nurodyti darbe.
4. Pateiktas visas panaudotos literatūros sąrašas.

Jurgita Vaitiekūnienė

Vardas, pavardė

[Signature]

Parašas

TURINYS

SANTRAUKA	4
SUMMARY	6
SAVOKŲ ŽODYNĖLIS	8
IVADAS.....	11
1. MOKYKLOS SOCIALINĖS PARTNERYSTĖS VYSTYMO TEORINIAI ASPEKTAI.....	17
1.1. Socialinės partnerystės sampratos teorinės interpretacijos.....	17
1.2. Mokyklos socialinės partnerystės vystymo aktualumas įgyvenant strateginius švietimo tikslus.....	23
1.3. Mokyklos socialiniai partneriai ir jų funkcijos.....	27
1.4. Mokyklos socialinės partnerystės vystymas, įgyvendinant tinklinio bendradarbiavimo modelį.....	32
2. BENDRADARBIAVIMAS KAIP SOCIALINĖS PARTNERYSTĖS VYSTYMO PRIEMONĖ.....	35
2.1. Bendradarbiavimo samprata ir reikšmingumas švietimo sistemoje.....	35
2.2. Bendradarbiavimo veiksmingumą lemiantys veiksniai.....	40
2.3. Bendradarbiavimo su vietos bendruomene formos ir būdai.....	47
3. MOKYKLOS IR VIETOS BENDRUOMENĖS BENDRADARBIAVIMO KAIP SOCIALINĖS PARTNERYSTĖS VYSTYMO RAIŠKOS IR TOBULINIMO GALIMYBIŲ EMPIRINIO TYRIMO REZULTATAI IR JŲ ANALIZĖ.....	53
3.1. Tyrimo metodologija	53
3.2. Tyrimo metodika ir organizavimas.....	55
4. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ ANALIZĖ.....	59
4.1. Kokybinio tyrimo rezultatų analizė	59
4.1.1. X mokyklos mokinių mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso vertinimo analizė.....	59
4.1.2. Vietos bendruomenės tarybos narių mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo samprata.....	65
4.1.3. X mokyklos administracijos narių mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso vertinimo analizė	72
4.2. Kiekybinio tyrimo rezultatų analizė	77
4.2.1. Pedagogų apklausos vertinimo analizė.....	77
4.2.1. Tėvų apklausos rezultatų analizė.....	89
DISKUSIJA.....	105
IŠVADOS.....	107
REKOMENDACIJOS	110
LITERATŪRA	111
PRIEDAI	117

SANTRAUKA

Baigiamojo darbo tema. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raiška ir tobulinimo galimybės: atvejo analizė.

Tyrimo aktualumas ir naujumas. Šiandieninėje visuomenėje vaikų ir jaunimo užimtumo, ugdymo problemos tampa vis sudėtingesnės, todėl joms spręsti nebeužtenka vien mokyklos specialistų pastangų. Tai reiškia, jog į ugdymo procesą turi būti įtraukti mokinių tėvai, vietos bendruomenė ir kiti socialiniai partneriai. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tema labai aktuali, nes būtent šiandien kaimo mokykla turėtų būti ne tik kaip ugdymo(si) proceso organizatorė, bet ir kaip institucija, atliekanti kultūrinės, socialinės, edukacinės funkcijas, tarnaujanti bendruomenei ir tenkinanti jos poreikius.

Tyrimo problema. Lietuvoje mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo modelio įgyvendinimas nėra pakankamai išplėtotas. Kiekviena mokykla, siekdama sėkmingai veikti švietimo paslaugų rinkoje, turi kurti teigiamą įvaizdį bei plėtoti ryšius su visuomene. Ji yra pagrindinė socialinė veikėja, todėl turi išskirtinę galimybę užmegzti labai reikalingus ir reikšmingus partnerystės ryšius su vietos bendruomene. Mokyklos ir vietos bendruomenės ryšys yra svarbus tiek pačiai mokyklai, tiek visai bendruomenei. Trūksta norminio reglamentavimo, kuris nusakytų aiškias mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo metodines gaires, koks turėtų būti jos turinys, formos.

Hipotezė. Tikėtina, kad Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas vystomas labiau mokyklos nei bendruomenės iniciatyva, daro teigiamą edukacinį, socialinį, kultūrinį poveikį vietos bendruomenei, tačiau socialinės partnerystės potencialas nėra pakankamai veiksmingai išnaudojamas, nors mokykla ir tampa vietos bendruomenės traukos centru.

Tyrimo objektas. Kėdainių rajono X mokyklos bendradarbiavimas su vietos bendruomene.

Tyrimo tikslas. Teoriškai pagrįsti ir ištirti Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raiškos ypatumus bei tobulinimo galimybes.

Tyrimo metodai. Teoriniai, empiriniai (kiekybiniai, kokybiniai), statistiniai.

Tyrimo išvados. Atliktas tyrimas atskleidė, jog Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesas nėra intensyvus. Bendri renginiai vyksta nedažnai, trūksta bendrų mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamų veiklų. Vyrauja kultūrinio pobūdžio renginiai, bendradarbiavimo formos ir būdai nėra efektyvūs. Mokiniai pripažįsta, jog trūksta išskirtinių programų, kurios labiau atitiktų jaunimo poreikius. Pastebėtina, kad dalyvaujant bendruomeninėje veikloje trūksta iniciatyvumo, suinteresuotumo iš pedagogų, tėvų. Dažniausiai jie yra tik žiūrovai. Tyrimo hipotezė – tikėtina, kad Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės

bendradarbiavimas vystomas labiau mokyklos nei bendruomenės iniciatyva, daro teigiamą edukacinį, socialinį, kultūrinį poveikį vietos bendruomenei, tačiau socialinės partnerystės potencialas nėra pakankamai veiksmingai išnaudojamas, nors mokykla ir tampa vietos bendruomenės traukos centru, pasitvirtino iš dalies. Tyrimas atskleidė, kad Kėdainių rajono X mokykla nėra pagrindinė mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo iniciatorė. Vietos bendruomenės aktyvas dažnai imasi iniciatyvos, tačiau stinga bendradarbiavimo, dalyvių parengtos socialinės partnerystės vystymo strategijos. Vadinasi nėra išnaudojamas bendradarbiavimo potencialas.

Esminiai žodžiai. Bendruomenė, bendradarbiavimas, mokykla, socialinė partnerystė.

SUMMARY

The topic of the paper. Manifestation of Development and Opportunities for Improvement of the Collaboration Between School and Local Community as a Social Partnership: a Case Study.

Relevance of the paper. In nowadays society children and youth engagement, education problems become more and more complex, therefore the efforts of school specialists alone are no longer efficient. This implies that parents, local community, and other social partners have to be involved in the process. The issue of school and local community collaboration is very relevant as today's school of a rural area should act not only as the organizer of the educational process but also as the institution performing cultural, social, and informal education functions, serving the community and answering its needs.

Problem of the research. The implementation model of school and local community collaboration in Lithuania is not developed enough. Any school seeking to perform in the education service market successfully has to build a positive image and develop a relationship with society. The school is a key social actor which possesses a unique opportunity to develop essential and significant relations with the local community. The relationship is mutually important for school and for local community. There is a lack of legal regulation which could determine the guidelines, forms and contents for school and local community collaboration.

Hypothesis. It is likely that Kėdainiai district X school, and the local community collaboration is developed more at the initiative of the school rather than the local community. The initiative has a positive educational, social and cultural impact on local community, however, the potential of social partnership is not exploited enough, even though the school becomes the centre of attraction for the local community.

Subject matter of the research. Collaboration of Kėdainiai district X school and local community.

Aim of the research. To theoretically justify and conduct the analysis of peculiarities of the development and opportunities for improvement of social partnership collaboration between school and local community .

Methods of the research. Theoretical, empirical (quantitative, qualitative), statistical.

Conclusions of the research. The research revealed that the collaboration process between Kėdainiai district X school and the local community is not very intensive. Common events are held but the number is not sufficient, there is a lack of common activities between the school and the local community. The events of cultural activities prevail though the forms and approaches are not efficient.

Pupils state that there is a lack of activities that meet the youth's needs. It should be noted that the research revealed a lack of initiative and inclusion of teachers, and parents, the latter are usually only the spectators of an event. The hypothesis - it is likely that Kėdainiai district X school and the local community collaboration is developed more at the initiative of the school rather than the local community. The initiative has a positive educational, social and cultural impact on local community, however, the potential of social partnership is not exploited enough, even though the school becomes the centre of attraction for the local community was partially confirmed. The research revealed that Kėdainiai district X school is not the main initiator for the school and the local community social partnership collaboration. Local community initiators tend to initiate the events, thus it lacks supporters for collaboration and partnership development strategy. This implies that the potential for collaboration is not exploited efficiently.

Key words. Community, collaboration, school, social partnership.

SAVOKŲ ŽODYNĖLIS

- **Bendruomenė** – gamybiniais ir kitais santykiais susijęs gyvenimas, kolektyvas. Gali būti pirmą kartą bendruomenė, gentinė bendruomenė, kaimo bendruomenė (Dabartinis lietuvių kalbos žodynas, 2000).
- **Bendruomenė** – žmonių grupė, turinti bendrą interesą, bendras tradicijas (Nefas, 2000).
- **Bendruomenė** – tai sąvoka, vartojama socialiniams santykiams grupėje ar tam tikroje teritorijoje, apibūdinti (Collins Educational Dictionary of Social Work, 1995).
- **Bendruomenė** – tai artimiausia darbuotojo, kliento, institucijos aplinka, analizuojama kaip socialinė sistema (Johnsson, 1996).
- **Bendruomenė** – šeimų ar žmonių grupė, kurią jungia tam tikros bendro naudojimo vertybės, turinti vieningas tarnybas, įstaigas, interesus ar geografinį artumą (Leliūgienė, 1997).
- **Bendruomenė** – tapatybės ir bendrumo jausmas, kuris atsiranda priklausant tam tikrai vietai, organizacijai ar socialinei grupei. Tai žmonių grupė, kuri turi bendras naudojimo vertybes, aptarnavimo įstaigas (seniūnija, sveikatos priežiūros įstaigos, mokyklos ir kt.) ir gyvena apibrėžtoje teritorijoje (kaimas, gyvenvietė, mikrorajonas). Bendruomenė susiformuoja skatinama aiškaus, konkretaus intereso (Baršauskienė, Leliūgienė, 2004).
- **Bendradarbiavimas** – bendravimas, kurio metu asmenys padeda realizuoti vienas kito poreikius (Leonavičius, 1993).
- **Bendradarbiavimas** – darbas sujungus intelektines pastangas, pagalbą vienas kitam, bendrą problemos sprendimą ir bendrą problemos sprendimo priėmimą (Ališauskienė, 2005).
- **Bendradarbiavimas** – tai darbas, siekiant bendro tikslo (Lukšienė, 1993).
- **Bendravimas** – tai daugiaplanis procesas, kuriame vienu metu sąveikauja žmonės kaip informacijos turėtojai, darantys vienas kitam įtaką. Sociologiniu požiūriu bendravimas – procesas, turintis du aspektus: pirma, tai individo sociakultūrinių vertybių įsisavinimas, antra, socialinės sąveikos tarp žmonių per ženklų sistemą perduodamos patirties procesas. Psichologiniu požiūriu bendravimas – tai specifinė veiklos forma, būtinai įgyvendinant kitas žmogaus veiklas (Prunskus, 2012).
- **Bendravimas** – tai pasikeitimo informacija procesas, laiduojantis žmonių tarpusavio supratimą. Šis pasikeitimas informacija gali vykti žodžiais, idėjomis, ir netgi emocijomis. Bendravimo procese atsiranda supratimas, emocionalus potraukis, formuojasi solidarumas, nuomonių ir pastangų bendrumas (Sociologija Lietuvoje, 1995).

- **Tinklinis bendradarbiavimas** – pagalbos moksleiviams užtikrinimas teikiant savalaikę kompleksinę pagalbą instituciniu ir tarpinstituciniu lygmenimis (Kaušylienė, Targamadzė, 2002).
- **Socialinė partnerystė** – organizuota švietimo institucijų, suinteresuotų profesinio mokymo, darbdavių ir profesinių sąjungų bendradarbiavimas, instituciniu, tarpinstituciniu, regioniniu, nacionaliniu ir pasauliniu lygiu, siekiant bendrų tikslų ir naujos veiklos kokybės (Laužackas, 2005).
- **Bendruomeninė organizacija** – asociacija, kurios steigėjai ir nariai yra gyvenamosios vietovės bendruomenės (jos dalies arba kelių gyvenamųjų vietovių) gyventojai (jų atstovai) ir kurios paskirtis – per iniciatyvas įgyvendinti viešuosius interesus, susijusius su gyvenimu kaimynystėje (Lietuvos Respublikos bendruomeninių organizacijų plėtros įstatymas, 2018).
- **Gyvenamosios vietovės bendruomenė** – savivaldybės gyvenamosios vietovės (jos dalies arba kelių gyvenamųjų vietovių) gyventojai, susieti bendrais gyvenimo kaimynystėje poreikiais ir interesais ir tenkindami šiuos poreikius ir interesus veikiantys įvairiomis tiesioginio dalyvavimo formomis (susirinkimas, viešas svarstymas, apklausa, veikla per savo atstovus, bendruomeninės organizacijos ir kt.) (Lietuvos Respublikos bendruomeninių organizacijų plėtros įstatymas, 2018).
- **Mokyklos bendruomenė** – mokyklos mokytojai, mokiniai, jų tėvai (globėjai, rūpintojai) ir kiti asmenys, vienijami mokymo santykių ir bendrų švietimo tikslų (*LR švietimo įstatymas*, 2011).
- **Mokykla** – juridinis asmuo, valstybės narės juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka, kurio pagrindinė veikla yra formalusis arba (ir) neformalusis švietimas (*LR Švietimo įstatymas*, 2011).
- **Kultūra** – 1) žmogaus bei visuomenės veiklos produktai, jos formos ir sistemos, kurių funkcionavimas leidžia kurti, panaudoti ir perteikti materialines ir dvasines vertybes; 2) tobulinimo laipsnis, pasiektas kurioje nors mokslo ar veiklos srityje; išprusimas (Dabartinis lietuvių kalbos žodynas, 2000).
- **Centras** – vieta, kurioje sukoncentruota veikla ar valdymas (Dabartinis lietuvių kalbos žodynas, 2000).

IVADAS

Tyrimo aktualumas. Sparčiai kintanti aplinka, augantys ir besikeičiantys žmonių poreikiai bei lūkesčiai, atsinaujinančios technologijos, kelia naujus iššūkius švietimo sistemai. Šiandieninėje visuomenėje, patiriančioje globalizacijos procesų pasekmes, vaikų ir jaunimo ugdymo problemos tampa vis sudėtingesnės, todėl joms spręsti nebeužtenka vien mokyklos specialistų ir mokytojų pastangų. *Valstybinėje švietimo 2013-2022 metų strategijoje (2014)* akcentuojama, kad šalies švietimo sistemą turi sudaryti nuolat tobulėjančios, besivystančios, siekiančios kokybiško ugdymo, tarpusavyje ir su partneriais bendradarbiaujančios švietimo įstaigos. Todėl kiekvienos mokyklos tikslas yra užtikrinti kokybišką ugdymo procesą, kurio vienas esminių veiksnių yra bendradarbiavimas. Kiekviena ugdymo institucija turi surasti priemonių ir būdų, kaip mobilizuoti organizacijos narių energiją ir jų potencialius pajėgumus tam, kad būtų pasiektas pagrindinis tikslas – užtikrintos mokymo ir mokymosi sąlygos, įgalinančios įgyti kompetencijų ir gebėjimų spręsti problemas bei priimti sprendimus. Tai reiškia, jog į vaikų socializacijos procesą turi būti įtraukti mokinių tėvai, vietos bendruomenė ir kiti socialiniai partneriai. Šiems tikslams pasiekti reikia gauti ne tik kuo didesnę finansavimą, bet ir pasirašyti socialinės partnerystės sutartis su kitomis švietimo sistemos organizacijomis bei socialiniais partneriais, siekiančiais bendrų tikslų.

Anot R. Kontautienės (2003), globali švietimo kaita kelia sąlygas nuolatiniam ugdymo sistemų atsinaujinimui, perimant naujas žmonių socialines formas ir visuomenės vertybes. Viena jų – bendradarbiavimas, kuris yra suvokiamas kaip bendra dalyvių veikla, kuri yra paremta susitarimais dėl veiklos, bendrų tikslų siekimo, turinio.

Bendradarbiavimas yra paveiki ugdymo institucijos tobulinimo strategija, efektyvus instrumentas, pačiai ugdymo institucijai prisiimant aktyvaus, atsakingo, nuolat besimokančio, įgyvendinančio ugdymo inovacijas, plėtojančio įvairaus pobūdžio komunikaciją, iniciatyviai ir savarankiškai organizuojančio savo įstaigos bendruomenės gyvenimą subjekto vaidmenį (Gumuliauskienė, Starkutė, 2018).

LR švietimo įstatymo pakeitimo įstatyme (2011), yra pažymima, kad švietime privalo bendradarbiauti kiekvienas šioje sistemoje esantis dalyvis. Bendradarbiaujanti mokyklos kultūra, leidžia organizacijai pranašiau ir vieningiau siekti organizacijos tikslų, veiklos kokybės, susiremti su iškilusiais iššūkiais.

LR švietimo įstatyme (2011) apibrėžiama mokyklos bendruomenės sąvoka. Teigiama, kad mokyklos bendruomenę sudaro vienos mokyklos mokytojai, mokiniai, jų tėvai ir kiti asmenys, susieti

mokymosi santykių ir bendrų švietimo tikslų. Galime teigti, kad mokyklos bendruomenę sudaro mokinių, mokytojų, tėvų bei visų tiesiogiai ir pozityviais ryšiais su mokykla susijusių asmenų grupė.

Mokyklos bendruomenę vienija bendros vertybinės nuostatos ir apibrėžti ugdymo tikslai, kurių siekiama ne tik per mokomąją veiklą, bet ir per bendrus renginius, išvykas, talkas ir kitas įvairaus pobūdžio neformalias edukacines, kultūrines veiklas, per bendrą visų mokyklos bendruomenės narių gyvenimą (Baršauskienė, Leliūgienė, 2001).

Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje (2014) akcentuojama, jog menkai bendradarbiaujama į mokyklų bendruomenes įtraukiant mokinius, tėvus, socialinius partnerius, nepasikliaujama visuomenės užsakymu, daugiau orientuojamasi į aukštesnės vadovybės pavedimus. Tai neleidžia mokyklose sukurti solidarios bendruomeninės elgsenos įgūdžių, neformuoja priklausymo bendruomenei, tautai tapatybės, atsakomybės už tautos kultūros ir valstybės gyvavimą. Visa tai slopina kūrybiškumą įgyvendinant naujas idėjas, atsakomybės prisiėmimą, lyderystę ir dinamiškesnio savarankiško kokybės gerinimo galimybes. Visuomenė per mažai įtraukiama į švietimo kaitos gairių ir konkrečių naujovių svarstymą, nėra nuolatinio dialogo tradicijos ir mechanizmų, neišplėtotos viešosios konsultacijos ir visuomeniniai susitarimai dėl permmainų kryptių ir jų įgyvendinimo modelių.

Anot M. Lukšienės (1993), sistema keisis norima linkme, jei pati mokykla, kiekviena individualiai, o ne tik įsakoma iš viršaus, įsitikinus pritarus vykstančiai kaitai ir įsitrauks į ją kūrybiškai, t. y. laisvai, įvairiapusiškai ir atsakingai.

Bendrujų programų ir išsilavinimo standartuose įvardyta (2003), kad vienas svarbiausių ugdymo turinio kaitą lemiančių veiksnių yra mokyklos bendruomenės ir vietos bendruomenės kaita: mokyklos bendruomenės požiūris į savo veiklą ir vietos bendruomenės poreikiai.

Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos (2014) trečiasis tikslas aktualizuoja suteikti mokiniams, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius. Strategijoje nurodoma, kad „Lietuvos bendrojo ugdymo, profesinio mokymo, aukštosios, neformaliojo švietimo mokyklos nepakankamai išnaudoja turimą potencialą, siekdamas geresnės kokybės ir sąveikos su žmogaus ir visuomenės poreikiais. Nors pastaraisiais metais daug nuveikta į bendrojo ugdymo mokyklas diegiant įsivertinimo, strateginio planavimo, socialinės partnerystės ir tinklaveikos elementus, tačiau tokia praktika vis dar netapo tradicine, savaimine mokyklų kultūra, dažniau apsiribojama teisės aktų ar laikinų projektų vykdymu“.

Mokykla – ta institucija, kurioje susitinka ir suartėja įvairūs visuomenės sluoksniai, skatinamas bendravimas ir bendradarbiavimas, mezgasi visuomeninio gyvenimo santykiai, o nuo šių santykių priklauso švietimo reformos procesų efektyvumas (Survilaitė, Žilionis, 2003).

Į pagalbą mokyklai ugdant mokinių vertybes privalo ateiti šeima, įvairios organizacijos, visuomenė. Ypač tai aktualu kaimo mokyklai, kuri turi didžiausią įtaką vietos bendruomenei. Mokykla telkia bendruomenę, tampa jos šerdimi, todėl sprendžia ne tik vaikų socializacijos klausimus, bet neretai ir visos vietos bendruomenės problemas. Mokykla įsijungusi į socialinės partnerystės tinklus, tampa mokykla partnere, bendrauja ir bendradarbiauja su vietos bendruomene kaip jos centras, visos bendruomenės jungiamoji dalis.

Bendraudama ir bendradarbiaudama su vietos bendruomene mokykla greičiau ir efektyviau sprendžia išskylančias problemas. Kaimo mokyklos partnerių skaičius priklauso nuo mokyklos artimiausios socialinės aplinkos ypatumų, artimiausioje aplinkoje esančių institucijų ir jų ryšių su mokykla. Mokykla tampa švietimo ir kultūros centru, susijusiu partnerystės ryšiais su vietos bendruomene: bendruomenės centru, kultūros skyriumi, biblioteka, visuomeninėmis organizacijomis, šeima.

Anot Kontautienės (2000), bendradarbiavimas įkūnija kaitos procesams svarbius principus: galimybę kiekvienam ugdymo dalyviui viešai išsakyti savo nuomonę; stiprina pasitikėjimą, taikant siūlomas naujoves skatina sąmoningai jas koreguoti ir netgi priešintis joms; didina refleksijos galią, skatina kiekvieną ugdymo dalyvį nuolat tobulėti ir ugdymą suprasti kaip nesibaigiantį nuolatinio tobulinimo(si) procesą. Bendradarbiavimui būdingas komandinis mokymasis, konsultavimas, planavimas, kolegiški aptarimai arba profesinis dialogas, tobulinimo tyrimas, abipusis stebėjimas ir grįžtamasis ryšys (Tereševičienė, Gedvilienė, 2000). Tik bendradarbiaujant su kitais perimamos vertybės, papročiai, gyvenimo stilius, perduodama patirtis ateinančioms kartoms (Gumuliauskienė, Starkutė, 2018).

Kiekviena mokykla siekdama sėkmingai veikti švietimo paslaugų rinkoje, turi kurti teigiamą įvaizdį bei plėtoti ryšius su visuomene. Ji yra pagrindinė socialinė veikėja, todėl turi išskirtinę galimybę užmegzti labai reikalingus ir reikšmingus partnerystės ryšius su visa bendruomene. Mokyklos ir vietos bendruomenės ryšis yra svarbus tiek pačiai mokyklai, tiek visai bendruomenei.

Šiuolaikinė kaimo mokykla turi būti atvira visuomenei: vykdanči tėvų pedagoginį švietimą, organizuojanti tėvų ir vaikų visuomenei naudingą veiklą bei laisvalaikį, atsižvelgiant į tautos, bendruomenės tradicijas. Kaimo mokyklos kultūrą veikia išorės veiksniai, o jos vertybės yra

vietiniams suprantamos. Šeimos, mokyklos, kaimo bendruomenės narių, socialinės aplinkos sąveika, bendri tikslai, vertybės sudaro bendruomenės narių socializacijos pagrindą.

Mokykla – veiklus vietinės bendruomenės kultūros židinys, stiprinantis ryšius tarp mokinių, jų tėvų, mokytojų ir kitų vietinių bendruomenės narių. O svarbiausia mokykla privalo būti ryški visuomenėje ne tik savo mokomaisiais, ugdomaisiais ir kitais principais, bet kaip bendruomenė, jungianti kitų bendruomenių narius.

Tyrimo problemos ištirtumas. Nors ir pripažįstamas socialinių partnerių bendradarbiavimo poveikis mokyklos veiklos efektyvumui, sėkmei, problemų sprendimui, tačiau švietimo organizacijų specifika turi įtakos bendradarbiavimo procesų jose formavimosi ir raiškos ypatumams, kurie vis dar išlieka problemiški ir aktualūs. Iki šiol mokyklos ir vietos bendruomenės požiūriu mažai tyrinėti bendradarbiavimą veikiantys organizaciniai aspektai, bendruomenės tarpusavio santykiai, bendradarbiavimo privalumai bei trūkumai bei asmeniniai gebėjimai ir pastangos bendradarbiauti.

Bendradarbiavimo svarbą ir aktualumą yra nagrinėję nemažai užsienio, mūsų šalies mokslininkų: O. Merfeldaitė ir A. Railienė (2007) teigė, kad tarpinstitucinio bendradarbiavimo sėkmę užtikrina tiksliai apibrėžtos bendradarbiaujančių institucijų veikimo ribos, tik joms būdingų vaidmenų žinojimas ir atlikimas. Jos pabrėžė, jog būtina, kad vienos žinybos gerai išmanytų kitų žinybų (institucijų) darbą, suprastų savo atsakomybę, elgtųsi deramai viena kitos atžvilgiu ir derintų tikslus. G. Kvieskienė ir V. Kvieska (2012) gilinasi į socialinės partnerystės svarbą, kuri gali būti traktuojama kaip naujoviškas būdas, padedantis įveikti ekonominius, socialinius ir ekologinius iššūkius, spręsti nedarbo ir skurdo problemas. Autoriai pažymi, kad kokybiška socialinė partnerystė skatina inovacijas, o inovacijos duoda nelauktų rezultatų ir naujų sprendimų kokybę. R. Kontautienė (2001; 2003; 2006; 2010) nagrinėjo pedagogų bendradarbiavimą, gilinasi į darbuotojų skatinimą bendradarbiauti, R. Dobranskienė (2004) savo darbuose gilinasi į pedagogų bendradarbiavimo kultūrą, jos ypatumus, A. Gumuliauskienė (1997; 2005; 2018) nagrinėjo bendradarbiavimo reikšmingumą švietimo sistemoje. Taip pat įvairius bendradarbiavimo aspektus yra nagrinėję M. Ainscow ir D. Hopkins (1989); M. Teresevičienė ir G. Gedvilienė (2000); S. Ališauskienė ir L. Miltenienė (2004; 2005) ir kt.

Tyrimo problema. Šiuolaikinės mokyklos neįmanoma atsieti nuo bendradarbiavimo, o ypač ir pedagogų. Sėkmingas bendradarbiavimas yra vienas būtiniausių veiksnių kuriant mokyklos kultūrą, vystant vertybines nuostatas, kuriant besimokančią organizaciją, skatinant mokymosi proceso kokybę ir įstaigos tobulėjimą. Tačiau pastebėtina, jog ne visi mokytojai yra linkę bendradarbiauti, dalintis savo patirtimi bei idėjomis. Ne visos ugdymo įstaigos aktyviai bendradarbiauja su socialiniais partneriais.

Lietuvoje socialinė partnerystė sunkiai skinasi kelią. Daugelis problemų visuomenėje kyla, nes per mažai pasitikime vieni kitais. Kol nepasieksime, negalėsime geriau ugdyti socialinių kompetencijų, siekti bendrų tikslų problemoms spręsti. Pasitikėjimas vieniems kitais, socialinė partnerystė turi būti ugdoma nuo mažų dienų. Juk mokykla turi būti atvira, siekianti plėsti pedagogų ir vietos bendruomenės narių bendradarbiavimą, vystyti palankius tarpusavio santykius ir pasitikėjimą. Anot G. Kvieskienės (emokykla.lt., 2018), socialinė partnerystė gali padėti Lietuvai suklestėti, paskatinti ją būti ir sumania, ir išradinga, ir laiminga, nes glaudesnė socialinė partnerystė (darbuotojų ir darbdavių atstovų tarpusavio santykių sistema) yra būtina sąlyga Lietuvos gerovei kurti. Todėl **darbe tyrimo problema konkretizuojama šiais klausimais:** kaip vystomas mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas, kokios yra mokyklos socialinės partnerystės su vietos bendruomene plėtotės galimybės?

Tyrimo objektas. Kėdainių rajono X mokyklos bendradarbiavimas su vietos bendruomene.

Hipotezė. Tikėtina, kad Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas vystomas mokyklos, bet ne bendruomenės iniciatyva, daro teigiamą edukacinį, socialinį, kultūrinį poveikį vietos nariams. Tačiau socialinės partnerystės potencialas nėra pakankamai veiksmingai išnaudojamas, nors mokykla ir tampa vietos bendruomenės traukos centru.

Tyrimo tikslas. Teoriškai pagrįsti ir ištirti Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raiškos ypatumus bei tobulinimo galimybes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti mokyklos socialinės partnerystės vystymo sampratos ir reikšmingumo teorinius aspektus.
2. Atskleisti bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo priemonės formas, būdus, veiksmingumą lemiančius veiksnius.
3. Apibūdinti mokyklos ir vietos bendruomenės, kaip socialinių partnerių, funkcijas.
4. Ištirti X mokyklos bendradarbiavimo su vietos bendruomene, kaip socialinės partnerystės, vystymo raiškos ypatumus ir tobulinimo galimybes.
5. Remiantis tyrimo rezultatais pateikti išvadas ir rekomendacijas.

Tyrimo metodologija. Tyrimas grindžiamas socialinio konstruktyvizmo, socialinio kapitalo teorija, socializacijos teorija bei bendrosios ir švietimo vadybos teoretikų nuostatomis apie bendradarbiavimą.

Tyrimo metodai. *Teoriniai:* mokslinės ir metodinės literatūros, strateginių švietimo dokumentų, mokslinės literatūros, mokyklos norminių ir vidaus dokumentų turinio analizė,

sisteminimas, apibendrinimas. *Empiriniai*: anketinė apklausa raštu, grupinė diskusija (*focus grupė*), pusiau struktūruotas interviu. *Statistiniai*: atlikta statistinė duomenų analizė, apskaičiuoti dažniai (N), procentai (%), kuriais remiantis renkami, dorojami ir analizuojami kiekybiniai duomenys.

Tyrimo imtis ir organizavimas. Tyrimo tikslui pasiekti ir iškeltiems uždaviniams įgyvendinti buvo derinamos kiekybinio bei kokybinio tyrimų prieigos. *Kiekybiniai tyrimo metodai.* Kiekybinis tyrimas vyko anketinės apklausos būdu apklausiant tėvus, pedagogus. Tyrime dalyvavo 26 mokytojai ir 54 tėvai. Iš viso išdalinta 80 klausimynų. Užpildyta 80 (atsakomumo lygis 100 proc.). Buvo pateiktos mišraus tipo anketos. Klausimyną sudarė uždarojo, pusiau uždarojo ir atvirojo tipo klausimai. Pedagogų anketoje – 21 klausimas, tėvų – 20 klausimų. Tyrimo anketą pedagogams ir tėvams sudarė informacinis, demografinis ir diagnostinis klausimų blokai. Kiekybinis tyrimas atliktas Kėdainių rajono X mokykloje 2019 metų lapkričio, gruodžio mėnesiais. *Kokybiniai tyrimo metodai.* Pagrindinio ugdymo pakopos mokinių, vietos bendruomenės tarybos narių grupinės diskusijos (*focus grupės*) tyrimas, kuriame dalyvavo 8 mokiniai ir 10 vietos bendruomenės tarybos narių. Pusiau struktūruotas interviu atliktas su X mokyklos administracijos nariais, kuriame dalyvavo direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, direktoriaus pavaduotojas ūkiui ir bendriesiems klausimams. Kokybiniai tyrimai buvo atliekami 2019 metų lapkričio mėnesį. Tyrimams atlikti gautas sutikimas su mokyklos administracijos nariais, vietos bendruomenės tarybos nariais gautas jų raštiškas sutikimas. Apklausiant mokinius buvo pateiktas mokinių tėvų rašytinis sutikimas. Tyrimo metu buvo užtikrinamas respondentų ir informantų anonimiškumas bei konfidencialumas. *Statistiniai tyrimo metodai.* Kiekybinio tyrimo duomenys surinkti ir apdoroti naudojantis kompiuterio programa, duomenims vaizduoti diagramomis pasitelkta *Microsoft Office* paketo programa *MC Excel*.

Darbo reikšmingumas. Mokyklos ir bendruomenės bendradarbiavimo tema labai aktuali, nes būtent šiandien kaimo mokykla turėtų būti ne tik kaip ugdymo proceso organizatorė, bet ir kaip institucija, atliekanti kultūrines, socialines funkcijas, tarnaujanti bendruomenei ir tenkinanti jos poreikius. *Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje (2014)* įvardijama, jog menkai bendradarbiaujama į mokyklų bendruomenes įtraukiant mokinius, tėvus, socialinius partnerius.

Nuo to, kaip socialinę partnerystę suvokia visuomenė ir kiek dėmesio bei pastangų jos dalyviai skiria partnerystės plėtrai, labai priklauso, kokiomis kryptimis plėtojama socialinė partnerystė. Vis dėlto mūsų visuomenėje dar neaiškiai suvokiama socialinė partnerystė, kaip efektyvi priemonė švietimo sistemoje, galinti skatinti visų suinteresuotų pusių bendradarbiavimą ir atsakomybės pasidalijimą gerinant mokymo(si) kokybę.

Kiekviena mokykla siekdama sėkmingai veikti švietimo paslaugų rinkoje, turi kurti teigiamą įvaizdį bei plėtoti ryšius su visuomene. Ji yra pagrindinė socialinė veikėja, todėl turi išskirtinę galimybę užmegzti labai reikalingus ir reikšmingus partnerystės ryšius su visa bendruomene. Mokyklos ir vietos bendruomenės ryšys yra svarbus tiek pačiai mokyklai, tiek visai bendruomenei. Teoriniai šio darbo pagrindai padeda atskleisti mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo modelio sampratą. Praktiniu požiūriu per tyrimą surinkti ir apibendrinti duomenys gali būti svarbūs tobulinant Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raišką.

Darbo aprobacija:

- 2020 m. gegužės 4 d. Kėdainių rajono X mokyklos mokytojų tarybos posėdyje baigiamojo magistro darbo autorė Jurgita Vaitiekūnienė nuotoliniu būdu pristatė pranešimą „Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raiška ir tobulinimo galimybės: atvejo analizė“. Pateikė kokybinio ir kiekybinio tyrimų rezultatus, supažindino su tyrimo išvadomis ir rekomendacijomis (Kėdainių rajono X mokyklos protokolas Nr. 4, 2020-05-04 (žr. 1 priedą).
- 2020 m. gegužės 6 d. vietos bendruomenės tarybos narių posėdyje baigiamojo magistro darbo autorė Jurgita Vaitiekūnienė nuotoliniu būdu pristatė pranešimą „Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raiška ir tobulinimo galimybės: atvejo analizė“. Pateikė kokybinio ir kiekybinio tyrimų rezultatus, supažindino su tyrimo išvadomis ir rekomendacijomis (Labūnavos bendruomenės centro protokolas Nr. 4, 2020-05-06 (žr. 2 priedą).

Darbo struktūra. Darbą sudaro santrauka lietuvių ir anglų kalba, įvadas, 4 skyriai, diskusija, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas, 9 priedai. Darbe pateikiamos 27 lentelės ir 27 paveikslai.

1. MOKYKLOS SOCIALINĖS PARTNERYSTĖS VYSTYMO TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Socialinės partnerystės sampratos teorinės interpretacijos

Socialinės partnerystės ištakų galime ieškoti Austrijoje ir Skandinavijoje, nes šiose šalyse ji pradėta taikyti pirmiausia. Iš pradžių vyko kolektyvinės derybos ir kolektyvinių sutarčių pasirašymas įmonėse, vėliau socialinis dialogas išplito iki nacionalinio lygmens.

Vienu iš geriausių pirmųjų socialinės partnerystės pavyzdžių yra laikoma 1938 m. Salšio badeno sutartis, pasirašyta tarp Švedijos profesinių sąjungų ir darbdavių. Ji atspindėjo ypatingą santykių formą, vadinamąją „Salšio badeno dvasią“, kuri reiškė abipusę pagarbą, norą bendrauti ir bendradarbiauti, pastangas siekiant kompromiso ir atsakomybę dėl darbo rinkoje vykstančių pokyčių. Susitarimo pasirašymą paskatino tai, kad buvo siekiama išvengti galimos valstybinės valdžios intervencijos į darbo santykius. Socialiniai partneriai norėjo užsitikrinti teisę laisvai reglamentuoti tarpusavio santykius ir apsisaugoti nuo valstybės institucijų kišimosi (Michels, Slomp, 1990).

Kita valstybė, kurioje randame socialinės partnerystės ištakas, yra Austrija. Tarpukario laikotarpiu šioje šalyje buvo aukštas nedarbo lygis ir vyko aršios klasių kovos, pasibaigusios pilietiniu karu 1934 m. ir Austrijos prijungimu prie nacistinės Vokietijos 1938 m. Pasimokę iš šios skaudžios patirties, darbuotojų ir darbdavių atstovai, pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, nusprendė teikti pirmenybę bendriems interesams ir bendradarbiavimui, o ne klasiniams konfliktams. Nuo tada socialinė partnerystė išsivystė į nuolatinį ir stabilų Austrijos visuomenės elementą. Tai lėmė keletas veiksnių. Vienas iš jų buvo tas, kad Austrijos ekonomikoje vyravo mažos firmos, buvo įmonės dydžio struktūrų sistema, kuri skatino socialinius partnerius kurti kolektyvinį reguliavimą. Nuvertus nacių režimą, darbuotojų ir darbdavių atstovai nusprendė steigti vieningas ir visapusiškas kolektyviniams interesams skirtas organizacijas, kurios labiau atitinka socialinės partnerystės poreikius. Svarbiausia socialinę partnerystę pabrėžianti ir sistemos stabilumą paaiškinanti sąlyga yra vadinamieji lyginamieji pranašumai (Michels, Slomp, 1990).

Nors Austrijoje ir nebuvo priimtas nei vienas dokumentas, įtvirtinantis socialinę partnerystę, bet tai nebuvo kliūtis harmonizuojant visuomeninius santykius. Tinkami sprendimai, aiškūs tikslai, kryptingi veiksmai ir priemonės tam tikslui pasiekti padėjo pagrindą socialiniam dialogui Austrijoje.

Didelės reikšmės socialinės partnerystės plėtrai Lietuvoje turėjo integracija į Europos Sąjungą ir švietimo plėtros programos, leidusios perimti kitų šalių patirtį, bendradarbiaujant su socialiniais partneriais įvairiose sistemų procesuose, kurti naujus standartus. Svarbus veiksnys, lėmęs socialinės

partnerystės vystymąsi – vietinė ir tarptautinė konkurencija, paskatinusi spręsti problemas bendraujant ir bendradarbiaujant.

Socialinės partnerystės sampratą pateikia *LR darbo kodeksas (Valstybės žinios, 2002)*, kurio 40 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad tai darbuotojų ir darbdavių atstovų bei jų organizacijų, o tam tikrais šio Kodekso bei kitų įstatymų nustatytais atvejais ir valstybės institucijų tarpusavio santykių sistema, kuria siekiama suderinti darbo santykių subjektų interesus. Plačiąja prasme tai reiškia bendradarbiavimo sistemą, kurioje skirtinga šalių pozicija derinama siekiant kompromiso ir atsisakant prievartos, kaip priemonės savo interesams patenkinti.

Anot D. Petrylaitės (2006), visavertė socialinė partnerystė galima tik realios demokratijos šalyse. Akivaizdu, kad visavertė partnerystė tarp valdžios institucijų ir visuomeninio sektoriaus galima tik realios demokratijos šalyse, ir atvirkščiai, tokios partnerystės stoka demonstruoja ir demokratijos stoką vienoje ar kitoje šalyje. Lietuva, kaip demokratiška šalis, turėtų kreipti ypatingą dėmesį į socialinės partnerystės plėtrą švietimo sistemoje, dėl kurios auga šalies kultūros lygis, visuomenės mentalitetas.

Visavertė socialinė partnerystė būtina savivaldos lygmeniu, derinant valdžios ir visuomenės interesus. Toks bendradarbiavimas būtinas ir regioniniu bei nacionaliniu lygmeniu. Tuomet vaisinga partnerystė galima ir Europos institucijų lygmeniu. Socialinė partnerystė turi būti organizuota ir struktūrizuota (Gentvilas, 2012).

Baltojoje knygoje (1998) nurodyta, kad socialinė partnerystė yra vienas iš pagrindinių profesinio rengimo sistemos veiksnių, užtikrinančių nuolatinį sistemos atsinaujinimą, susijusį su realiais veiklos pasaulio pokyčiais. Socialinis dialogas padeda išsiaiškinti veiklos pasaulio poreikius, spręsti užimtumo ir nedarbo problemas, bendradarbiauti rengiant profesinio rengimo standartus, atnaujinant mokymo programas ar vykdant švietimą Socialinė partnerystė – kompleksinė ir, kaip būdinga daugeliui socialinių reiškinių, nuolat kintanti sąvoka. Be jau minėto nacionalinio konteksto, socialinei partnerystei, kaip reiškiniui, apibūdinti didelę įtaką daro jos raiškos sfera (kur ji vyksta), forma (kaip ji vyksta), tikslas ir dalyviai. Dėl šios priežasties mokslinėje literatūroje randama įvairių socialinės partnerystės sampratų apibrėžimų.

P. Tissot (2004) socialinį dialogą apibūdina kaip procesą, kurio metu socialiniai partneriai vykdo konsultacijas, dialogą arba kolektyvines derybas. M. Mainland, S. K. Andersen (2001) socialinę partnerystę įvardija kaip procesą, kai žmonės ir organizacijos iš mišrių visuomeninių, verslo ir valdžios institucijų, susibūrę į savanorišką, visoms pusėms naudingą ir inovatyvią partnerystę, sujungia savo išteklius ir kompetencijas, siekia bendrų visuomenės tikslų Taigi iš socialinės

partnerystės ištakų galima įžvelgti, kad visų pirma socialinė partnerystė apsiribojo darbuotojų ir darbdavių bendradarbiavimu. Tačiau socialinę partnerystę galima apibūdinti kur kas išsamesnėmis sąvokomis, ir socialinių partnerių dialogas gali būti vykdomas gana plačiai.

Socialinė partnerystė – tai atitinkamais principais grindžiama procesų santykių sistema, kuri susiformuoja siekiant konkrečių tikslų (wikipedia.lt).

G. Dambrauskienės (2005) nuomone, socialinį dialogą galima apibūdinti kaip nuolatinį derybų procesą socialinių partnerių interesų derinimą, įskaitant ir ES ir/ar valstybės narės institucijose darbo (socialiniais) klausimais priimant bendrus pasiūlymus, nuomones, susitarimus, sutartis bei bendrą valstybės ir socialinių partnerių atsakomybę.

R. Krasausko nuomone (2011) sąvokos „socialinis dialogas” ir „socialinė partnerystė” iš esmės dažnai tapatinamos ir laikomos sinonimais, nors tai nėra visiškai savo turiniu sutampančios sąvokos. Socialinės partnerystės sąvoka siaurąja prasme buvo apibrėžta 2002 metais priimtame iki 2017 m. birželio 30 d. galiojusiame *LR darbo kodekse*.

LR užimtumo įstatymo (2016) 18 straipsnyje yra kalbama ir apie socialinę partnerystę darbo rinkos (užimtumo) srityje. Minėtame šio įstatymo straipsnyje nustatyta, kad socialiniai partneriai, įgyvendindami užimtumo rėmimo politiką, savo interesams atstovauja dalyvaudami LR trišalės tarybos ir trišalių tarybų (komitetų, komisijų) prie užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių įstaigų veikloje. Trišalės tarybos (komitetai, komisijos) prie užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių įstaigų svarsto ir teikia pasiūlymus dėl įstaigų prioritetinių veiklos kryptių nustatymo, užimtumo didinimo programų rengimo tikslingumo, darbo rinkos paslaugų teikimo ir užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo, veiklos efektyvumo didinimo. Šios Trišalės tarybos (komitetai, komisijos) gali būti nuolatinės arba sudaromos atskiriems užimtumo rėmimo politikos įgyvendinimo klausimams spręsti. Šiame įstatyme numatytos organizacinės – teisinės – ekonominės galimybės vietinių užimtumo iniciatyvų projektų įgyvendinimui. Naujų darbo vietų steigimo bedarbiams įdarbinti projektų, padedančių sutelkti vietos bendruomenės ir socialinių partnerių pastangas didinti atskirų savivaldybių (seniūnijų) gyventojų užimtumą (toliau – vietinių užimtumo iniciatyvų projektai), įgyvendinimas organizuojamas bedarbių neterminuotam įdarbinimui remti steigiant naujas darbo vietas.

LR Valstybinėje darbo inspekcijoje: Socialiniai partneriai ir darbo inspektavimas – bendradarbiavimo sritys (2004) rašoma, kad socialinė partnerystė – tai darbuotojų ir darbdavių atstovų bei jų organizacijų, o tam tikrais LR Darbo kodekso bei kitų įstatymų nustatytais atvejais ir

valstybės institucijų tarpusavio santykių sistema, kuria siekiama suderinti darbo santykių subjektų interesus.

Socialinė partnerystė – organizuota švietimo institucijų, suinteresuotų profesinio mokymo, darbdavių ir profesinių sąjungų bendradarbiavimas, instituciniu, tarpinstituciniu, regioniniu, nacionaliniu ir pasauliniu lygiu, siekiant bendrų tikslų ir naujos veiklos kokybės (Laužackas, 2005).

Socialinės partnerystės sąvoka apibrėžiama *LR darbo ir darbuotojų kodekso (2002)* 40 straipsnyje. Socialinė partnerystė darbdavių atstovų bei jų organizacijų, o tam tikrais įstatymų nustatytais atvejais ir valstybės institucijų tarpusavio santykių sistema, kuria siekiama suderinti darbo santykių subjektų interesus.

LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos darbo kodekso nuostatų aprašyme (2004) ypatingą reikšmę suteikia būtent kolektyviniams darbo santykiams bei darbo santykių šalių tarpusavio susitarimams. Kodekso antrosios dalies – kolektyviniai darbo santykiai - skyriuje „Bendrosios nuostatos“ įtvirtinama socialinės partnerystės sąvoka, jos principai, šalys ir lygiai. Taip pat įteisinamas trišalio bendradarbiavimo principas bei nustatomas teisinis Lietuvos Respublikos trišalės tarybos statusas ir jos veiklos pagrindas, be to, įtvirtinama teisinė galimybė sudaryti ir kitų lygių (šakų, teritorijų) dvišales ar trišales tarybas bei komisijas socialinių partnerių susitarimu ar galiojančių įstatymų pagrindu. Būtina pažymėti, kad tam yra labai daug priežasčių, o viena iš svarbiausių – Lietuvos įstojimas į Europos Sąjungą, kurioje pripažįstami socialinių partnerių susitarimai, o valstybės vaidmuo yra minimalus. Todėl Lietuvoje vis dažniau pradedama kalbėti apie prioriteto teikimą abipusėmis derybomis pasiektam darbo ir kapitalo susitarimui, gavusiam „socialinės partnerystės“ pavadinimą.

G. Kvieskienė, V. Kvieska (2012) savo monografijoje analizuodami socialinę partnerystę, teigia, kad tai yra „tikslingas ir abipusiškai naudingas bendradarbiavimas instituciniu, tarpinstituciniu, regioniniu, nacionaliniu ir globaliniu lygmenimis, siekiant bendro tikslo ir naujos veiklos kokybės“.

LR darbo kodekse (2009) socialinė partnerystė grindžiama šiais principais:

1. Laisvų kolektyvinių derybų;
2. Savanoriškumo ir savarankiškumo priimant šalis susaistančius įsipareigojimus;
3. Galiojančios teisinės sistemos nepažeidžiamumo;
4. Realios įsipareigojimų vykdymo;
5. Objektivos informacijos suteikimo;
6. Tarpusavio kontrolės ir atsakomybės;
7. Šalių lygiateisiškumo, geranoriškumo ir pagarbos teisėtiems savitarpio interesams.

Mokytojų, profesijos mokytojų, dėstytojų bendradarbiavimo su socialiniais partneriais metodinėse rekomendacijose prie išvardytų principų pateikiamas ir bendradarbiavimo ir formų kompleksiskumo ir tęstinumo principas.

Socialinio bendradarbiavimo veiklos prasmę apibrėžia šie socialinės partnerystės turinio sudarymo principai (Seddon, Billett ir kt., 2008):

- Bendradarbiavimo tikslų suderinimo;
- Bendradarbiavimo naudingumo;
- Bendradarbiavimo sistemingumo ir nuoseklumo.

LR Valstybinės darbo inspekcijos: Socialiniai partneriai ir darbo inspektavimas – bendradarbiavimo sritys (2004) rašoma, kad socialinės partnerystės šalimis – socialiniais partneriais – yra laikomi darbuotojų ir darbdavių atstovai bei jų organizacijos. Trišalės socialinės partnerystės atveju lygiais pagrindais šioje partnerystėje kartu su darbuotojų ir darbdavių atstovais bei jų organizacijomis dalyvauja ir Vyriausybė bei savivaldybių institucijos.

Socialinė partnerystė gali būti vykdoma šiais lygiais (*LR Darbo kodeksas, 43 str., 2002*):

1. Nacionaliniu.

Nacionalinis lygis reiškia socialinių partnerių bendradarbiavimą sprendžiant ekonominius ir socialinius klausimus vienos valstybės mastu. Joms reikia imtis priemonių, užtikrinančių efektyvų konsultavimą ir bendradarbiavimą pramonės ir nacionaliniu lygiu tarp valdžios institucijų ir darbuotojų bei darbdavių organizacijų atstovų, taip pat tarp pastarųjų dviejų organizacijų. Valstybė turi pareigą užtikrinti, kad socialiniai partneriai turės lygias teises, kad bus paisoma socialinės partnerystės principų. Svarbu, kad būtų aiškiai išdėstyti prioritetai, įvertinta situacija ir proporcingai parinktos priemonės keliamiems tikslams pasiekti.

2. Šakos (gamybos, paslaugų, profesiniu).

Tarpšakiniame lygyje socialinis dialogas apima daugiau nei vieną ūkinės veiklos šaką. Socialiniai partneriai sprendžia klausimus, aktualius ne kuriai nors vienai, o kelioms ūkio šakoms, ir priima optimalius sprendimus. Šakos lygio socialinis dialogas jungia vienos tam tikros ūkinės veiklos šakos socialinius partnerius, susitarimai priimami atsižvelgiant į tam tikros ūkio šakos specifiką.

Šiame lygmenyje, taip pat kaip ir kituose, kolektyviniai susitarimai turi būti sudaromi laikantis darbo įstatymų. Šakos lygiu socialinis dialogas vyksta ne tik privačiame, bet ir valstybiniame sektoriuje, ypač švietimo sistemoje, sveikatos apsaugos, viešojo administravimo srityje.

3. Teritoriniu (savivaldybės, apskrities).

Teritoriniu lygiu socialinis dialogas vyksta tam tikromis valstybės administracinio suskirstymo ribomis (pavyzdžiui, regiono, apskrities ar savivaldybės mastu). Šiame lygyje socialinė partnerystė nėra tokia svarbi kaip nacionaliniame lygyje. Dažniausiai svarstomi klausimai yra susiję su paslaugų teikimu, užimtumo skatinimo iniciatyvomis. Teritoriniame lygyje socialinis dialogas dažniausiai palaikomas per trišales ar daugiašales organizacijas.

1. Įmonių, įstaigų ar organizacijų ir jų struktūrinių padalinių.

Pats žemiausias – įmonės lygis – vyksta tarp vienoje įmonėje ar jos struktūriniame padalinyje veikiančių socialinių partnerių. Dažniausiai pasitaikanti šios socialinės partnerystės forma yra dvišalė. Šiame lygmenyje vyksta derybos dėl įmonės kolektyvinės sutarties. Pasirašius kolektyvinę sutartį, visus priimtus įsipareigojimus būtina vykdyti. Socialinė partnerystė įgyvendinama dalyvaujant dvišalių ar trišalių tarybų (komisijų, komitetų) veikloje, darbuotojų atstovams įgyvendinant informavimo ir konsultavimo teises bei kitas dalyvavimo darbdavio sprendimų priėmimo teises, vedant kolektyvines derybas ir sudarant kolektyvines sutartis.

Europos šalyse ieškoma tinkamų modelių darbo santykių srityje, kurie leistų spręsti tiek problemas susijusias su įstaigų konkurencingumo palaikymu, tiek su darbuotojų socialine gerove. Vienas iš šiuo metu dažniausiai minimų modelių yra socialinės partnerystės reiškinys, kuriuo turėtų būti patenkintos abi darbo santykių pusės – darbdaviai ir darbuotojai, greitai ir efektyviai persiorientuojantys prie naujovių diegimo sukuriant daugiau naujų darbo vietų nei išsaugojant senas. Šis modelis sėkmingai taikomas ir tampa vis populiareniu demokratinėse valstybėse.

LR Konstitucijoje (1992) teigiama, kad socialinės partnerystės santykiai turi būti ne tik laisvi ir nepriklausomi, bet ir socialiai motyvuoti. Valstybei suteikiama galimybė riboti šiuos santykius, kad būtų pasiekti atitinkami socialiniai tikslai. Kitaip tariant, valstybė privalo būti arbitras ir suderinti darbdavių ir darbuotojų priešingus tikslus. Tai yra naujos šiuolaikinės socialinės valstybės uždavinys.

Partnerystės stiprinimo pagrindinis metodas yra dialogas. Tėvai, pedagogai, kiti bendruomenės nariai domisi vieni kitais, siekdami vaiko, kitų bendruomenės narių gerovės, viena kitą papildo ir praturtina. Vaiko, pedagogo ir vietos bendruomenės dialogas kuria partnerystę, užmezga abipusį ryšį. Dialogo, bendravimo siekiame ne tik susirinkimų ir pokalbių metu, bet ir organizuodami renginius, akcijas ir kitas veiklas bendradarbiaujant su socialiniais partneriais.

Socialinė bei ekonominė situacija yra kintantis ir gyvas procesas, todėl svarbu, kad tiek darbdaviai, tiek darbuotojai turėtų galimybę ir instrumentą, kuris leistų reaguoti į pokyčius ir pasiekti konsensusą vykdant pakeitimus, kurie užtikrintų abiejų darbo santykio šalių teises ir interesus. Tokio instrumento vaidmenį atlieka socialinė partnerystė, kuris leidžia tiek darbdaviams, tiek darbuotojams

bei jų organizacijoms ginti ir apsaugoti savo interesus bei derinti juos su įstatymų leidėju, siekiant konsensuso ir darnos darbo santykiuose.

Socialinės partnerystės veikla neįmanoma be socialinių partnerių, o šiam procesui įtaką daro daug veiksnių. A. Railienė (2010) nurodo pagrindines socialinio bendradarbiavimo sąlygas:

- Sukuriamas bendradarbiavimo teisinis pagrindas, t. y. bendradarbiavimas tarp socialinių partnerių reglamentuojamas sutartimis, socialiniams partneriams nereglamentuojant bendradarbiavimo, lieka reali grėsmė, kad priimami susitarimai, veikiami įvairių priežasčių, gali būti neįgyvendinami;
- Tarp bendradarbiavime dalyvaujančių partnerių išlaikomas galios balansas, t. y. socialiniai partneriai yra lygiaverčiai partneriai ir vienodai suinteresuoti bendradarbiavimo produktyvumu;
- Partneriai pripažįsta teisėtus vienas kito interesus;
- Partneriai pozityviai žiūri į bendradarbiavimą;
- Sudaromos galimybės reikštis asmeninei partnerystei dalyvių iniciatyva.

Analizuojant socialinės partnerystės sampratą labai mažai kalbama apie švietimo sistemos organizacijas, kurioms turėtų būti skiriamas ypatingai didelis dėmesys. Švietimo įstaigos, sėkmingai bendradarbiaudamos su įvairiais socialiniais partneriais, tobulina mokslo sistemą.

Trumpai tariant, socialinė partnerystė apibūdinama kaip darbdavių atstovų ir darbuotojų derybos, siekiant bendrų tikslų. Tačiau švietimo sistema yra taip pat labai reikšminga socialinės partnerystės kontekste. Nagrinėjant, kaip įvairiuose dokumentuose ir šaltiniuose apibūdinami socialiniai partneriai, galima susidaryti aiškesnę sampratą apie socialinės partnerystės ypatumus švietimo sistemoje.

1.2. Mokyklos socialinės partnerystės vystymo aktualumas įgyvenant strateginius švietimo tikslus

Socialinės partnerystės plėtrai Lietuvoje turėjo ir integracija į Europos Sąjungą, ir švietimo plėtros PHARE ir Leonardo da Vinči, leidusios perimti kitų šalių patirtį bendradarbiaujant su socialiniais partneriais įvairiuose profesinio rengimo sistemos procesuose, kuriant profesinius standartus, organizuojant kvalifikacijos egzaminus ir praktinį mokymą, užsiimant informavimo ir konsultavimo veikla. Tai palietė visą švietimo sistemą.

Socialinė partnerystė, kaip reiškinys, atsirado tik prasidėjus demokratizacijos procesams, todėl neturėjo nei tradicijos, nei partnerystei palaikyti reikiamos infrastruktūros, resursų ir kompetencijų. Tačiau vis labiau kreipiamas dėmesys į socialinės partnerystės svarbą švietimo procese. Socialinė partnerystė švietimo sistemoje suprantama kaip įvairių institucijų bendradarbiavimas su švietimo organizacijomis, darbdavių atstovais, jų organizacijomis ir kitais subjektais, siekiant bendrų tikslų: tobulinant švietimo sistemą ir darant įtaką mokslo kokybei bei strateginio valdymo procesui.

Lietuvoje socialinė partnerystė sunkiai skinasi kelią. Daugelis problemų mūsų visuomenėje kyla, nes per mažai pasitikime vieni kitais. Kol to neišmoksime, negalėsime geriau ugdyti savo socialinių kompetencijų, o be jų negalėsime kurti valstybės gerovės. Integralūs holistiniai sprendimai, kai skirtingų sektorių atstovai veikdami kartu siekia bendrų tikslų yra efektyviausias būdas problemoms spręsti. Mokykla turi būti atvira. Ji turi būti bendruomenės centras, kuriame veikia nevyriausybinių organizacijų, dienos centrai (Kvieskienė, 2018). Bet koku atveju dabar yra svarbiausia transformuoti mokyklas, kad mokiniai galėtų įgyti mąstymo, problemų sprendimo, bendradarbiavimo ir bendravimo įgūdžių, kurie jiems bus reikalingi gyvenimui ir darbui (Voogt, Roblin, 2012).

Švietimo prieinamumas, ugdymosi kokybės užtikrinimas ir lygios galimybės siekti asmeninės mokymosi sėkmės yra bemaž visuose svarbiausiuosiuose šalies strateginiuose dokumentuose įrašyti siekiai. *LR vyriausybės programa (2016)* numato ypatingą dėmesį skirti mokyklų įvairovei ir platesniam prieinamumui, kad mokykla būtų ne tik mokymosi vieta, bet ir kultūros židiny, kuriame būtų puoselėjamos vertybės, ugdoma brandi ir socialiai atsakinga asmenybė. Mokykla taip pat laikoma vieta, kurioje buriiasi bendruomenė ir kolegialiai sprendžia aktualias švietimo ir ne tik problemas.

Pagrindiniame Lietuvos strateginiame dokumente *Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ (2012)* akcentuojama, kad „Lietuvos piliečių kultūros, mąstymo, elgsenos pokyčiai ir visuomenės vertybės lems sėkmingą šalies raidą ir padės pasirengti drąsiai priimti globalios konkurencijos iššūkius. Todėl šia strategija siekiama „paskatinti esminius visuomenės pokyčius ir sudaryti sąlygas formuotis kūrybingai, atsakingai ir atvirai asmenybei“.

Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2030“ (2012) švietimui kelia uždavinius stiprinti piliečių istorinę savimonę ir savigarbą, skatinant įvairių rūšių kultūrinę ir meninę raišką, atnaujinant švietimo programas, sumaniai naudojant paveldo objektus ugdymo reikmėms.

LR Nacionalinėje pažangos programoje (2012), skirtoje Lietuvos pažangos strategijai „Lietuva 2030“ įgyvendinti, kultūra išskirta kaip vienas iš horizontalių prioritetų, kurio bendrasis tikslas –

stiprinti visuomenės tapatybę, kūrybingumą, plėtojant konkurencingas kultūros paslaugas visoje Lietuvoje. Programoje akcentuojama, kad „kultūra grindžiamas kūrybingumas ne tik stiprina visuomenės pasitikėjimą savo jėgomis išsaugoti savo tapatybę ir siekti gerovės, tačiau taip pat daro įtaką naujų inovatyvių produktų ir paslaugų kūrimuisi, suteikia žmogui įkvėpimą mokytis ir stiprina bendruomenės, didina socialinių grupių sąsajas, gerina vietos įvaizdį, kuria viešojo ir privataus sektorių partnerystę, teigiamai veikia miestų ir regionų plėtrą“, todėl „būtina užtikrinti sąlygas kultūrinėms žmogaus kompetencijoms ugdyti, pritaikyti, skleisti jas visą gyvenimą, skatinti kūrybingumą ir lyderystę“.

LR Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių (2010) tikslas – „atnaujinti Lietuvos kultūros politikos modelį, kuris padėtų atskleisti, išsaugoti ir plėtoti visuomenės kultūrinį tapatumą ir kūrybinį potencialą“. Gairės akcentuoja poreikį kultūrą laikyti strategine valstybės raidos kryptimi ir kultūros politiką susieti su kitomis valstybės politikos sritimis ir sukurti veiksmingą institucijų bendradarbiavimo modelį. Teigiama, kad „mokyklos, bibliotekos, muziejai ir kita visą gyvenimą supanti švietimo aplinka kiekvienam Lietuvos gyventojui turi suteikti galimybių atsiskleisti ir dalyvauti kultūriniame gyvenime, gilinti savo kultūrinės žinias, ugdyti savo kūrybiškumą ir taikyti jį kasdieniame gyvenime. Akcentuojama, kad būtina „formaliojo švietimo sistemoje svarbią vietą skirti kultūriniam švietimui ir visose ugdymo programose skatinti kūrybiškumą“.

LR Regionų kultūros plėtros 2011–2020 m. programos (2011) pagrindinis strateginis tikslas – „sudaryti sąlygas regionuose žmogaus kūrybinei raiškai ir visapusiškai asmenybės raidai, kultūros įvairovei, sklaidai ir prieinamumui, kaip regiono socialinės ir ekonominės pažangos pagrindui, ugdyti pilietinę savimone, puoselėjant regionų išskirtinumą ir patrauklumą“. Šioje programoje teigiama, kad „nesuderintos kultūros ir švietimo įstaigų veiklos, vykdant neformalųjį ugdymą, kultūros įstaigos neišnaudoja visų galimybių rengdamos neformaliojo ugdymo programas“. Programoje pabrėžiama tarpinstitucinio bendradarbiavimo tarp kultūros ir švietimo įstaigų svarba ir numatyta kaip vienas iš uždavinių „skatinti regionų vietos kultūros plėtros, kultūrinio turizmo, švietimo, socialinių paslaugų integruotą teikimą, efektyviai išnaudojant vietos infrastruktūrą“.

LR Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos (2013) trečiasis tikslas – užtikrinant švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo švietimo aprėptį, suteikti mokiniams, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius. Šio tikslo pagrindime konstatuojama, kad „vien formaliuoju ugdymo turiniu nesuteikiama pakankamai galimybių saviraiškai, lyderystei realizuoti, charakteriui ir tapatybei sukurti, tautinei savimonei atsirasti, kultūros kūrėjo vaidmeniui

įsisąmoninti, kūrybos laisvei ir kūrybiškumui skleisti, gamtos pažinimui ir verslumui ugdyti. Kultūrinės saviraiškos poreikis šiuo metu sukuria didžiulį spaudimą formaliajam švietimui, kuris dažnai nepajėgus atliepti visų poreikių ir lūkesčių nesukurdamas formaliojo turinio perkrovos pavojaus. *LR Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijoje (2013)* taip pat teigiama, kad į neformalųjį švietimą menkai įtraukiami arba neįsitraukia muziejai, bibliotekos, kitos kultūros, meno įstaigos ir kiti potencialūs neformaliojo švietimo teikėjai, pernelyg menkas dėmesys kreipiamas į esamų ir potencialių neformaliojo švietimo teikėjų pedagoginę kvalifikaciją“. Vienas iš šio strategijos tikslo uždavinių – plėtoti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą ir tarpusavio papildomumą, diegti atvirus ir lanksčius mokymosi būdus. Strategijos ketvirtasis tikslas – „garantuojant švietimo sistemos veiksmingumą, sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksminga pagalba atpažįstant save ir renkantis kelią veiklos pasaulyje“.

Pagal strategijos programos „Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas“ (2013) – reikia įtraukti vaikus mokytis ir išskleisti individualius gebėjimus, integruoti formalųjį ir neformalųjį švietimą, plėtoti neformalųjį vaikų švietimą ir rezultatų pripažinimą; padidinti neformaliojo vaikų švietimo įvairovę ir prieinamumą, vaikų ir jaunimo neformalaus ugdymosi galimybes.

Valstybinės švietimo 2013–2022 m. strategijoje teigiama (2013), kad „iki šiol nepavyksta ugdymo proceso pakreipti, socialinių partnerių ir bendruomenių suburti esminėms kompetencijoms ugdyti“.

Modernioje europietiškoje savimonėje vis labiau įsitvirtina socialinės partnerystės sąvoka. Socialinė partnerystė kryptingai įgyvendinant švietimo strategiją yra būtina ir teikianti didelę reikšmę tobulinant ir užtikrinant švietimo kokybę. Kiekviena mokykla ne tik gali, bet ir privalo siekti efektyvaus socialinio dialogo ir bendradarbiavimo su šeima, bendruomene ir kitomis organizacijomis.

Apžvelgus LR įstatymus, mokslinę literatūrą pastebima, kad šiandieninėje visuomenėje, patiriančioje globalizacijos procesų pasekmes, vaikų ir jaunimo problemos tampa vis sudėtingesnės, todėl joms spręsti nebeužtenka vien mokyklos specialistų ir mokytojų pastangų. Kiekviena ugdymo institucija turi surasti priemonių ir būdų, kaip mobilizuoti organizacijos narių energiją ir jų potencinius pajėgumus tam, kad būtų pasiektas pagrindinis tikslas – užtikrintos mokymo ir mokymosi sąlygos, įgalinančios įgyti kompetencijų ir gebėjimų spręsti problemas bei priimti sprendimus. Tai reiškia, jog į vaikų socializacijos procesą turi būti įtraukti mokinių tėvai, socialinę pedagoginę pagalbą teikiančios institucijos, galinčios padėti užtikrinti kokybiškos socialinės pedagoginės psichologinės pagalbos teikimą bei kitos šiuo procesu suinteresuotos institucijos.

1.3. Mokyklos socialiniai partneriai ir jų funkcijos

Nuo senų laikų informacijos kokybė, jos gavimas, mokėjimas ją valdyti ir tinkamai panaudoti yra svarbus žmogui tiek privačiame, asmeniniame gyvenime, tiek dalyvaujant įvairaus lygio socialiniuose, visuomeniniuose santykiuose. Istoriskai dominuojantis santykių būdas tarp žmonių nuolat kito, o susitarimai, dėl kurių gali kilti konfliktas, derinti taikiai.

Pasak R. Krasausko (2013), socialinės partnerystės užuomazgų galima aptikti jau antikos laikais. Socialinė partnerystė susiformavo ir plėtojosi dėl natūralaus poreikio visuomenėje derinti priešingus asmenų ir įvairių socialinių grupių politinius, ekonominius ir socialinius interesus, siekiant kompromiso įvairiose bendruomenėse ir valstybėse.

Socialinius bendruomenės aspektus analizavo V. Indrašienė (2004), kuri teigė, kad bendruomenė yra socialinė sistema, turinti savo struktūrą, funkcionavimo būdą ir istoriją.

Šiuolaikinėje sudėtingoje visuomenėje, sparčiai besikeičiančiomis sąlygomis mokykla negali veiksmingai ugdyti moksleivius izoliuotai, be partnerių pagalbos. Mokyklos kaip besimokančios organizacijos efektyvios veiklos sąlyga – aplinkos pagalba, jos dalyvavimas ugdymo procese.

M. Fullan (1998) teigia, kad mokymosi organizacija skiria daug dėmesio aplinkai, nes čia slypi idėjos, be to iš išorės ateina strategijos, partneriai. Mokymosi organizacijos neignoruoja aplinkos ir nesistengia joje dominuoti, bet mokosi sugyventi su ja bendradarbiaudamos. Jų santykių sudedamoji dalis yra nuolatiniai pokyčiai, nes bendradarbiavimui sudėtingomis, besikeičiančiomis sąlygomis reikalingas nuolatinis dėmesys ir skatinimas. Pokyčių jėgos laikomos neišvengiamomis ir svarbiomis mokymuisi bei augimui. Mokykla renkasi, kas jai palankiausia, pasitelkia įvykius kaip veiksmo skatintojus, ribojimus paverčia naujomis galimybėmis ir sušvelnina neigiamą poveikį, o svarbiausia, suvokia, kad aplinka neprivalo teikti jokių malonių, ir pasižymi mokymosi troškulių, nes supranta, jog tai vienintelis būdas išgyventi ir sėkmingai dirbti sudėtingoje aplinkoje. Nė viena institucija, juo labiau mokykla, negalės viena, be partnerių pagalbos, sėkmingai dirbti savo darbą, ugdyti ateities kartas. Tam jos turi rasti naujų sąjungininkų ir įvairiais ryšiais susisiekti su bendruomenėmis, kurių dalis jos yra (Fiske, 1992).

J. B. Watson ir M. Fullan (1992) dėl partnerių bendradarbiavimo pateikia tokias išvadas:

- abu partneriai turi stengtis bendradarbiauti – kurti naujas struktūras, gerbti vienas kito kultūrą ir naudotis bendra patirtimi problemoms spręsti, remdamiesi abiejų kultūrų didžiausiais laimėjimais;

- tvirti partnerių ryšiai neatsiranda savaime, jų nelemia vien gera valia. Jiems reikalingos naujos struktūros, naujoviška veikla ir naujas kiekvienos institucijos vidinės veiklos mechanizmų bei abiejų institucijų bendradarbiavimo apmąstymas.

Gerus, tvirtus partnerių santykius lemia pasitikėjimas ir pagarba. Morgan (1992) taip pat nurodo septynis principus, į kuriuos būtina atsižvelgti siekiant naudingos partnerystės:

- Partnerystės programai ir veiklai reikia skirti nemažai dėmesio, jei norima, kad jos būtų naudingos, taupytų laiką, jėgas ir išteklius.
- Bendradarbiavimas turi būti humaniškas. Programose dalyvaujantys žmonės nori gauti visą reikiamą informaciją ir jaustis darą tam tikrą įtaką.
- Turi būti aiškūs visi parametrai. Esama kai kurių apribojimų ir draudimų, kurių partneriams privalu paisyti. Juos reikia atvirai išsakyti. Jei žmonės kviečiami pasidalyti informacija, turėtų būti aišku, kad nebus sprendimus priimančio forumas. Niekas labiau nenuvilia, kaip „suplanuotas atradimas“.
- Mokyklos personalas turi imtis iniciatyvos. Labai svarbu, kad pačioje mokykloje vyrautų bendradarbiavimo atmosfera, jei norima, kad kiti jaustųsi pakviesti ilgalaikiai partnerystei.
- Reikia išsiaiškinti konfliktuojančius interesus. Kartais tėvų tarybos ir kiti įgaliojami asmenys stengiasi prastumti savo darbotvarkę, tuo pakenkdami organizacijai kaip visumai.
- Turi būti numatyti atitinkami ištekliai. Kad partnerystės programa būtų įgyvendinta, jai reikia skirti laiko, jėgų, tam tikrą finansinę ir materialinę paramą. Labai gražu skatinti tėvų ir bendruomenės dalyvavimą bei paramą, tačiau tam būtina daugiau išteklių.
- Iškyla lygybės klausimas. Mokyklų bendruomenių išgalės nevienodos. Kai kurios jų gali tuoj pat nupirkti kompiuterių bei kitų mokyklai reikalingų daiktų. Jei švietimo dėmesys nuo įnašo krypsta į rezultatą, finansuojančioji organizacija turėtų visiems vaikams užtikrinti lygią teisę mokytis. Ir būtinai reikia rasti būdų garantuoti, kad į mokyklos, mokyklos tarybos ir vadovybės veiklą būtų įtraukti tėvai iš visų socialinių ir ekonominių grupių.

Mokyklos, kaip ir visos besimokančios organizacijos nuolat auga, tobulėja, o tobulėjimas – tai „gebėjimas nuolatos kurti vis platesnius ir sudėtingesnius ryšius augančiame organizme bei ryšius su įvairialype išorine aplinka“ (Land, Jarman, 1992). Tai sudėtinga, nes daugelis partnerysčių telkia grupes ir individus, turinčius skirtingą patirtį, skirtingus požiūrius, pasaulėžiūras bei įsivaizduojamus sprendimų variantus. Bet būtent šie skirtumai ir yra efektyvios veiklos, veiksmingo darbo sąlygos. Įvairių suinteresuotų proceso dalyvių skiriamieji bruožai – organizacijos augimo, tobulėjimo prielaida, nes nauji sprendimai randami derantis dėl skirtumų. Vadinasi „bet kurios sistemos augimo

galimybės yra didesnės palaikant ryšius su skirtingais, nepanašiais partneriais, o ne kaupiant panašumus“ (Land, Jarman, 1992).

L. Stoll, D. Fink (1996) teigia, jog kai kurios mokyklos izoliuojasi nuo aplinkos, partnerių tam, kad išlaikytų kontrolę ir išvengtų kritikos. Bet atsitverdamos nuo galimų partnerių, jos daro mokinių gyvenimą neadekvatų.

Kiekviena mokyklos bendruomenė yra unikali, gyvuoja tam tikromis sąlygomis. Visų mokyklų tikslas iš esmės vienodas – mokyti vaikus. Daugelyje bendruomenių mokykla yra pagrindinė socialinė veikėja ir ji turi išskirtinę galimybę užmegzti partnerystės tinklą su individualiais, grupėmis, organizacijomis, kurios kartu su ja atsakingos už mokinių augimą ir tobulėjimą. Kokią mokyklos kultūrą pasirinksi, priklausys nuo konkrečios organizacijos ar bendruomenės, nuo tos bendruomenės kultūros kūrėjo ir vartotojo bei jų tarpusavio santykio (Duoblienė, 2012).

Pasak L. Stoll, D. Fink (1996), partnerių reikia ir dėl to, kad jie padeda mokykloms suvokti esamą tikrovę. Mokykloms reikia draugiškų kritikų, kurie tinkamu laiku jas išklaustų, padėtų susivokti ir priimti tinkamą sprendimą, kurie nebijotų pasakyti, kad per mažai reikalauja iš savęs ar kitų ir, kad jų veiksmai prieštarauja ketinimams. Tokie draugai padeda mokykloms tapti reiklesnėmis, nes jie rūpinasi mokyklomis ir yra joms geranoriški.

Dabar socialinė partnerystė ar socialiniai partneriai gali būti suprantami plačiąja arba siaurąja prasme. Plačiąja prasme tai visuomeninis organizuotas ir tikslingas socialinių grupių bendradarbiavimas, siekiant bendro tikslo švietimo, socialinėje, ekonominėje ar politinėje srityje. Siaurąja prasme tai darbuotojų, darbdavių atstovų ir jų organizacijų, o tam tikrais atvejais ir valstybės institucijų tarpusavio santykių sistema, kuria siekiama suderinti darbo santykių subjektų interesus (Krasauskas, 2013).

LR vyriausybės veiklos programoje (2008) numatyta specialiųjų poreikių, motyvaciją praradusius ar iš ugdymo sistemos iškritusius vaikus ir jaunimą integruoti į švietimo sistemą, jiems skirti sustiprintą dėmesį, taikant neformaliojo ugdymo ir kitas pripažintas metodologijas, individualizuotas ugdymo programas. Tikslui siekti sudaromos sąlygos ir skatinamas švietimo dalyvių jungimasis siekiant tobulėjimo ir bendrų interesų raiškos.

Mokyklos socialinė partnerystė – tai institucijų įtraukimas, kurios susiję su mokyklos veikla, kurių veikla gali būti paveikta mokyklos veiklos ir kurios žino mokyklos poreikius, nori padėti. Būtent socialinė partnerystė padeda mokyklai atrasti įvairiausias bendravimo bendradarbiavimo formas ir būdus, suteikia naujų idėjų pedagogams, padeda kurtis besimokančiai, save gerbiančiai bendruomenei, suteikia galimybes pasinaudoti gilesne ir įvairesne profesine patirtimi, pagerina

pedagogų profesinės raidos galimybes, sukuria galimybes pasinaudoti didesniu kiekiu geresnių išteklių. Sociologijos žodyne nurodoma, kad bendruomenės - šeimų ir žmonių grupės, kurias jungia tam tikros bendros naudojimo vertybės, turinčios vieningas tarnybas, įstaigas, interesus, ar geografinį artumą (Leonavičius, 1993).

Socialinės partnerystės tikslai:

- Pagerinti moksleivių socialinius ir akademinus rezultatus;
- Praplėsti įsidarbinimo galimybes;
- Užtikrinti gerovę.

Nauda mokyklai:

- Gerėjantys mokinių pasiekimai;
- Geresni mokyklos ir bendruomenės tarpusavio santykiai;
- Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas;
- Praktikos vietų užtikrinimas;
- Kūrybiškumo iniciatyvos;
- Bendruomeniniai bendri projektai;
- Darbas su rizikos grupės jaunuoliais;
- Bendruomenės tinklų plėtra;
- Karjeros galimybių atvėrimas.

Pagalba teikiama remiantis sudarytu individualiu pagalbos vaikui projektu, už kurio parengimą ir įgyvendinimą atsakingas vidinis (institucinis) ir/ arba išorinis (tarpinstitucinis) pagalbos vaikui tinklas.

Vidinis tinklas – grupė žmonių, kurie keičiasi informacija, kontaktais ir patirtimi profesiniams ir socialiniams tikslams (Merfeldaitė, 2007).

Vidiniame (instituciniame) pagalbos tinkle dalyvauja tik vienos institucijos (mokyklos) specialistai, siekiantys suteikti reikiamą pagalbą vaikui ir jo šeimai mokykloje, jei pakanka šios institucijos specialistų kompetencijos.

Išorinis tinklas – organizacijos, siekiančios įveikti problemines situacijas („metaproblemas“) įvairiais tinklais, kuriais perduodama informacija, įtaka ir emocinis prierašumas (Chrisholm, 1991).

Išoriniame (tarpinstituciniame) pagalbos vaikui tinkle į vidinį tinklą įsijungia mokyklų vietiniai (regioniniai) socialiniai partneriai, sąveikaujantys tarpusavyje:

- pagalbą teikiančios institucijos, kurios dirba su mokyklas paliekančiais mokiniais (pvz.: Pedagoginės psichologinės tarnybos, Vaiko teisių apsaugos tarnybos, seniūnijos, dienos užimtumo centrai, kultūros skyriai, vietos bendruomenės, NVO ir kt.);
- karjeros ugdymo institucijos, kurios padeda moksleiviams orientotis profesijos pasirinkime (pvz.: Verslo centrai ir kitos organizacijos, profesinio rengimo centrai, ir kt.);
- administracinės struktūros, aprūpinančios reikalingais ištekliais bendrojo lavinimo mokyklas ir įgyvendinančios valstybinę formaliąją ir neformaliąją švietimo politiką (Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės ir kt.).

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas – tai bendradarbiavimas tarp institucijų, siekiant bendrų tikslų ir rezultatų. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo sėkmę užtikrina bendradarbiaujančių organizacijų tikslus veikimo ribų apibrėžimas, tik jiems būdingų vaidmenų žinojimas ir atlikimas bei darbuotojų atsakomybių ribų paisymas. Dėl šios priežasties institucijos turi išmanyti vienos kitų veiklą (Kvieskienė, Indrašienė, 2008).

Bendradarbiavimo sėkmę užtikrina tiksliai apibrėžtos bendradarbiaujančių asmenų ar organizacijų veikimo ribos, tik jiems būdingų vaidmenų žinojimas ir atlikimas. Tarpinstitucinėje veikloje labai svarbu kiekvieno pagalbos teikėjo atsakomybė ir visų jų tinkama elgsena vienas kito atžvilgiu bei tikslų derinimas su kiekvienos institucijos tikslais. A. G. Raišienė (2007) pažymi, kad nuolatiniais abipusiems ryšiams nurodyti proceso ir santykių požiūriu vartojama bendradarbiavimo sąvoka.

Vienas svarbiausių mokyklos socialinių partnerių yra vietos, ypač kaimo, bendruomenė. C. Sutton (1999) apibrėžia, kad bendruomenė – tai organizuotas politinis, municipalinis ar socialinis darinys, toje pat vietoje gyvenančių žmonių grupė, religinės ar kitokios tapatybės vienijamų žmonių grupė. Kaip bendruomenės išskirtinį bruožą, nurodo gyvenamąją vietą. Pasak L. Jovaišos (1996), bendruomenė galima vadinti ir tautą. Tauta – šeimų, giminių, genčių bendrija, kurią jungia kalba, papročiai, kultūra ir istorija bei visa vienijanti bendra dvasia.

L. C. Johnson (2001) pateikia platesnę bendruomenės sąvokos analizę, išskirdamas bendruomenės, jos narių, institucijos ir kliento tarpusavio sąveiką, įtaką ir teigia, kad bendruomenė – tai artimiausio darbuotojo, kliento, institucijos aplinka, analizuojama kaip socialinė sistema.

St. Šalkauskis (1992) pabrėžė, kad mokykla niekada negali būti tinkamai suprasta, jei ji yra suvokiama tik kaip sutelktinio lavinimo įstaiga, o ne kaip vientisa bendruomenė: „mokyklinė tvarka ir organizacija turi labai didelės reikšmės mokiniams, bet mokykla dar labiau veikia jaunuomenę tada, kai tampa tikra ugdomąja bendruomenė, pagrįsta abipuse meile, pagarbos jausmu, dėkingumu,

susižavėjimu ugdomosiomis gėrybėmis siekimu aukštųjų gyvenimo idealų”. Pasak St. Šalkauskio (1992), mokykla labiausiai veikia ugdytinius tik tuomet, kai ji tampa ugdomąja bendruomene, pagrįsta aukščiausiomis vertybėmis, bendravimu ir bendradarbiavimu tarp visų vietinės bendruomenės narių.

Demokratinėse valstybėse vietos bendruomenės egzistuoja kaip natūrali gyventojų socialinė jungtis. Mokyklos bendruomenė turėtų kurti naujas komunikavimo ir bendradarbiavimo formas ne tik su tiesioginiais mokyklos partneriais – tėvais, mokyklos tarybos nariais, rėmėjais, bet ir vietos politiniais, religiniais lyderiais, įvairiomis jaunimo organizacijomis, žiniasklaidos atstovais, galų gale draugais, kaimynais, galinčiais daryti tiesioginę ar netiesioginę įtaką ugdymo(si) proceso kokybei.

Pažangios mokyklos bendruomenės veikla turi būti grįsta susitarimais, o ne kontrole. Pasitikėjimas mokytojais leidžia kurti inovatyvią, kūrybišką ir patrauklią mokyklą. Anot G. Kvieskienės (2018), nuo teorijomis ir žiniomis paremto mokymosi reikia pereiti prie kūrybinio, atviro ir inovatyvaus lavinimo, nuo technokratinio mąstymo – prie idėjų generavimo ir jų įgyvendinimo. Jos teigimu, prie sumaniosios edukacijos turi prisidėti ne tik mokykla, bet ir kitos viešosios ir privačios institucijos.

Socialinė partnerystė yra vertinga tada, kad neįkainojamą vertę gauna abi pusės: tiek mokykla, tiek bendruomenė. Kartais pati vietos bendruomenė gyva tik todėl, kad ją palaiko mokykla. Analizuojant veiksmus, kuriais mokykla padėtų gerinti bendruomenės funkcionalumą, svarbi pedagogų, kitų mokyklos darbuotojų misija - skatinti mokinius dalyvauti vietos bendruomenės iniciatyvose, kartu patiems dalyvaujant tose iniciatyvose. Svarbu, kad dauguma tų iniciatyvų vyktų mokyklose.

Apibendrinant galima teigti, kad sisteminga, pastovi ir ilgalaikė socialinė partnerystė įmanoma visų socialinių partnerių suinteresuotumu, todėl reikėtų nuolat analizuoti ir spręsti kylančias problemas bei bendru darbu siekti šių problemų tobulinimo galimybių. Šiame prieštaringame ir sudėtingame pasaulyje mokyklos negali tenkinti mokinių poreikių be pagalbos iš šalies, t. y. be partnerių. Jos siekia ne atskirumo, o bendrumo, kad sykiu su visais proceso dalyviais užtikrintų pilnavertį vaikų gyvenimą ir tobulėtų, augtų kaip organizacijos.

1.4. Mokyklos socialinės partnerystės vystymas, įgyvendinant tinklinio bendradarbiavimo modelį

Bendradarbiavimą galima traktuoti kaip ypatingą veiklos rūšį, kuomet ši veikla atliekama dalyvaujant keliems vykdytojams, valdymo subjektams, institucijoms, sistemoms ar net valstybėms.

Labai svarbu suvokti ir įvertinti, koks bendradarbiavimo modelis taikomas konkrečiu atveju. Bendradarbiavimo modelių yra gana daug. Jie skiriasi bendro darbo ypatumais bei tarpusavio sąveikos tipais. A. G. Raišienė (2008), remdamasi daugelio autorių darbais, išskiria šiuos bendradarbiavimo modelius: tinklinį, kooperacijos, partnerystės, koalicijos ir integracinio bendradarbiavimo.

Kiekvienas bendradarbiavimo modelis yra skirtingo optimalaus efektyvumo. Tas bendradarbiavimo modelis, kurio optimalus efektyvumas yra didžiausias, turėtų būti suvokiamas kaip geriausias ir pavadintas optimaliu integruotuoju bendradarbiavimo modeliu. Bendradarbiavimo partneriai turi puikiai suvokti savo interesus ir žinoti, kaip jiems bus atlyginta, jei jie kokybiškai ir laiku atliks jiems skirtas funkcijas (Puškorius, 2006).

A. T. Himelman (1996) tinklinio valdymo modelį apibūdina kaip „procesą, kurio metu organizacijos keičiasi informacija, bendrai naudoja išteklius ir didina kiekvieno galimybes siekiant bendros naudos ir įgyvendinant bendrus tikslus, pasidalindami rizika, atsakomybe ir atlygiu“.

Hierarchinėse sistemose valdžia kontroliuoja bet kurią veiklą, o tinkliniame valdymo modelyje kontroliuoti faktiškai reiškia pasitikėti partneriais (Bradach, 1991). Toks pasitikėjimas sušvelnina socialinių pokyčių pasekmes, todėl visuomenė šį valdymo modelį mieliau priima.

Kalbant apie tinklinį valdymo modelį (Puškorius, 2006), verta pasinaudoti Savičo (Savitch) ir Vogelio (Vogel) pateiktu šio modelio ypatumų aprašymu:

- Bendradarbiavimas yra laisvesnis, paprastai be institucinių požymių.
- Dalyvaujantys tinkle nariai gali būti neišsamiai informuoti apie jų nepriklausomumą.
- Ryšiai tarp sąveikos problemų gali būti netobulai suformuluoti ir nuolat keistis.
- Lengviau prasiskverbia išorinių sistemų įtaka.
- Tinkliniuose valdymo modeliuose reikia kasdieninių pastangų sprendžiant einamuosius klausimus (arba reikalauja daug valdymo pastangų).
- Tinklo funkcionavimas turi būti nuolat valdomas, kitaip jis sužlugs (Airaksinen, Haveri, 2003).

Tinklai – tai bendradarbiavimo santykių struktūra su tais, kurių pagalba reikalinga efektyviam funkcionavimui. Tinklai kuriami siekiant greitai pasikeisti informacija, žiniomis ir patirtimi. Tinklais galima perduoti darbo, tarpusavio paramos informaciją, naudojant neformalius kontaktus vietoj keitimosi formaliomis procedūromis (Bartol, Martin, 1991).

Tinklo veikla – tai procesas. Jo metu kuriami kontaktai tarp pagrindinių organizacijos vadovų, tarp kitų organizacijų. Be to, remiantis šiais kontaktais, puoselėjami ryšiai, kurie tarpininkauja kaip neformalios plėtos sistemos (Nickels, McHugh, 1990). Tinklo struktūros lengvina bendradarbiavimą

tarp organizacijų ir sistemų. Tai naudinga kiekvienam tinklo dalyviui. Pagrindinė organizacijos orientacija – bendri aukštesnio lygio tikslai, kas ir vienija organizacijas (Targamadzė, Kaušylienė, 2002).

Tinklo sąvoka įvairiose mokslų srityse kaip ekonomikoje, elektronikoje, antropologijoje, sociologijoje, edukologijoje yra vartojama panašiai. Įvairūs autoriai skirtingai pateikia tinklų sampratą: ekonomikos ir vadybos mokslininkai nagrinėja tinklus tarp organizacijų ir organizacijose žinių valdymo aspektu (Dawson, 2000; Lendrum, 1998); sociologai tyrinėja asmens ir bendruomenės santykius tinkluose (Cope, 2003; Skyrme, 2000); psichologai – gebėjimus, reikalingus tinklų kūrimui (Haris, 2000); edukologai gilinasi į švietimo institucijų partnerystę (Jones, Maloy, 1998) (cit. iš Jucevičienės, 2007).

L. Gvaldaitė, B. Švedaitė (2005) apibūdina dvi pagrindines socialinių tinklų kategorijas: pirminius ir antrinius tinklus. Į pirminį tinklą įeina šeima, draugai, kaimynai, kai kuriais atvejais ir bendradarbiai. Šis tinklas nėra sukuriamas, atsiranda laikui bėgant, yra atpažįstamas, keičiasi. Šiame tinkle žmonės sieja emociniai ryšiai, kurie niekada nenutrūksta. Antriniame tinkle ryšiai yra organizuojami. Čia žmonės sieja bendrą tikslą. Kai tikslo nebėra – tinklas nutrūksta. Į šį tinklą įeina rinkos (darbovietė, įmonė, įstaigos) ir socialinės institucijos.

Lietuvoje 2002–2006 m. *Mokyklų tobulinimo programa (2002)* davė impulsą mokyklų kaitai. 2006 m. pradėtas kurti ir įgyvendinti Besimokančių mokyklų tinklo modelis, jo tikslas – suburti mokymosi veikti mokykloje komandas, nusistatyti mokyklos raidos prioritetus, numatyti tobulinimo strategiją, vertinti pokyčius. Mokyklose suburtos problemų sprendimo grupės, pradėtas mokyklų tinklinis bendradarbiavimas sprendžiant ugdymo problemas. Atsirado prielaidos ir galimybės mokykloms kurti tinklinio bendradarbiavimo su socialiniais partneriais modelį, kurio pagalba bendrojo lavinimo ir profesinės mokyklos galės formuoti vidinius (institucinius) ir išorinius (tarpinstitucinius) tinklus, kas padės užtikrinti mokyklos ir socialinių partnerių efektyvesnį bendradarbiavimą.

Kuriant mokyklos tinklinio bendradarbiavimo modelį remiamasi: socialinių tinklų kūrimo koncepcija, iškeliančia socialinių tinklų svarbą kiekvienam ugdymosi proceso dalyviui; grupių ir organizacijos struktūros bei dinamikos koncepcija, akcentuojančia interakciją ir transakciją kaip esminius procesus, lemiančius grupės veiklos bei organizacijos plėtojimosi kryptingumą; organizacijos kaip tvirtos sistemos koncepcija, pabrėžiančia įvairių societarinio ir socialinio pedagoginio ugdymo realybės lygmenų įtaką organizacijos veiklai; sisteminiu požiūriu, kuriuo remiantis mokykla, klasė, mokykla (kaip organizacija ir visuomenė) gali augti ir vystytis tik sąveikoje

su aplinka, tarpusavio priklausomybėje ir dermėje; antropocentrinės filosofijos požiūriu, traktuojančiu besimokantįjį, kaip laisvą, racionalią ir atsakingą asmenybę, o ugdymą kaip sudarantį palankias sąlygas tolesnei moksleivio saviugdai ir mokymuisi; bendruomenės plėtros modeliu, skirtu bendruomenės galimybių plėtojimui ir integracijai, kai problemos sprendžiamos kartu su bendruomene ir procese orientuojamasi į tyrimus, projektus; ekologiniu modeliu, orientuotu skatinti grupių funkcionavimą, plėtojant socialinius tinklus bei fizinę aplinką; užsienio šalių patirtimi.

Tinklinis bendradarbiavimas – pagalbos moksleiviams užtikrinimas teikiant savalaikę kompleksinę pagalbą instituciniu ir tarpinstituciniu lygmenimis (Kaušylienė, Targamadzė, 2002).

Pagalba organizuojama remiantis teisės aktais: *LR švietimo įstatymais (1991, 2003)*; *Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo nuostatomis (2007)*; *Bendraisiais socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatais (2004)*; *Psichologinės pagalbos mokiniui teikimo tvarkos aprašu (2004)*, *LR socialinės paramos mokiniams įstatymu (2006)*; *Jaunimo mokyklų koncepcija (2005)* bei kitais pagalbą reglamentuojančiais norminiais ir teisiniais dokumentais.

Apibendrinant galima teigti, kad atsakingas socialinės partnerystės principų laikymasis įgyvendinant tinklinio bendradarbiavimo modelį ir priemonių įgyvendinimas švietimo sistemoje suteikia dar didesnes galimybes efektyviam socialiniam dialogui plėtoti bei siekti naudos ne tik visoms švietimo sistemos organizacijoms nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, bet ir visai visuomenei. Socialinio bendradarbiavimo strategijos švietimo sistemoje, strategijų kryptys, socialinės partnerystės priemonės suteikia galimybę siekti efektyvaus tinklinio bendradarbiavimo modelio švietimo sistemoje.

2. BENDRADARBIAVIMAS KAIP SOCIALINĖS PARTNERYSTĖS VYSTYMO PRIEMONĖ

2.1. Bendradarbiavimo samprata ir reikšmingumas švietimo sistemoje

Žmogaus gyvenimas neįsivaizduojamas be bendravimo. Žmogui būtina perduoti savo mintis, jausmus, aptarti supančią aplinką. Bendraujant dalijamasi nuomonėmis, požiūriais, vertinimais. Pagal A. Maslow poreikių teoriją, žmogus, patenkinęs fiziologinius ir saugumo poreikius, siekia patenkinti socialinius – išgyvena meilę, prieraišumą, siekia priklausyti grupei ar grupėms. Vadinasi, jis nori bendrauti, o bendravimas tampa vertybe.

Bendradarbiavimo sklaidą Lietuvos mokyklose paskatino vykstanti švietimo reforma. Šiandieninėje visuomenėje bendradarbiavimas itin svarbus, įsiliejęs į visas gyvenimo sferas (asmeniniame gyvenime, moksle ir darbe), taip pat ir įvairias ugdymo institucijas. Bendradarbiavimas yra kontekstualizuotas reiškinys, įtakojamas vidinio ir išorinio mokyklos konteksto. Vystyti veiksmingą švietimo paslaugų vartotojų ir teikėjų bendradarbiavimo sistemą mokyklai yra sudėtingas uždavinys, nes esminė bendradarbiavimo plėtros problema Lietuvoje ta, jog bendradarbiavimas nėra laikomas vertybe (Gumuliauskienė, Starkutė, 2018).

Bendradarbiavimo terminas teorinėje plotmėje neturi vienos apibrėžties ir įvairūs mokslininkai skirtingai interpretuoja bendradarbiavimo sąvoką, pateikia skirtingus apibrėžimus.

Bendradarbiavimas (angl. collaboration) suprantamas kaip darbas kartu sutelkiant intelektines jėgas, padedant vienas kitam, susivienijant, veikiant kartu (Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, 1993).

Bendravimas yra žmonių santykių forma. Beveik visa žmogaus veikla, vykstanti šeimoje, ugdymo institucijoje, darbinėje veikloje ir kt. yra bendradarbiavimo bei tarpusavio kooperacijos pobūdžio (Jacikevičienė, Rupšienė, 1999). Todėl bendradarbiavimą galima įvardinti kaip ypatingą veiklos rūšį, kuomet ji atliekama aktyviai veikiant keliems vykdytojams, sistemoms, institucijoms ar net valstybėms (Puškorius, 2007). Taigi ši tarpusavio sąveika visuomenėje yra labai svarbi, nes nuo to kaip individai bendradarbiauja tarpusavyje, priklauso jų siejami rezultatai bei tikslai.

Kaip pabrėžia R. Kontautienė (2006), bendradarbiavimo esmė yra sąlygota filosofinių apmąstymų apie žmogaus sąveiką su žmogumi, priklausančią nuo požiūrių į žmogų ir sąveikos kultūros. Bendradarbiavimo genezė siekia senus antikos laikus ir yra socialinių humanitarinių mokslų kategorija.

Mokslo pasaulyje bendradarbiavimas apima bendravimo ir veiklos komponentus, kai pastarieji atspindi tris požiūrius (Kontautienė, 2006):

- Bendravimas – kaip antrinė, išvestinė iš bendros veiklos kategorija (produktas), kaip „specifinė bendros veiklos rūšis arba forma“.
- Bendravimas ir veikla kaip savarankiškos kategorijos. Bendravimas žmogui yra ne tik priemonė, bet ir tikslas. Bendravimas ne būtinai turi būti nulemtas bendros veiklos poreikio, jis gali būti savo paties motyvacijos procesas (pagrindinis asmenybės poreikis).
- Bendravimas – sąlyginai savarankiška kategorija, turinti subjektyvų pradžią, atspindi žmogaus aktyvumą, poreikį kontaktuoti su kitais. Tai yra tarpusavio sąveikos procesas, kurio atsiradimą lemia partnerių poreikių įvairovė.

A. Anzenbacher (1992) šią sąvoką nusako taip: „Žmonės bendradarbiauja, siekdami bendro tikslo. Materialines gėrybes ir kultūrines vertybes, kurių jiems reikia savirealizacijai, galima realizuoti tik veikiant drauge”. Abi formos viena kitą lemia bei papildo. Pasak autoriaus, bendravimas – tai žmonių betarpiškų santykių sritis, kuomet žmonės pripažįsta vieni kitus esant asmenybėmis ir vieni kitus auklėja, skatina išreikšti save, vieni su kitais sudaro bendriją.

Autoriai A. Anzenbacher (1992), G. Butkienė, A. Kepalaitė (1996), M. Teresevičienė, G. Gedvilienė (2000) bendradarbiavimo sampratą praplečia pabrėždami ne tik bendros veiklos, bet ir bendro tikslo svarbą. Sklandžiam bendradarbiavimui būtina, kad abi bendradarbiaujančios pusės vadovautųsi bendrais interesais. M. Teresevičienė, G. Gedvilienė (2000) pateikia savo požiūrį, teigdamas, kad bendradarbiavimas yra buvimas kartu su kitais, pokalbiai, pagalba kitiems, dalijimasis medžiaga, idėjomis. Bendradarbiauti ir dirbti tik būnant vienoje grupėje – skirtingi dalykai, nes asmenys būdami vienoje grupėje gali dirbti ir atskirai, siekdami to paties tikslo, o bendradarbiaujant dirbama išvien taip, jog grupės laimėjimas yra svarbesnis už pavienio grupės nario rezultatą. Šiam požiūriui pritaria ir S. Dapkienė (2002), kuri teigia, kad bendradarbiaudami žmonės vadovaujasi įvairiais motyvais, siekia skirtingų tikslų, o bendras darbas, tikslų įgyvendinimas ir problemų sprendimas padeda geriau pažinti save ir kitus, numatyti jų ketinimus, išmokti klausytis ir įsiklausyti, padeda išvengti vienpusiško ir netinkamo reagavimo.

V. Černius (1993) teigia, kad bendradarbiavimas – tai bendras problemos sprendimas ir bendras sprendimo priėmimas. Neretai bendradarbiavimu vadinama tai, kas iš tiesų tėra bendravimas – informacijos perdavimas, priėmimas arba keitimasis ja, tai kalbėjimas, klausymas, problemų iškėlimas, tarpusavio konfliktų sprendimas ir kt. Bendradarbiavimo esmė yra tai, kad pereinama prie partneriškų santykių, kai visi situacijų dalyviai yra partneriai. Partneriai, tai asmenys, kurie yra lygiaverčiai, papildantys vienas kitą, lankstūs savo įsitikinimų ir vienas kito atžvilgiu, pripažįstantys vienas kito ekspertinius gebėjimus. Akivaizdu, jog bendravimas yra bendradarbiavimo pagrindas, tačiau vieningai pripažįstama, kad vien tik bendravimas neužtikrina bendradarbiavimo, tačiau abi šios formos papildo vieną kitą.

V. Vaicekauskienė (2003) taip pat nurodo, jog bendradarbiavimas – tai socialinės sąveikos forma, kuri naudojama siekiant: 1) organizuoti bendrą partnerių veiklą ir derinti bendrus veiksmus, vienyti individualias pastangas, t. y. kurti bendradarbiavimo veiksmų sistemą; 2) plėtoti socialinius bendradarbiavimo ir pagalbos santykius, bendrauti partneriams darant įtaką ir keičiant vienas kitą.

L. Miltenienė (2005) teigia, jog dažniausiai literatūroje išskiriami tokie bendradarbiavimo procesą įtakojantys veiksniai kaip vyraujančios vertybės (lygiavertiškumas (reiškiantis visų

dalyvaujančių asmenų lygiavertį statusą grupėje), tikslų (vizijos) bendrumas bei bendra atsakomybė), vaidmenys ir įgūdžiai būtini bendradarbiavimui.

P. Dettmer ir kt. (2005) pateikia bendradarbiavimo kūrimo etapus: 1) pasirengimas bendradarbiauti - bendradarbiavimo įgūdžių tobulinimas, kurio galima siekti išklausančiam tikrus kursus už institucijos ribų ar organizuojant paskaitas, seminarus, diskusijas, interviu, pasikeitimo vaidmenimis pratybas, praktinių įgūdžių įgijimo, savo veiklos reflektatyvaus vertinimo pratybas vietos bendruomenės nariams konkrečioje ugdymo institucijoje. Bendradarbiauti siekiantys asmenys turi įgyti bendros veiklos ir problemų sprendimo įgūdžių. Konkreti veikla susijusi su ugdymo proceso dalyvių pasirengimu bendradarbiauti ir tobulėjimo tikslai turi būti numatomi atsižvelgiant į individualų kiekvienos mokyklos kontekstą; 2) vaidmenų (funkcijų) apibrėžimas - numatytoje veikloje akcentuojamas vaidmenų aiškumas, lygiavertiškumas, adekvatumas lūkesčiams, atsakomybė už prisiimtas funkcijas. Vienas iš pirmųjų žingsnių, siekiant visų dalyvių aktyvaus įsitraukimo ir dalyvavimo, turėtų būti pasidalijimas vaidmenimis, t. y. aiškiai nusakomas kiekvieno iš dalyvių vaidmuo, pabrėžiamas vaidmenų lygiavertiškumas, išsakomi lūkesčiai. Kai kyla bent menkiausių neaiškumų: kas, ką, kada ir kaip turėtų daryti – atsiranda abejonių, nepasitikėjimo ir sumaišties. Komandoje kiekvienas narys atlieka savo vaidmenį, prisiimtas vaidmuo diktuoja tam tikras elgesio taisykles; 3) bendradarbiavimo aplinkos ir priemonių numatymas - nurodomi svarbiausi elementai: struktūros numatymas - kuriama atsižvelgiant į kontekstą, vyraujančią požiūrį. Labai svarbu sukurti visų susijusių asmenų bendradarbiavimą skatinančią informacijos sklaidą ir tarpusavio pagalbą užtikrinančią veiklos sistemą ir numatyti formalius (planuoti susitikimai, posėdžiai, seminarai, konferencijos) ir neformalius (pokalbiai pertraukų metu ir pan.) bendradarbiavimo būdus, jų periodiškumą. Išteklių paskirstymas – daugiausiai problemų iškyla numatant laiką, todėl itin svarbi administracijos iniciatyva skiriant papildomo laiko bendradarbiavimui. Pakankami ištekliai (išorinė parama ir pripažinimas, profesinio tobulėjimo galimybės, numatytas laikas, reikalingi specialistai ir kt.) užtikrina veiklos efektyvumą ir optimalius rezultatus; 4) nuolatinis vertinimas - gali būti vertinami grupės ar kiekvieno nario veiklos pokyčiai, rezultatai, bendravimo įgūdžiai. Pagal tai, kokio tikslo siekiama, vertinimas būna: formuojamasis (planuojamasis) - atliekamas veiklos proceso metu, kai reikia atsižvelgti į situaciją keisti sprendimus, koreguoti numatytą planą, konstruojamasis - leidžia apibendrinti galutinius rezultatus ir planuoti tolesnes iniciatyvas.

Pasak Hargreaves (2008), bendradarbiavimas yra viena iš daugiausiai žadančių postmodernaus amžiaus meto paradigmu kaip veikimo, planavimo, kultūros tobulinimo, organizavimo bei tyrimų išreikštas ir vienijantis principas. Anot A. Hargreaves (1999), bendradarbiavimas išskiria kaitos

procesams svarbius principus, suteikiančius moralinę paramą – stiprina atlikimą, skatina kalbėti viešai ir pasidalyti tuo, kas kelia nerimą, padeda įveikti nesėkmes ir nusivylimus; didina efektyvumą – išvengiama dubliavimo; stiprina veiksmingumą – skatina riziką, gerina mokytojų poveikimo jausmą, nes pasitikėjimas savimi yra palaikomas teigiamų paskatų ir grįžtamojo refleksijos; koreguoja (mažina) krūvį – leidžia pasidalyti našta ir spaudimą; vienodina laiko suvokimą – bendra veikla ir komunikacija sukuria administracijos ir mokytojų bendrus ir realius lūkesčius kaitos ir įgyvendinimo laiko atžvilgiu; formuoja tikrumus – mažina netikrumą ir riboja kaltės perteklių, sukuria kolektyvų profesinį pasitikėjimą; skatina politinį pritarimą – leidžia mokytojams su didesniu pasitikėjimu ir ryžtu sąveikauti su supančiomis pagrįstų ir nepagrįstų naujovių bei jų reformų sistemomis, stiprina pasitikėjimą, taikant iš išorės siūlomas naujoves, skatina protingai koreguoti bei tvirtai joms priešintis, jei to reikia; didina apmąstymo (refleksijos) galią – bendradarbiavimas tampa grįžtamojo ryšio ir palyginimo šaltiniu, kuris skatina apmąstyti savo praktiką; gerina organizacinį reagavimą – sukaupia mokytojų žinias, išmanymą ir gebėjimus, suteikdamas galimybę reaguoti greitai į besikeičiančius suvaržymus ir aplinkos teikiamas galimybes, savarankiškai įžvelgti būsimus pokyčius bei įtraukti į bendradarbiavimą tėvus, verslą, bendruomenę ir pan.; sudaro galimybes mokytis vienas iš kito; skatina nuolat tobulėti.

Pasak B. Bennett ir kt. (2000), bendradarbiaujant yra svarbūs penki pagrindiniai elementai: 1) teigiama tarpusavio priklausomybė – dalyviai suvokia, jog tik bendro darbo rezultatas gali būti vertingas, kad jie vienas kitam yra reikalingi norint atlikti skirtą užduotį; 2) skatinanti sąveika – dalyviai vienas kitam padeda, drąsina, pastebi ir skatina vienas kito pastangas aiškinantis problemas, jų sprendimo būdus; 3) individuali atsakomybė – kiekvienas dalyvis jaučiasi atsakingas už savo darbą, nesiekia tik pasinaudoti kitų darbo rezultatais; 4) socialiniai gebėjimai – negalima efektyviai dirbti, jei nėra taikomi bendravimo, vadovavimo, sprendimų priėmimo, konfliktų aiškinimosi gebėjimai; 5) grupiniai procesai – periodiškai analizuojami bei reflektuojami bendradarbiaujant vykę procesai, numatoma tolesnė galimybė juos tobulinti.

D. Hopkins ir kt. (1998) pabrėžia, kad siekiant mokyklos efektyvumo, jos koordinacijos, pagrindu turi tapti tarpusavio santykiai, paremti ne individualizmu ar rungtyniavimu, bet bendradarbiavimu. Mokykloje, kurioje bendradarbiaujama, paprastai mokama pasinaudoti visų savo darbuotojų patirtimi ir išmanymu, skatinama tobulėti profesijoje ir palankiai vertinti naujus diegiamus darbo būdus.

Bendradarbiaujant įsipareigojama gerbti bei mylėti save ir kitus. Bendradarbiaujant susipina skirtingos žmonių vertybės ir interesai, požiūriai ir įpročiai. Todėl bendradarbiaujant svarbu matyti ir

jausti kitą, klausytis savo vidinės išminties, siekti susiklausymo, jausti atsakomybę už bendrą darbą, visą laiką norėti, kad tikslas būtų pasiektas, ir jo siekti (Parvainienė, 2001).

K. Eklindh (2003) manymu, bendradarbiavimas turi būti grindžiamas abipusiu pasitikėjimu. Pasak V. Vaicekauskienės (2003), švietimo įstaigose bendradarbiavimas vyksta dviem kryptimis: pirma kryptis (mažo masto bendradarbiavimas) – vidinis vienos įstaigos narių bendradarbiavimas siekiant bendrų tikslų, čia reikalinga nuostata ir gebėjimas kurti bei plėtoti produktyvius darbinius santykius, sudaryti darbo komandas ir pan., antra kryptis (bendradarbiavimas platesniu mastu) – išorinis bendradarbiavimas, kuriame dalyvauja skirtingų institucijų (įskaitant ir šeimą) ir profesijų atstovai, sprendžiantys bendras ugdymo problemas; čia būtinas gebėjimas dirbti organizacijose, kuriančiose ir palaikančiose partnerystės ryšius su tos pačios institucijos (švietimo) organizacijomis ir kitų kultūrų asmeninis bei organizacijomis.

Efektyvaus bendradarbiavimo klostymosi prielaida – suvokimas, kad mokyklos bendruomenės nariai yra vieno proceso – ugdymo – partneriai, vienas kitu pasitikintys bendradarbiai, drauge ieškantys kelių į tą patį tikslą. Sėkmingai plėtojamas bendradarbiavimas palengvina visą ugdymo darbą, tampa svarbiu, pačią visuomenę ugdančiu veiksmu.

Bendradarbiavimą galima suvokti kaip ypatingą veiklos rūšį, kai ši veikla atliekama dalyvaujant keliems vykdytojams, valdymo subjektams, institucijoms, sistemoms ar net valstybėms. Bendradarbiavimo efektyvumas atliekant kokias nors funkcijas – tai papildomas indėlis, kuris gaunamas kartu su kitais partneriais organizacijoje, sistemoje ar valstybėje taikant konkretų bendradarbiavimo modelį.

Apžvelgus įvairių mokslininkų bendradarbiavimo apibrėžtis, apibendrintai galima teigti, jog vieni autoriai didesnę dėmesį skiria bendrų tikslų numatymui, kiti – dalijimuisi turima patirtimi, atsakomybe bei lygybės pripažinimu. Kiekvienas bendradarbiavimo procesas prasideda nuo pasirengimo jam, todėl reikalingos atitinkamos žinios, gebėjimai ir įgūdžiai. Siekiant kurti ir vystyti veiksmingą bendradarbiavimo sistemą nuo pat pradžių itin svarbus bendradarbiavimo partnerių pažinimas, vertybių, nuostatų ir požiūrių suvokimas.

2.2. Bendradarbiavimo veiksmingumą lemiantys veiksniai

Žmogus, norėdamas išgyventi turi bendrauti su kitais žmonėmis, kad galėtų keistis patirtimi, perimti tradicijas, kultūrą. Individai veikia bendruomenę, o bendruomenė – tautą. Vertingai kultūriškai subręsti žmogus gali tik kultūrinėje bendruomenėje. Žmogus tampa vertingu žmogumi tik

per bendruomenę: iš jos jis išauga ir tik jos sukurtomis vertybėmis gali suformuoti savo asmenybę (Savickytė, 1996).

Naujų iššūkių akivaizdoje bendravimas ir bendradarbiavimas itin svarbus. Bendradarbiavimas – tai veikimas kartu, siekiant bendro tikslo. Bendradarbiavimas kilo iš natūralaus žmogaus poreikio įveikti kliūtis, sunkumus, su kuriais jis susiduria nuo savo egzistencijos pradžios. Bendras darbas, bendra veikla efektyvesnė visose gyvenimo srityse: asmeniniame gyvenime, moksle ir darbe. Ko negali įveikti vienas žmogus, su tuo lengvai susidoroja keli žmonės, grupė asmenybių.

Kad bendradarbiavimas švietimo organizacijose būtų sėkmingas, būtina jam tinkamai pasirengti ir suvokti bendradarbiavimo kūrimo etapus, išsigryninti svarbius bendradarbiavimą skatinančius elementus. Pasak Johnson, Johnson, Smith (2007), bendradarbiavimui svarbūs tokie elementai kaip individuali atsakomybė už savo veiklą, turimų žinių, patirties pasitelkimas, pagalba vienas kitam, padaršinimas, motyvacija. Bendradarbiavimui svarbūs aiškūs grupiniai procesai – periodiškai analizuojami bei reflektuojami bendradarbiaujant vykę procesai, numatoma tolesnė galimybė juos tobulinti. Bendradarbiavimui reikalingi atitinkami socialiniai gebėjimai – negalima efektyviai dirbti, jei nėra taikomi bendravimo, vadovavimo, sprendimų priėmimo, konfliktų valdymo gebėjimai (Gumuliauskienė, Starkutė, 2018).

Savo prigimtimi kiekvienas žmogus yra nepakartojama individualybė, todėl jam turi būti sudarytos visos sąlygos pasireikšti kūrybinėms galioms, įtakoti bendrą kultūros srovę savita globaline išmintimi ir kultūra. Ugdomojo proceso pažanga susirūpinusiai mokyklai aktualiausias tikslas – augančio, bręstančio piliečio įvairiapusiškas ugdymas ir tobulėjimas (Hopkins, 1998).

Sparčiai besikeičiant technologijoms, iškilo būtinybė nuolat mokytis, ugdymo turinys ir taikomi metodai turi atspindėti šiandieninio gyvenimo problemas, mokymas turi būti orientuotas ne į pavienius asmenis, bet į kolektyvą. Būtina ugdyti atsakomybę ne tik už save, bet ir už savo bendruomenę. Bendruomenė plačiąja prasme – tam tikra žmonių grupė, kuri siekia bendro tikslo (Kvieskienė, 2003).

Norėdami išmokti gyventi bendruomeniškai žmonės turi priklausyti įvairioms bendruomenėms. Tarp jų svarbią vietą užima mokyklos bendruomenė. Pasak R. Dombranskienės (2002) išskiriamos kelios mokyklos bendruomenės ypatybės:

- Mokykla – „pergyvenimų“ bendruomenė, nes emocinis mokyklos gyvenimas sudaro sąlygas bendriems mokinių išgyvenimams.

- Tai „darbo bendruomenė“, nes mokyklinėje bendruomenėje atskiri nariai susieti ne tik subjektyviais išgyvenimais, bet ir darbo tikslais, solidarumo jausmais ir mokyklos tvarkos normomis.
- Tai susižinojimo, savitarpio supratimo, susigyvenimo ir susibičiuliavimo bendruomenė.

Visapusio asmens ir esminių kompetencijų ugdyme mokyklos nėra paliktos vienos. Įvairios organizacijos yra pasirengusios prie to prisidėti. Mokyklos, būdamos atsakingos už mokinių ugdymą gali išnaudoti tą norą ir vystyti partnerystes, kurios turėtų reikšmingą įtaką mokinių mokymuisi. Nesvarbu, kokią patirtį mokykla turi bendradarbiavime su socialiniais partneriais – visuomet yra ko galima pasisemti. Kartas nuo karto yra naudinga įvertinti egzistuojančias partnerystes ir nusimatyti naujas.

Tikros, nuoširdžios ir bendros priežastys bendradarbiavimui yra jo sėkmės garantas. Bendradarbiavimo veiksmingumas, vertinant mokinių ir mokytojų poreikius:

- Mokiniams yra naudinga susitikti su žmonėmis, dirbančiais skirtinguose sektoriuose – įkvėpimui, motyvacijai, karjeros planavimui ir geresniam pasaulio supratimui;
- Mokytojų ir socialinių partnerių bendradarbiavimas gali padėti akademinis konceptus susieti su realiu gyvenimu;
- Galima efektyviai išnaudoti galimybes, žinias, gebėjimus, ryšius ir kitus išteklius, esančius bendruomenėje – mokinių ir mokytojų labui;
- Tai padeda išlaikyti mokyklos ryšį su likusia visuomene – lengviau suprasti lūkesčius bei besikeičiantį mokyklos vaidmenį.

Bendradarbiavimas ne tik svarbus mokyklai, bet ir reikalingas partneriui:

- Galėjimas prisidėti prie visuomenės vystymosi, investicija į švietimą;
- Rūpestis organizacijos reputacija, įvaizdžio formavimas, siekis tapti patrauklesniu darbdaviu;
- Galimybė motyvuoti darbuotojus naujomis užduotimis ir iššūkiais, komandinio darbo stiprinimas;
- Galimybė gerinti bendravimo, pristatymo, mentorystės ar kitus darbuotojų gebėjimus.

Norėdami padėti mokyklai, turime ieškoti bendrų ar viena kita papildančių temų, naudingų sprendimų abejoms organizacijoms. Atsakymus į klausimą „kodėl bendradarbiaujame“ privalo turėti abi organizacijos.

Pirmas žingsnis. Potencialių partnerių identifikavimas.

Kokio tipo partnerių ieškote? Ko tikėtės iš partnerio? Kokios organizacijos yra įdomiausios mokiniams? Kokiose organizacijose dirba mokinių tėvai? Svarbu nepamiršti, kad Lietuvoje yra daug

įvairių švietime dirbančių nevyriausybinų organizacijų ar konkrečių iniciatyvų, skirtų vaikams ir jaunimui, kurios gali būti aktualios šioje partnerystėje.

Antras žingsnis. Kontakto užmezgimas.

Susisiekti su partneriais – parašyti, paskambinti ar aplankyti potencialius partnerius. Gyvi susitikimai yra geriausias būdas stiprinti asmeninį ryšį bei pasinerti į gilesnio lygmens aptarimus. Būtent kontakto užmezgimo stadijoje vertėtų partneriui pristatyti savuosius bendradarbiavimo tikslus, klausimus.

Trečias žingsnis. Susitarimas dėl bendradarbiavimo turinio.

Visos partneriaujančios organizacijos turėtų paskirti atsakingus už partnerystę asmenis. Į partnerystės veiklą kuo anksčiau įtraukti savo komandos narius, kurie turės prisidėti prie numatomų veiklų, tam, kad būtų užtektinai laiko veiklų savininkiškumui išsivystyti. Kartu planuojant veiklas bus pasiektas didesnis visų pusių įsipareigojimas parengtam planui, minimalizuos nesukalbėjimų riziką įgyvendinant veiklas. Išsikelti tikslus (kaip žinosite, kad pasisekė?) ir parengti veiksmų planą. Susitarti kaip dirbsite kartu, kaip vertinsite pažangą ir užtikrinsite tarpusavio komunikaciją.

Ketvirtas žingsnis. Sveikų santykių palaikymas.

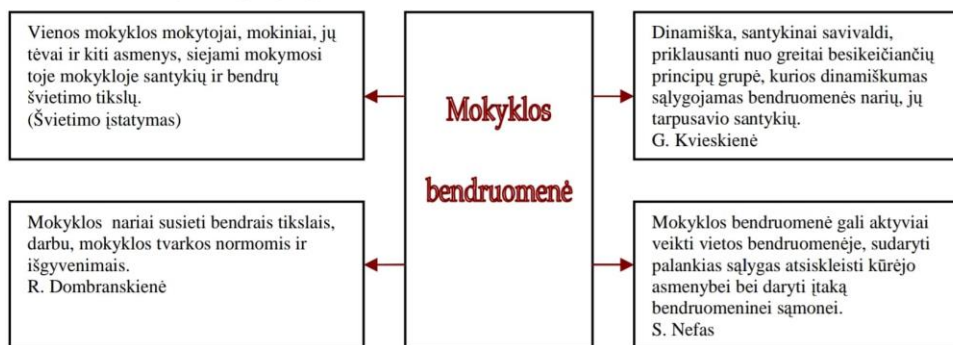
Palaikyti nuolatinį ir aktyvų ryšį su savo partneriais. Užtikrinti, kad veiklos vyktų pagal planą ir atitinktų išsikeltus tikslus bei poreikius. Jei reikia daryti pokyčius, aptarti tai su partneriu ir priimti reikalingus sprendimus. Savalaikė komunikacija yra labai svarbi. Taip pat svarbu nepamiršti parodyti dėkingumą partneriui už jo indėlį.

Penktas žingsnis. Partnerystės aptarimas ir atnaujinimas.

Iš anksto nusimatyti, kada įvertinsite partnerystės sėkmes ir naudą. Toks vertinimas gali būti vykdomas partnerystės pabaigoje, o jei projektas ilgesnis – gali būti sutariami ir tarpiniai vertinimai. Nepamirškite, kad tokio vertinimo viena iš dalių – sėkmingos partnerystės šventimas. Padarykite partnerystės rezultatus matomus ir mokyklai, ir partneriams (Varanauskas, 2018).

Mokykla yra ta institucija, kuri turi didžiausią galimybę ugdyti kompetencijas, reikalingas asmeniui pritaipyti prie visuomenės. R. Dobranskienė (2002) tyrinėjusi mokyklos bendruomenę, apibūdina ją kaip: „ugdomąją bendruomenę, nes jos nariai susieti bendrais tikslais, darbu, mokyklos tvarkos normomis ir išgyvenimais“.

G. Kvieskienė (2003) nemažai tyrinėjusi mokyklos ir vietos bendruomenės tarpusavio ryšių svarbą, mokyklos bendruomenę apibūdina kaip: „dinamišką, santykinai savivaldžią, priklausančią nuo greitai besikeičiančių principų grupę, kurios dinamiškumas.

1 pav. Mokyklos bendruomenės samprata.

Šaltinis: Švietimo įstatymas(2002), Dombranskienė R.(2002). Mokyklos bendruomenės vadyba, Kvieskienė G.(2003) Pozityvioji socializacija,Nefas S. (2003) Švietimo reforma ir mokytojų rengimas VII tarptautinė mokslinė konferencija

Iš apibrėžimų 1 pav. matyti, kad mokyklos bendruomenės nariai yra susieti ne tik bendrų švietimo tikslų, bet ir tarpusavio santykių, kurie turi būti grindžiami demokratiniais pagrindais, norint atliepti vieną iš švietimo principų. Visa mokyklos veikla turi būti grindžiama bendradarbiavimo principu.

Mokykla – antroji vaiko bendruomenė, į kurią jis patenka po šeimos, ir kurioje socializuojasi, įgauna tam tikrus elgesio, bendravimo su bendraamžiais ir vyresniais žmonėmis įgūdžius. Mokykla yra ta vieta, kur vaikas patiria, kad jis – visuomenės dalis. (Rupšienė, 2000).

Mokykla labiausiai veikia jaunimą tada, kai ji tampa ugdomąja bendruomene, pagrįsta meile, pagarba, dėkingumu, aukštų gyvenimo tikslų siekimu ir bendro darbo tikslais, solidarumo jausmais, mokyklos tvarkos normomis, bendradarbiavimu ir bendravimu (Šalkauskis, 1992). Pasak A. Šerkšno (1993) žmogus turi būti rengiamas bendruomeniniam gyvenimui. Anot jo, bendruomeniniam gyvenimui parengti žmogų galima tik bendruomenėje, leidžiant jam nuolat jausti, kad bendruomenė sudaro sąlygas atskiro individo pilnutiniam išsivystymui.

Šiame procese, anot R. Dobranskienės (2004), tėvai yra neatskiriama mokyklos bendruomenės dalis, kurios įjungimas į mokyklos bendruomenę yra pagrindinis mokyklos tobulinimo proceso tikslas. Mokyklos bendruomenėje būtina darni sąveika tarp mokytojų, mokinių ir jų tėvų. Autorės teigimu, tėvai turėtų aktyviai dalyvauti mokyklos gyvenime; domėtis ugdymo proceso organizavimu, dalyvauti planuojant ugdomąją veiklą, sudarant mokyklos mokymo turinį; padėti organizuoti popamokinę veiklą; remti mokyklą moraliai ir materialiai; reikalauti iš pedagogų profesionalaus pasirengimo. Pasak autorės, šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas bus produktyvus, jei ugdymo įstaiga turės autoritetą.

Kaip tvirtina R. Dobranskienė (2004), mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo svarba ypač reikalinga šiandien, nes, esant sunkiai ekonominei padėčiai, dalis tėvų vis labiau užsidaro savo

aplinkoje, mažai dėmesio skiria vaikų mokymuisi, elgesiui. E. Pomerantz, E.M. Moorman (2007) teigia, kad tėvų įsitraukimas į ugdymą kuria saugius tarpusavio santykius. Jausdamiesi emociškai saugūs vaikai išmoksta pozityviai reaguoti ir į savo pasiekimus, gerėja jų savivertė, jausmų valdymo įgūdžiai.

Bendradarbiavimas su tėvais ir jų įtraukimas į veiklas būtinas bendriems siekiams įgyvendinti, yra susijęs su vertybėmis – tarpusavio pasitikėjimu ir pagarba, su tokiais atsakomybės sritimis kaip nuolatinis poreikių keistis, bendrų susitarimų laikymusi, bendradarbiavimo santykių atvirumu, pasirengimu bendradarbiauti, galimų bendradarbiavimo kryptių numatymu bei bendros vizijos dalijimusi įgyvendinant XXI amžiaus mokyklos misiją (Gumuliauskienė, Starkutė, 2018).

Visame pasaulyje vėl grįžtama prie žmogiškųjų santykių, atsigręžiama į žmogų, ieškoma tarpusavio ryšio, nes be to būtų sunku pasiekti didelę pažangą. Mokykla galėtų daug nuveikti organizuodama šventes, sudarydama sąlygas prasmingai leisti laisvalaikį. Vadinasi, šeima ir mokykla yra dvi institucijos, atsakingos už jaunosios kartos parengimą savarankiškam gyvenimui, atsakingos už visuomenės ateitį. Mokykla yra pagrindinė socialinė veikėja, todėl ji turi išskirtinę galimybę užmegzti labai reikalingus ir reikšmingus partnerystės ryšius su tėvais bei su visa bendruomene.

Mokymasis, darbinė, visuomeninė, meninė, sportinė ir kita veikla padeda mokiniams pajusti socialiai tinkamo elgesio svarbą. Bendra veikla grūdina auklėtinį, bendruomenėje jis įtvirtina savo socialinę poziciją, plečia jam prieinamų socialinių santykių apimtį.

Socialinė veikla vietos bendruomenėje sudaro prielaidas mokiniams dalytis iniciatyva ir talentais. Be to, ugdo rūpinimąsi kitais, formuoja įgūdžius dirbti komandoje, grupėje. Pažymėtina, kad ši veikla remiasi pagalbos kitiems teikimu; yra akademinės programos sudedamoji intelektualinio ugdymosi dalis. Veiksmingai organizuota socialinė veikla ugdo atsakomybės jausmą; skatina naujus pomėgius ir įgūdžius. Vadinasi, socialinė veikla ugdo visapusišką asmenybę (Bitinas, 2004).

Projekto „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“, mokytojų, profesijos mokytojų, dėstytojų bendradarbiavimo su socialiniais partneriais metodinėse rekomendacijose (2012) teigiama, kad dažniausiai dirbant su socialiniais partneriais naudojamas informavimo metodas, kurio tikslas „teikti žinias socialiniams partneriams apie bendradarbiavimo galimybes bei skleisti naudingą informaciją. Informavimas apima informaciją apie dabartinę ir būsimą socialinės partnerystės veiklą, informacijos apie esamą darbo santykių būklę, struktūrą ir galimus profesinio informavimo ir konsultavimo sistemos pokyčius, informaciją apie numatomas naudoti priemonės tuo atveju, kai galimi socialinių partnerių nesutarimai, kitą informaciją, susijusią su socialinio bendradarbiavimo veikla“.

Lietuvos Respublikos Švietimo Įstatymo pakeitimo įstatyme (2011) nurodoma, kad pagrindiniai mokinių ugdymo tikslai yra šie:

- išugdyti kiekvienam asmeniui vertybines orientacijas, leidžiančias tapti doru, siekiančiu žinių, savarankišku, atsakingu, patriotiškai nusiteikusiu žmogumi, išlavinti dabartiniam gyvenimui svarbius jo komunikacinius gebėjimus, padėti įsisavinti žinių visuomenei būdingą informacinę kultūrą, užtikrinant valstybinės kalbos, užsienio kalbų ir gimtosios kalbos mokėjimą, informacinį raštingumą, taip pat šiuolaikinę socialinę kompetenciją ir gebėjimus savarankiškai kurti savo gyvenimą ir sveikai gyventi;
- nustatyti asmens kūrybinius gebėjimus ir pagal tai padėti jam įsigyti kompetencijų ir (ar) kvalifikaciją, atitinkančią šiuolaikinį kultūros bei technologijų lygį ir padedančią jam įsitvirtinti ir sėkmingai konkuruoti tolydžiai kintančioje darbo rinkoje, perteikti technologijų, ekonomikos ir verslo kultūros pagrindus, būtinus šalies ūkio pažangai, konkurencingumui bei darniai raidai laiduoti, sudaryti sąlygas nuolat tenkinti pažinimo poreikius ir tobulėti mokantis visą gyvenimą;
- stiprinti visuomenės galias užtikrinant krašto ūkio, aplinkos ir žmogiškųjų išteklių darnų vystymąsi, vidinį ir tarptautinį ūkio konkurencingumą, nacionalinį saugumą ir demokratinės valstybės raidą;
- perteikti asmeniui tautinės ir etninės kultūros pagrindus, Europos ir pasaulio humanistinės kultūros tradicijas ir vertybes, laiduoti sąlygas asmens brandžiai tautinei savimonei, dorovinei, estetinei, mokslinei kultūrai, pasaulėžiūrai formotis, taip pat garantuoti tautos, krašto kultūros tęstinumą, jos tapatybės išsaugojimą, nuolatinį jos vertybių kūrimą, puoselėti krašto atvirumą ir dialogiškumą;
- sudaryti sąlygas asmeniui įgyti demokratijos tradicijas įkūnijančius pilietinės ir politinės kultūros pagrindus, išplėtoti gebėjimus ir patirtį, būtiną asmeniui, kaip kompetentingam LR piliečiui, Europos ir pasaulio bendrijos, visuomenės nariui.

Kaip matome, mokykla ne tik teikia žinias, bet lavina ir auklėja. Svarbiausias tikslas – ugdyti kritiškai mąstantį, protingą, savarankišką, kūrybingą, galinti orientuotis gyvenime jaunąjį pilietį. Perduoti ne tik mokslines, bet ir kultūrinės žinias, įskiepyti meilę gimtajam kraštui. Ugdyti asmens vertybių sistemą, pagrįstą demokratinėmis, humanistinėmis tautos ir pasaulio vertybėmis ir tuo pagrindu ugdyti dvasiškai brandžią, savarankišką, kritišką asmenybę.

Savaime kyla klausimas: ar vien tik mokykla gali su tokiais tikslais susidoroti? Turbūt, kad ne. Tam galima pasitelkti pagalbą iš šalies. Kad įgyvendinti visus šiuos tikslus būtinas mokyklos ir vietos

bendruomenės bendradarbiavimas. „Be bendruomenės ne tik ugdymas, bet ir pats gyvenimas tampa neįmanomu. Bendruomenė greta visuomenės vadinama svarbiausiu gyvenimo ir visuomenės veiksnium“ (Aramavičiūtė, 1998).

Mokinys, atlikdamas bendruomeninę veiklą, turi būti pats ją pasirinkęs, nes tik savo noru atliekant konkrečius veiksmus, jie bus naudingi abiem pusėms: mokiniui ir visai vietinei bendruomenei. Svarbu, kad mokinys suvoktų, atliekamos veiklos naudą ir prasmę.

Labai svarbu, kad visi bendruomenės nariai būtų įtraukti į bendruomeninę veiklą. Bendruomenė sujungia skirtingo amžiaus, statuso, išsilavinimo asmenis į vieną visumą. Bendradarbiaujant mokyklos ir vietos bendruomenės nariams, visi turi būti lygiaverčiai partneriai ir turi mokytis per abipusį bendravimą.

Apibendrinant, galima teigti, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas turi didžiulę reikšmę moksleivių integracijos procesui. Bendruomenės bei jos kryptingos veiklos dėka, moksleiviai jaučiasi reikalingi, reikšmingi ir net įtakingi visuomenėj. Vyksta produktyvus ugdymosi procesas kultūros, tautiškumo, nacionalizmo aspektais.

Taigi, mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas yra be galo reikšmingas ir svarbus. Ugdomi asmeninio smalsumo, sąžiningumo ir savikritikos bruožai, sudaroma galimybė mokytis patirties. Galime įžvelgti bendradarbiavimo privalumus ugdant jaunąją kartą. Todėl jau nekyla abejonių, kad reikia burti mokinius, tėvus, pedagogus, vietos bendruomenės narius bendrauti ir bendradarbiauti, skatinti aktyviai veikti bendruomenėje.

2.3. Mokyklos bendradarbiavimo su vietos bendruomene formos ir būdai

Bendruomenę apibrėžti nėra paprasta, nes iki šiol nėra vieningo susitarimo dėl bendruomenės sampratos. Jų yra tiek daug, kad išskirti vieną apibendrintą bendruomenės apibrėžimą nėra lengva. Mokslininkai, analizuodami bendruomenės sampratą, pateikia skirtingus apibrėžimus. „Bendravimas sujungia visus galimus pasaulius, mes savo patirtis geriausiai perteikiama per kalbą, tačiau mes ne tik kalbame. Mūsų paskirtis yra ne tik išgirsti, kas yra sakoma, bet ir interpretuoti informaciją, leidžiant veikti mūsų patirtims“ (Fassett, Warren, 2007).

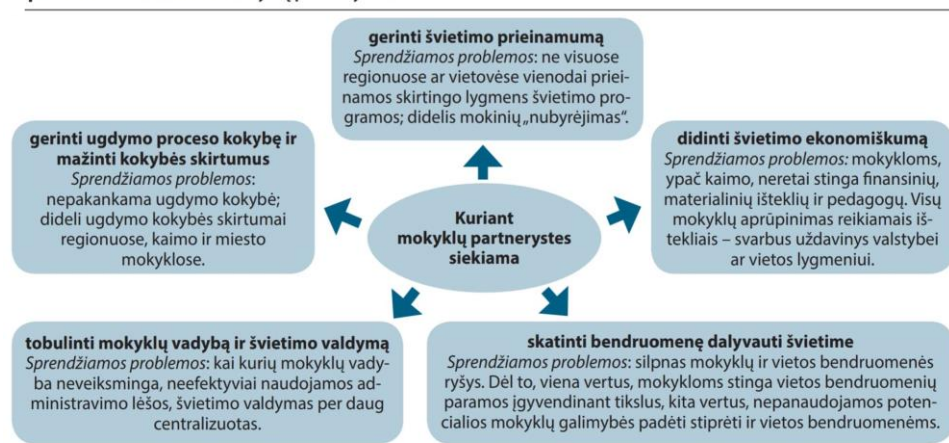
Psichologijos žodyne bendruomenė yra apibūdinama kaip tarpusavio sąveika, sudėtingi, įvairialypiai žmonių kontaktai, atsirandantys iš bendros veiklos poreikių. Ji apima keitimąsi informacija, bendros sąveikos strategijos parengimą, kito žmogaus suvokimą ir supratimą (Psichologijos žodynas, 1993).

V. Savickytė (1996) kalba apie bendruomenės ir kolektyvo sąvokų sinonimiškumą. Kolektyve ar bendruomenėje išmokstama kryptingai siekti bendro tikslo, tinkamai bendrauti ir bendradarbiauti, teikti pagalbą kitiems kolektyvo nariams. Bendruomenėje ugdomas atsakomybės jausmas prieš kitus jos narius, o tuo pačiu ir prieš visą visuomenę. Pasak I. Leliūgienės (1997), bendruomenė – tai geografinė teritorija su panašiomis politinėmis, teisinėmis sistemomis, tradicijų, normų ir elgesio sferoje forma ir struktūra bendroms problemoms spręsti bei siekti bendrų tikslų. Bendruomenė gali funkcionuoti tik dalyvaujant visiems jos nariams.

Siekiant didesnio dėmesio bendrosioms ir dalykinėms kompetencijoms, asmens tobulėjimui ir gerai savijautai, norint labiau susieti ugdymo turinį su gyvenimo aktualijomis, turi būti užmezgami ir kryptingai plėtojami mokyklos bendruomenės santykiai su visais įmanomais partneriais. Mokyklų partnerystės sąveika dažniausiai prasideda neformaliu bendradarbiavimu. Jis gali būti labai veiksmingas, tačiau pasitaikantys nesklandumai, netinkamai vykstantys procesai gali tapti sunkiai išsprendžiamomis problemomis.

Švietimo ekspertų S. Munby ir M. Fullan (2016) nuomone, visos mokyklos turėtų įsitraukti į tikslingas ir veiksmingas partnerystes, kuriose mokyklų vadovai, mokytojai ir mokiniai vieni kitiems kelia klausimų, padeda, drauge kuria naujoves ir mokosi vieni iš kitų tokiais būdais, kurie padeda pasiekti reikšmingai geresnius rezultatus. Mokyklų bendradarbiavimas padeda siekti pažangos įvairiose srityse: gerinti švietimo prieinamumą, didinti ekonomiškumą ir kt. (2 pav.).

2 pav. Ko siekiama kuriant mokyklų partnerystes?

Pagal: Giordano E. A., 2008

Jungtinės veiklos (partnerystės) sutartimi du ar daugiau asmenų (partnerių), kooperuodami savo turtą, darbą ar žinias, įsipareigoja veikti bendrai tam tikram, neprieštaraujančiam įstatymui tikslui arba tam tikrai veiklai (LR civilinis kodeksas, 6.969 str. 1 d., 2020).

Efektyvus bendradarbiavimo su partneriais kultūros sukūrimas, kompetencijų ugdymo(si) strategavimas suteikia galimybę išplėsti mokymo(si) aplinkos sampratos ribas. Mokiniai gali mokytis ne tik mokykloje sukurtose tradicinėse ar netradicinėse mokymosi erdvėse, bet ir už mokyklos ribų. Tokiu būdu mokiniai inovatyviai ir kūrybiškai mokosi spręsti išylančias problemas.

Kiekvienos mokyklos bendruomenėje galima atrasti ar pasitelkti žmonių, kurie padėtų mokiniams pažinti ir plėtoti savo gebėjimus, gilinti žinias. Mokytoju tam tikrame kontekste gali būti kiekvienas bendruomenės narys, turintis specifinių žinių, supratimą ar patirties tam tikroje srityje. Mokiniai, galėdami praktiškai pritaikyti įgytas žinias ir matydami jų naudą konkrečiame kontekste, kur kas dažniau įžvelgia mokymosi prasmę. Be to, lankstus, kūrybiškas bendradarbiavimas naudingas ne tik mokyklai, bet ir mokyklos partneriams. Taigi keitimasis ištekliais yra naudingas abiem pusėms.

Mokykla – specifiskai organizuota bendruomenė, nes ji – jaunosios kartos visapusiško mokymo ir lavinimo veiksnys, susijęs su socialine aplinka, kurioje mokykla kaip bendruomenė egzistuoja. Mokykla neatliks savo kultūros puoselėtojo ir tęsėjo vaidmens, gyvendama uždaru, izoliuotu nuo aplinkos, nuo ją sudarančios bendruomenės būdu (Lukšienė, 2000). Mokykla – veiklus vietinės bendruomenės kultūros židiny, stiprinantis ryšius tarp mokinių, jų tėvų, mokytojų ir kitų vietinių bendruomenės narių.

Mokykla nėra tik „sutelktinio lavinimo įstaiga“, ji kartu yra ir pedagoginė bendruomenė. Mokykla labiausiai veikia jaunimą tada, kai ji tampa ugdomąja bendruomene, pagrįsta meile, pagarba, dėkingumu, aukštų gyvenimo idealų siekimu ir bendro darbo tikslais, solidarumo jausmais ir santvarkos normomis, bendradarbiavimu ir bendravimu.

Bendradarbiavimas mokykloje neapsiriboja vien tik asmeniniu, tarpasmeniniu lygmenimis, būtina planuoti tėvų įtraukimą ir kitais lygmenimis, siekiant mokyklą tobulinti ir už jos ribų, atidžiai apgalvoti kiekvieno bendradarbiavimo etapo veiksmus (kaip, kokiomis priemonėmis bus įtraukiami tėvai, kokio pedagogai įsitraukimo tikisi iš tėvų ir tai aiškiai iškomunikuoti) ir bendradarbiavimą skatinančius elementus (bendradarbiavimo formas, priemones) (Gumuliauskienė, Starkutė, 2018).

Mokykla pagal galimybes vis labiau stengiasi atsižvelgti į šeimų poreikius, organizuoja įvairias neformalias veiklas vietos bendruomenei. Šeimos ir bendruomenės dalyvavimas mokyklos gyvenime kuria glaudžią bendruomenę ir skatina socialinę sanglaudą. Gerą patirtį, kurią mokiniai įgyja mokykloje, gali pritaikyti namuose ar kaimynystėje. Bendruomenės aktyvus įsitraukimas teigiamai veikia mokyklos įvaizdį bei padeda labiau susikalbėti skirtingoms žmonių grupėms. Šeimos ir bendruomenės dalyvavimas kuria glaudžius ryšius tiek mokykloje, tiek ir už jos ribų, gerina vaikų elgesį ir vienija visą bendruomenę.

Mokyklos gyvenimo atvirumas aplinkos įtakoms, kultūrai akcentuojamas Lietuvos mokyklos pertvarkos dokumentuose. *Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos Bendrosiose programose (1994)* rašoma, kad ne vien pamokose perteikiamas ugdymo turinys, bet ir visas mokyklos gyvenimas: jos klimatas, kurį sudaro mokyklos narių santykių įvairovė, mokytojo etosas, santykiai su vietos bendruomene, su visuomene, pats mokyklos darbo organizavimas, tinkamai sukurta mokyklos erdvė, auklėjimo bei mokymo būdai ir metodai.

Nuo pat vaiko atėjimo į mokyklą, jis tampa pilnateisiu bendruomenės nariu. Mokinių ugdymas yra grindžiamas socialiniu–kultūriniu požiūriu į vaiką kaip individą, rūpinimąsi jo individualybės raiškai būtinos aplinkos sudarymu, remiasi tomis socialinėmis filosofinėmis idėjomis, kurios atskleidžia vaiko, kaip individo ir kaip socialinės grupės nario gyvenimą bei socializavimo(si) sąlygų įvairovę nuolat besikeičiančių įvykių, reiškinių ir situacijų kontekste (Juodaitytė, 2003).

Valstybės pažangos strategijoje „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ (2012) rašoma, jog „menkai bendradarbiaujama į mokyklų bendruomenes įtraukiant mokinius, tėvus, socialinius partnerius, nepasikliaujama visuomenės užsakymu, daugiau orientuojamasi į aukštesnės vadovybės pavedimus. Tai neleidžia mokyklose sukurti solidarios bendruomeninės elgsenos įgūdžių, neformuoja priklausymo bendruomenei, tautai tapatybės, atsakomybės už tautos kultūros ir valstybės gyvavimą. Visa tai slopina kūrybiškumą įgyvendinant naujas idėjas, atsakomybės prisiėmimą, lyderystę ir dinamiškesnio savarankiško kokybės gerinimo galimybes“.

Kaimo mokyklos priverstos peržengti įprastas pedagoginės veiklos ribas ir atsiverti bendruomenei susirandant naujų partnerių, padedančių įveikti nūdienos kaimą žlugdančias negeroves–skurdą, socialinę atskirtį, nedarbą (Liaudanskienė, 2003).

Pilietinio ugdymo programoje (2008) rašoma, kad kaimo mokykla tai švietimo ir kultūros centras, susijęs partnerystės ryšiais su vietos bendruomenėmis: visuomeninėmis organizacijomis, verslo organizacijomis, vyriausybėmis institucijomis, bažnyčia, pirminės sveikatos ir priežiūros įstaigomis, šeima, socialinio aprūpinimo tarnybomis. Kaimo mokykla– vietos bendruomenės, ugdymo, jaunimo dvasinės traukos židinys, žinių, mokėjimų, įgūdžių formavimo pagrindinė grandis tolimesniame mokinių išsilavinime. Vietos bendruomenė yra ta vieta, kur ugdomasis darbas pratęsiamas natūralioje aplinkoje: susipažįstama su vietos savivaldos problemomis, su praktine valdžios institucijų veikla

Kiekviena veikla, jei ja siekiama konkretaus rezultato, turi tam tikrus tikslus ir uždavinius. Naudinga veikla vietos bendruomenėje siekiama, kad mokinyt: formuotų vertybines nuostatas; būtų savarankiškas, atsakingas, tolerantiškas; išugdytų norą veikti žmonių gerovei; pasitikėtų savimi. Esant

gerai bendruomeninei veiklai, atitinkamai tobulės ir plėsis pati bendruomenė. Bendruomenės plėtra taps efektyvi, kai ji bus pradėta ir remiama bendruomenės žmonių, gerai suplanuota ir ilgalaikė; teikianti naudos bendruomenei, bešališka ir skatinanti žmonių dalyvavimą; grindžiama geros (sėkmingos) praktikos pavyzdžiais ir suderinta su platesniu rajono, regiono, valstybės, pasaulio kontekstu (Bendruomenės plėtra, 2000).

Ji priklauso nuo to, koku pagrindu susikūrusi tam tikra bendruomenė. Jei kalbame apie bendruomenę, kuri susikūrė konkrečios teritorijos pagrindu, tai tokia bendruomenė spręs problemas, kurios vienaip ar kitaip susijusios su ta vieta, kurioje gyvena šios bendruomenės atstovai.

Galima išskirti tris pagrindines veiklos kryptis:

- Socialinė veikla;
- Ekologinė veikla;
- Darbinė veikla mokykloje.

Socialinė veikla – pagalba neįgaliems ir pagyvenusiems rajono bendruomenės žmonėms; visuomeninė veikla vaikų darželiuose, vaikų dienos centruose, kūdikių globos namuose; mokyklos laikraščio rengimas, platinimas, ryšiai su žiniasklaida; mokyklos bendruomenės atstovavimas visuomenėje veikloje; organizuojamos tautinės ir valstybinės šventės vietos bendruomenės nariams (pvz. koncertas).

Ekologinė veikla – visuomeninių plotų tvarkymas; mokyklos teritorijos ir stadiono tvarkymas, medelių sodinimas ir t.t.

Darbinė veikla mokykloje – tai darbas mokyklos bibliotekoje, skaitykloje; mokymo priemonių ir vaizdinės medžiagos kūrimas ir gaminimas; moksleivių užimtumo organizavimas (renginių, būrelių, koncertų organizavimas); rengiamos sporto varžybos ir t.t.

Kaip teigia E. Štuopytė, I. Leliūgienienė (2001) mokyklos su vietos bendruomene bendradarbiauja socialinėje, kultūrinėje, švietimo, sporto, darbinės veiklos srityse.

Bendravimo formos gali būti įvairios: renginiai, varžybos, akcijos, talkos, pokalbiai, išvykos, klubai, stovyklos, konkursai, paskaitos, tėvų susirinkimai, pedagoginis tėvų švietimas, informacijos skleidimas, mokinių lankymasis namuose, bendradarbiavimas ugdant, anketinės apklausos. Kaimo mokyklos kartu su seniūnijų seniūnais, socialiniais darbuotojais stengiasi mažinti socialiai silpnesnių šeimų socialinę atskirtį: sprendžiant pedagogines ir psichologines problemas, skatinant paauglių kūrybines galias ir saviraišką, organizuojant nemokamą maitinimą, užimtumą vasaros metu. Bendradarbiaudamos su vietos bendruomenių institucijomis kaip partneriais mokyklos rengia ir vykdo rajonų savivaldybių, respublikinius ir tarptautinius projektus. Mokyklų populiariausia forma

bendradarbiavimo su šeima – bendri renginiai ir šventės: kalendorinės, sporto, mokslo metų pradžios ir pabaigos šventės, vakaronės, popietės.

Kryptingas ir suplanuotas darbas su vietos bendruomene yra viena aktualių mokyklos bendruomenės stiprinimo temų. Stiprėjant mokinių savivaldai bei jaunų žmonių organizavimuisi, augant tėvų susidomėjimui bei aktyvumui, mokyklų bendruomenės susiduria su naujais iššūkiais – kaip sėkmingai derinti skirtingus mokyklos bendruomenės grupių interesus, kaip sustiprinti mokyklų bendruomenės savarankiškumą ir naudą, kaip stiprinti tėvų ir mokinių įsitraukimą į mokyklos bendruomenės gyvenimą ir kaip stiprinti iniciatyvą mokyklos bendruomenėje.

Mokyklos bendruomenės organizavimo siekis – suorganizuoti visumą, įkūnijančią naujas, nekintančias vertybes. Organizuojant mokyklos bendruomenę, būtina jos sąveika su aplinka, reikalingas parengiamasis darbas, gerai pasirenkę pedagogai.

Mokyklos bendruomenės gyvenimo dvasia ir turinys grindžiamas bendravimo ir bendradarbiavimo santykiais, panaudojamomis tradicijomis, informacija, konkrečia bendruomenės narių veikla, įvairiomis formomis įvertinant pokyčius mokyklos gyvenime, bendruomenės grupių ir kiekvieno jos nario gerus darbus.

Norint ugdyti kūrybišką ir pilietinę visuomenę bei diegti naujoves, reikia atvirų, demokratiškų santykių ne tik mokyklose, socialinėse, nevyriausybiniuose organizacijose, bet ir vyriausybės bei savivaldos struktūrose, kurioms taip pat būtinas kritinis požiūris ir problemų vertinimas. Būtent dėl šios priežasties itin svarbu keistis patirtimi, gerosios praktikos pavyzdžiais, idėjomis ir siekti įvairesnių bendradarbiavimo formų ir būdų.

Mokyklos bendruomenės vadybos tikslas – sukurti demokratišką, humanišką, savarankišką, veiklą mokyklos bendruomenės gyvenimą. Norint, kad mokyklos bendruomenės gyvenimas būtų pilnavertis ir įvairiapusis, būtinas visų mokyklos bendruomenės grupių bendradarbiavimas.

Bendruomenės veikla turi būti įvairi. Geras bendravimas ir tarpusavio ryšys yra esminis tikros partnerystės bruožas. Glaudus, nuolatinis bendradarbiavimas teikia naudą vaikams, jų tėvams, pedagogams. Įstaigos įvaizdį formuoja bendravimas su socialiniais partneriais, vietos bendruomene, informacijos apie mokyklos veiklą sklaida. Svarbu yra plėsti mokyklos ryšius su socialiniais partneriais, vietos bendruomene, kurti ir įgyvendinti bendrus projektus, išreikšti atvirumą visuomenei, tobulinti bendradarbiavimo kultūrą, sudaryti galimybes edukacinių, kultūrinių ryšių plėtotei, gerinti vaikų saviraišką, įgyti naujos patirties ugdant jaunąją kartą, skleisti gerąją patirtį.

3. MOKYKLOS IR VIETOS BENDRUOMENĖS BENDRADARBIAVIMO, KAIP SOCIALINĖS PARTNERYSTĖS, VYSTYMO RAIŠKOS IR TOBULINIMO GALIMYBIŲ EMPIRINIO TYRIMO REZULTATAI IR JŲ ANALIZĖ

3.1. Tyrimo metodologija. Teorinė mokslinės literatūros, atliktų tyrimų, švietimo dokumentų turinio analizė atskleidė, kad šiandieninė mokykla turi būti kuriama kaip veiklus vietinės bendruomenės kultūros židinys, stiprinantis ryšius tarp mokinių, mokytojų, tėvų ir kitų vietinės bendruomenės narių. Bendraudama ir bendradarbiaudama su vietos bendruomene, mokykla greičiau ir efektyviau sprendžia iškilančias problemas, tampa švietimo ir kultūros centru, susijusiu partnerystės ryšiais su vietos bendruomene: visuomeninėmis organizacijomis, verslo organizacijomis, vyriausybėmis institucijomis, pirminėmis sveikatos ir priežiūros įstaigomis, šeima, socialinio aprūpinimo tarnybomis. Mokykla yra ta institucija, kurioje susitinka ir suartėja įvairūs visuomenės sluoksniai, skatinamas bendravimas ir bendradarbiavimas, mezgasi visuomeninio gyvenimo santykiai, o nuo šių santykių priklauso švietimo procesų efektyvumas.

Tyrimo problema: Šiuolaikinė kaimo mokykla turi būti atvira visuomenei: vykdanči tėvų pedagoginę švietimą, organizuojanti tėvų ir vaikų naudingą veiklą bei laisvalaikį, atsižvelgiant į tautos, bendruomenės tradicijas. Kaimo mokyklos kultūrą veikia išorės veiksniai, o jos vertybės yra vietiniams suprantamos. Šeimos, mokyklos, vietos bendruomenės narių, socialinės aplinkos sąveika, bendri tikslai, vertybės sudaro bendruomenės narių socializacijos pagrindą. Šiame kontekste **tyrimo problema konkretizuojama šiais klausimais:** *kaip vystomas mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas? Kokios yra mokyklos socialinės partnerystės su vietos bendruomene plėtotės galimybės?*

Tyrimo objektas: Kėdainių rajono X mokyklos bendradarbiavimas su vietos bendruomene.

Tyrimo tikslas: teoriškai pagrįsti ir ištirti Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raiškos ypatumus bei tobulinimo galimybes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti mokyklos socialinės partnerystės vystymo sampratos ir reikšmingumo teorinius aspektus.
2. Atskleisti bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo priemonės formas, būdus, veiksmingumą lemiančius veiksnius.
3. Apibūdinti mokyklos ir vietos bendruomenės, kaip socialinio partnerio, funkcijas.

4. Ištirti Kėdainių rajono X mokyklos bendradarbiavimo su vietos bendruomene, kaip socialinės partnerystės, vystymo raiškos ypatumus ir tobulinimo galimybes.

Tyrimo hipotezė: tikėtina, kad Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas vystomas labiau mokyklos nei bendruomenės iniciatyva, daro teigiamą edukacinį, socialinį, kultūrinį poveikį vietos bendruomenei, tačiau socialinės partnerystės potencialas nėra pakankamai veiksmingai išnaudojamas, nors mokykla ir tampa vietos bendruomenės traukos centru.

Tyrimo metodologinės nuostatos: tyrimo metodologiją mokslininkai G. Merkys (1995) ir K. Kardelis (2007), apibūdina kaip teoriją, nagrinėjančią mokslinio pažinimo procesą, jo principus, tyrimo metodus bei techniką. Tyrimo metodologija yra grindžiama *socialinio konstruktyvizmo, socialinio kapitalo teorija, socializacijos teorija bei bendrosios ir švietimo vadybos teoretikų nuostatomis apie bendradarbiavimą*.

Socialinis konstruktyvizmas, kaip socialinio veiksmo ir bendravimo teorija, šių derinių prigimtį grindžia dėmesiu bendravimo praktikoms, leidžiančioms išsamiau pažinti, kaip diskursyviai suformuoti tam tikri procesai ir kaip veikėjai bando įvaldyti jų reikšmes (Risse, 2007). Apskritai socialinis konstruktyvizmas teigia, kad žinios yra kuriamos, performuojamos bei palaikomos socialinių procesų ir kad žinojimas bei socialinis veiksmas lemia vienas kitą (Berger, Luckmann, 1999). Tai patirtimi grįsto žinojimo kūrimas. Jomis paremtas kokybinių tyrimų taikymas socialinio dalyvavimo procesui atskleisti, tiriant individualias patirtis, analizuojant ir vertinant šių tyrimų rezultatus.

Socialinio kapitalo teorija. Socialinio kapitalo teorija aiškinama daugeliu aspektų, kurių jungiamoji grandis yra dalyvavimas, įgalinantis kolektyviai siekti bendro gėrio. Socialinis kapitalas ir individualiu, ir grupiniu lygmeniu skatina bendradarbiavimą, kooperaciją ir koordinavimą (Petukienė, 2007).

Socializacijos teorija. Socializacijos pagrindą sudarančios teorijos, orientuotos į asmens įgalinimą ir pagrįstos socialinio dalyvavimo, normalizacijos, inkluzijos principais, akcentuojančiais socialinius ryšius, interakcijas, partnerystę, narystę bendruomenėje ir socialinį dalyvavimą, susieja individo gerovę su socialine aplinka, su lokaliaje bendruomenėje vykstančiais procesais, kurių metu pasireiškia abipusė pagarba ir rūpinimasis, grupinis dalyvavimas ir sąveika su bendruomenės nariais bei institucijomis (Vaicekauskienė, 2010).

Bendrosios ir švietimo vadybos teoretikų nuostatos apie bendradarbiavimą ir žmogiškųjų išteklių vystymą. R. Želvys (1999) teigia, kad bendradarbiavimas skatina organizacijos kaitą, bendradarbiavimas turi būti tarp tų žmonių, kurie dirba švietimo organizacijoje. Žymus žmogiškųjų

išteklių vystymo teoretikas R. Swanson (2005) teigia, kad žmogiškieji ištekliai yra vertingiausias organizacijos turtas, o siekiant gerinti veiklos rezultatus, personalas turi vystytis, tobulėti, mokytis ir ugdytis (Gražulis, Račelytė, Dažiulytė ir kt., 2015).

3.2. Tyrimo metodika ir organizavimas.

B. Bitinas (1998) tyrimą apibūdina, kaip mokslinio pažinimo objekto duomenų rinkimą ir analizavimą, kuriam taikomi moksliniai metodai ir siekiama atskleisti arba patikrinti faktus bei ryšius.

Atlikus mokslinės literatūros, švietimo strateginių norminių dokumentų turinio analizę, empiriniam tyrimui pasirinktas atvejo tyrimo duomenų analizės metodas, kai dėmesys sutelkiamas į konkretų atvejį – t. y. konkretaus objekto socialinius procesus, mechanizmą, struktūrą įvykių centre, kuriuos nustačius galima pateikti priežastinį aprašymą apie proceso vyksmą konkrečioje erdvėje (pagal Bitiną, Rupšienę, Žydžiūnaitę, 2008).

Siekiant išsiaiškinti Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raiškos ypatumus bei tobulinimo galimybes, atskleisti bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo priemonės formas, būdus, veiksmingumą lemiančius veiksnius, nustatyti mokyklos ir vietos bendruomenės tarpusavio ryšio charakteristikas, jo raiškos tendencijas ir svarbą, laikytasi šių tyrimo etapų:

- Tyrimo problemos teorinės analizės pagrindu parengti klausimyną mokiniams, tėvams, mokyklos administracijos, vietos bendruomenės tarybos nariams.
- Atlikti tyrimo dalyvių apklausą (focus grupė, interviu ir anketavimas).
- Atlikti surinktų tyrimo duomenų analizę.
- Atskleisti tyrimo dalyvių nuomonių apie Kėdainių rajono X mokyklos bendradarbiavimą su vietos bendruomene tendencijas.
- Pateikti ir palyginti tyrimo dalyvių įvertinimus apie vietos bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimo raišką, įtaką bei socialinės partnerystės vystymo galimybes.

Duomenų rinkimas. Tiriant Kėdainių rajono X mokyklos bendradarbiavimą su vietos bendruomene taikyti teoriniai, empiriniai tyrimo metodai. Išnagrinėta literatūra praplėtė suvokimą apie tiriamąjį reiškinį. Tyrimo tikslui pasiekti ir iškeltiems uždaviniams įgyvendinti buvo derinamos kiekybinio bei kokybinio tyrimų prieigos. Kiekybinis tyrimas leido atskleisti pedagogų, tėvų nuomonę apie X mokyklos bendradarbiavimą su vietos bendruomene tendencijas. Kokybinis tyrimas sudarė galimybę atskleisti tyrimo dalyvių įvertinimus apie vietos bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimo raišką, įtaką bei socialinės partnerystės vystymo galimybes.

Tyrimui atlikti pasirinkta kiekybinio ir kokybinio tyrimo strategija. Atliekant empirinį tyrimą taikyti kokybinio tyrimo metodai – grupinė diskusija (interviu, focus grupė) ir kiekybinio tyrimo metodas – anketavimas.

Kokybinis tyrimas – tai kiekybiniais rodikliais neišreikštos tyrimo informacijos gavimo būdas, o kiekybinis tyrimas – tai kiekybiniais matavimais paremtas tyrimo informacijos rinkimas, apdorojimas ir vertinimas (Tidikis, 2003).

Šis tyrimas atliekamas derinant kiekybinį ir kokybinį tyrimą, nes kiekybinių ir kokybinių tyrimų derinimas lemia išsamesnę tiriamo fenomeno įžvalgą (Bitinas, 2006). Bet koks vieno metodo taikymas socialiniuose tyrimuose yra vienpusis, ne visa apimantis. Todėl norint nuodugniau ir plačiau suvokti tiriamąjį reiškinį, pravartu taikyti kelis tyrimo metodus.

K. Kardelis (2007) pabrėžia, kad kiekybinių ir kokybinių tyrimų skirtumais nusakomi ne atskiri tyrimo metodai, o kokybinis ir kiekybinis požiūris į tyrimą. Kokybiniu požiūriu paprastai siekiama išnagrinėti, kaip individai suvokia bei aiškina juos supančią socialinę tikrovę ir kaip individualiai kuriamos prasmės lemia jų elgesį. Kiekybiniu požiūriu nusakomas siekis ieškoti išorinių požymių, matuoti juos ir skaičiuoti. Anot R. Vaičekauskaitės (2008), kokybinių ir kiekybinių tyrimų prieigų derinimas yra konstruktyvus ir atveriantis įvairiapusiškesnius socialinės realybės aspektus, kurių tinkama interpretacija pagilina žinias apie atskirus fenomenus ir jų raišką skirtinguose kontekstuose.

Pasirinktais tyrimo metodais siekiama kontroliuoti apklausos sąlygas bei eigą, gretinti ir palyginti gautus rezultatus. Remiantis focus grupės metodu surinkta informacija apie Kėdainių rajono X mokyklos bendradarbiavimą su vietos bendruomene, buvo įvertintos atskirų sociokultūrinių grupių nuomonės, kurios buvo identifikuotos tyrimo metu.

Buvo pateiktos mišraus tipo anketos. Klausimyną sudaro uždarojo, pusiau uždarojo ir atvirojo tipo klausimai. Pedagogų anketoje – 21 klausimas (žr. 3 priedą), tėvų – 20 klausimų (žr. 4 priedą). Tyrimo anketą pedagogams ir tėvams sudaro informacinis, demografinis ir diagnostinis klausimų blokai. Informaciniame bloke tyrimo dalyviai supažindinami su tyrimo tikslu, anketos pildymo reikalavimais, tyrimo etikos principais. Demografiniame bloke aiškinamasi informacija apie respondentų lytį, amžių, darbo stažą, kvalifikacinę kategoriją, išsilavinimą, vaikų skaičių šeimoje, mokyklos tipą, kurį lanko apklaustųjų tėvų vaikai. Pedagogų anketoje – 4 klausimai, tėvų anketoje – 5 klausimai. Diagnostinių klausimų bloke pateiktais klausimais siekiama išsiaiškinti pedagogų ir tėvų nuomonę apie X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą, plėtotės galimybes. Pedagogų anketą sudaro 4 uždarojo tipo klausimai, pusiau uždarojo – 12 klausimų (turi įrašyti savo nuomonę)

ir 1 atviras klausimas. Tėvų anketoje – 4 uždarojo tipo klausimai, pusiau uždarojo – 10 klausimų (turi įrašyti savo nuomonę) ir 1 atvirojo tipo klausimas.

Tyrimo imtis. Siekiant reprezentatyvumo buvo atliktos trys focus grupės diskusijos su homogeniškais grupėmis: mokiniais, mokyklos administracija, vietos bendruomenės tarybos nariais. Tyrime dalyvavo 8 mokiniai, 10 vietos bendruomenės tarybos narių, 3 mokyklos administracijos nariai (direktorius, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, direktoriaus pavaduotojas ūkiui ir bendriesiems klausimams).

Kiekybinis tyrimas vyko anketinės apklausos būdu apklausiant tėvus, pedagogus. Tyrime dalyvavo 26 mokytojai ir 54 tėvai. Iš viso išdalinta 80 klausimynų. Užpildyta 80 (atsakomumo lygis 100 proc.). Su tyrimo tikslais ir metodika buvo supažindinti tyrime dalyvaujantys klasių vadovai, mokytojai, mokyklos administracija (X mokyklos išplėstinio posėdžio protokolas 2019-10-28 Nr.V4-07 (žr. 5 priedą). Kad iškilusius neaiškumus būtų galima išsiaiškinti, vyko tiesioginis kontaktas su tėvais per klasių susirinkimus, individualius pokalbius. Tiriamieji buvo asmeniškai informuoti apie tyrimo tikslus, anketos pildymo tvarką. Jiems buvo paaiškinta, kad anketos yra anonimiškos, o tyrimo duomenys bus skelbiami tik apibendrinti.

Tiek kokybinio, tiek kiekybinio tyrimo imties atranka buvo atliekama, pasitelkiant parankios atrankos būdą (Tidikis, 2003; Kardelis, 2002). Tai reiškia, kad buvo apklausiami tie tiriamieji, kurie dirba, gyvena vietos bendruomenėje. Pasirenkant tiek kokybinio, tiek kiekybinio tyrimo imtį, buvo remiamasi praktika, kurią taikant panašaus tipo kokybiniuose ar kiekybiniuose tyrimuose paprastai apklausama tyrimo dalyvių (Tidikis, 2003; Kardelis, 2002). Darytina prielaida, kad pasirinkta empirinio tyrimo (tiek kokybinio, tiek kiekybinio tyrimo) imtis yra pakankama, kad būtų galima teikti objektyvias tyrimo išvadas.

Duomenų analizė. Kokybinio tyrimo duomenys apdoroti ir pateikti turinio (content) analizės būdu. Apdorojant duomenis pasirinkta indukcinė kokybinė turinio analizės technika. Ją sudaro 4 etapai: atviras kodavimas, duomenų grupavimas, kategorijų išskyrimas ir abstrahavimas. Kiekybinio tyrimo duomenys surinkti ir apdoroti kompiuteriniu būdu, duomenims vaizduoti diagramomis pasitelkta *Microsoft Office* paketo programa *MC Excel*.

Atviri anketos klausimai buvo apdorojami turinio (content) analizės metodu. Anot G. Merkio (1999), turinio analizė – tai tekstų, piešinių, nuotraukų ir pan. turinio tyrimas. Turinio (content) analizės atveju, atrankos elementai yra žodžiai, frazės, prasminiai vienetai (Luobikienė, 2000). Toks būdas apima teksto skaidymą, kategorijų išskyrimą remiantis raktažodžiais, kategorijų skirstymą į

subkategorijas bei kategorijų ir subkategorijų interpretavimą ir pagrindimą patvirtinančiais teiginiais iš teksto (Žydzūnaitė, Merkys ir Jonušaitė, 2005) (cit. Luobikienė, 2010).

Tyrimo procedūra. Kokybinis tyrimas atliktas Kėdainių rajono X mokykloje ir vietos bendruomenėje 2019 m. lapkričio mėnesį. Metodo pasirinkimą lėmė tai, kad jis leidžia labiau įsigilinti į nagrinėjamo objekto esmę, išsamiau išnagrinėti tiriamą reiškinį. Pasirinktas tyrimo metodas sudarė galimybę pažinti tiriamus žmones, kurie autentiškais pasakojimais atskleidė savo išgyvenimus, patirtį, lūkesčius. Tyrimo informantai buvo X mokyklos mokiniai ir administracija, vietos bendruomenės tarybos nariai. Susitikimo su mokyklos administracija, tarybos nariais gautas jų raštiškas sutikimas. Apklausiant mokinius gautas jų tėvų raštiškas sutikimas dalyvauti tyrime. Aptarta, jog atliekant tyrimą bus laikomasi etikos principų ir duomenys panaudoti tik baigiamajame magistro darbe apibendrinta forma.

Informantams buvo pateikti konkretūs klausimai. Tyrimo dalyviai buvo pasirinkti pagal kriterijus ir patogiosios atrankos būdu. Kiekvienas tyrimo dalyvis buvo supažindintas su tyrimo tikslu, metodais, etapais bei tyrimo etika. Paminėta, jog užtikrinamas dalyvių privatumas bei pasirinkimo teisė. Šio etapo duomenų rinkimas truko 4 akademines valandas.

Kiekybinio tyrimo duomenims gauti pasirinkta anoniminė anketinė apklausa raštu. Apklausa yra populiarus metodas, priklausantis empirinių metodų grupei. Kaip ir kiti metodai, pažinimo procese ji taikoma kaip instrumentas informacijai iš respondentų rinkti (Tijūnėlienė, Virbalienė, 2006). Kiekybinis tyrimas atliktas Kėdainių rajono X mokykloje 2019 metų lapkričio, gruodžio mėnesiais.

Tyrimo laikas. Tyrimas buvo atliekamas nuo 2019 metų lapkričio mėn. iki 2019 metų gruodžio mėn.

4. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ ANALIZĖ

4.1. Kokybinio tyrimo rezultatų analizė

4.1.1. X mokyklos mokinių mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso vertinimo analizė

Tyrimo dalyviai, Kėdainių rajono X mokyklos 8 mokiniai, atrinkti pagal šiuos kriterijus: 1) Kėdainių rajono X mokyklos mokinių tarybos nariai; 2) puikiai besimokantys mokiniai (patekę į TOP 10 tarp geriausių mokinių pagal vidurkius 2019-2020 m.m. I pusmetį); 3) mokiniai, aktyviai dalyvaujantys mokyklos gyvenime (renginių organizatoriai, tarptautinių, respublikinių konkursų, olimpiadų dalyviai ir nugalėtojai); 4) mokiniai, aktyviai dalyvaujantys vietos bendruomenės gyvenime (savanoriauja organizuojant, vedant renginius).

Tyrimo dalyvavo 8 asmenys, atitinkantys minėtus kriterijus. Focus grupės diskusija truko 1,5 akademinės valandos. Toliau pateikiama bendra informacija apie tyrimo dalyvius – mokinius.

Tyrimo dalyvių charakteristikos (vardai pakeisti):

1. Austė. 14 metų moksleivė, mokosi 8 klasėje. Mokinė yra tarp TOP 10 geriausių mokinių pagal vidurkį mokykloje. Kėdainių rajono X mokyklos mokinių tarybos pirmininkė. Respublikinių ir rajoninių konkursų dalyvė. Savanorė ir pagalbininkė, organizuojant vietos bendruomenės renginius.

2. Akvilė. 13 metų moksleivė, mokosi 7 klasėje. Mokinė yra tarp TOP 10 geriausių mokinių pagal vidurkį mokykloje. Kėdainių rajono X mokyklos mokinių tarybos narė. Respublikinių ir rajoninių konkursų dalyvė. Savanorė ir pagalbininkė, organizuojant vietos bendruomenės renginius.

3. Irina. 11 metų moksleivė, mokosi 5 klasėje. Kėdainių rajono X mokyklos mokinių tarybos narė. Rajoninių konkursų dalyvė ir nugalėtoja. Aktyviai dalyvauja mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose (veda renginius).

4. Mantė. 13 metų moksleivė, mokosi 7 klasėje. Aktyviai dalyvauja vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose.

5. Vika. 15 metų moksleivė, mokosi 9 klasėje. Aktyviai dalyvauja vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose. Savanoriauja senelių globos namuose.

6. Mikas. 12 metų moksleivis, mokosi 6 klasėje. Mokinys yra tarp TOP 10 geriausių mokinių pagal vidurkį mokykloje. Respublikinių konkursų dalyvis. Dalyvauja vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose.

7. Tadas. 12 metų moksleivis, mokosi 6 klasėje. Aktyviai dalyvauja mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose (veda renginius, groja muzikos instrumentu).

8. Domas. 12 metų moksleivis, mokosi 6 klasėje. Mokinys yra tarp TOP 10 geriausių mokinių pagal mokymosi vidurkį mokykloje. Tarptautinių, respublikinių ir rajoninių konkursų, olimpiadų dalyvis ir nugalėtojas. Savanoriauja organizuojant vietos bendruomenės renginius (groja muzikos instrumentu).

Tyrimo instrumentas. R. Tidikio (2003) teigimu, norint suprasti tai, kaip kiti asmenys aiškina tikrovę, jų reikia paklausti, ir paklausti reikia taip, kad jie galėtų papasakoti savo terminais (žodžiais), o ne tomis kategorijomis, kurias pateikia tyrėjas, t. y. leisti žmonėms atsiverti iki tokio gylio, kuris padėtų atskleisti jų reikšmių esmę. Klausimai, kuriuos užduoda tyrėjas, gali sudaryti prielaidas tyrimo dalyviams atskleisti savo požiūrius, nuomones ir įžvalgas, o tyrėjas klausydamas tiriamųjų diskusijos, gali išsamiau suprasti fenomeną ar problemą (Bitinas ir kt., 2008).

Tyrimo instrumentą sudaro septyni atviri klausimai focus grupei (žr. 6 priedą).

Į pateiktą klausimą „Kaip manote, ar mokykla bendradarbiauja su vietos bendruomene?“ gautų teiginių masę sudaro devyni atsakymai. Teiginiai pagal bendrus požymius priskirti kategorijai „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas“, kurią konkretizuoja dvi subkategorijos „Teigiama nuomonė“ ir „Neigiama nuomonė“ (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas (N=8)

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas	Neigiama nuomonė	6	<...neatrodo, kad artimai bendradarbiauja...>, <...trūksta bendradarbiavimo projektuose, veiklose...>, <...nelabai susisiekiama vieni su kitais, nesusitinka renginiuose...>, <...labiau kaip dvi atskiros grupės, daro renginius atskirai...>, <...reikėtų daugiau bendradarbiauti...>, <...kažkaip norėtųsi, kad labiau bendradarbiautų...>.
	Teigiama nuomonė	3	<...bendradarbiauja, vieni kitus paremia...>, <...aktyviai ir gerai bendradarbiauja...>, <...bendradarbiauja tikrai gerai...>.

Abiejose subkategorijose teiginių skaičius pasiskirstė netolygiai. Labiausiai išreikšta subkategorija „Neigiama nuomonė“. Didžioji informantų dalis mano, kad mokykla ir bendruomenė nepakankamai bendradarbiauja tarpusavyje, daugiausia: <...trūksta bendradarbiavimo projektuose, veiklose...>, <...kažkaip norėtųsi, kad labiau bendradarbiautų...>.

Trys informantai mano, jog šis procesas yra pakankamai aktyvus, mokykla ir vietos bendruomenė aktyviai: <...bendradarbiauja, vieni kitus paremia...>, <...bendradarbiauja tikrai gerai...>.

Remiantis pateiktais atsakymais, galima daryti prielaidą, jog mokiniai suvokia, kas yra mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas, tačiau jis nėra pakankamas. Tai leidžia teigti, jog tyrimo dalyviai nevienareikšmiškai vertina mokyklos ir vietos bendradarbiavimą.

Tyrimo metu siekta išsiaiškinti informantų nuomonę apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendrų renginių dažnį, kas gali iliustruoti bendradarbiavimo proceso intensyvumą. Atsakant į pateiktą klausimą „Kaip dažnai vyksta mokyklos ir gyvenvietės bendruomenės renginiai?“ gauta 10 teiginių masė. Teiginiai pagal bendrus požymius priskirti kategorijai „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendrų renginių dažnis“, kurią konkretizuoja trys subkategorijos: „Retai“, „Periodiškai“, „Pakankamai“ (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendrų renginių dažnis (N=8)

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Mokyklos ir vietos bendruomenės bendrų renginių dažnis	Retai	6	<...vyksta, bet nelabai dažnai norėtųsi, kad vyktų dažniau, trūksta bendrų renginių...>, <...retai bendradarbiauja, retai organizuoja bendrus renginius ir galėtų dažniau organizuoti...>, <...nedažnai vyksta renginiai...>, <...mažai bendradarbiauja...>, <...retai organizuoja bendrus renginius ir galėtų dažniau organizuoti...>, <...bendradarbiauja mažai ir reikėtų daugiau“.
	Periodiškai	2	<...vyksta į mėnesį du kartus...>, <...renginiai vyksta vieną kartą į mėnesį...>.
	Pakankamai	2	<...renginių tikrai užtenka, nes daug kas į juos neina...>, <...tiesiog užtenka...>.

Tyrimo duomenys atskleidė, jog labiau išreikšta yra subkategorija „Retai“ (šeši teiginiai) ir tai liudija, jog mokyklos ir vietos bendruomenės bendri renginiai vyksta nepakankamai dažnai, trūksta bendrų mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamų veiklų, bendradarbiavimo procesas nėra intensyvus.

Keli apklaustieji patvirtino, kad renginių pakanka, tačiau trūksta iniciatyvumo tiek iš mokyklos, tiek iš vietos bendruomenės narių. Du informantai mano, jog renginiai vyksta periodiškai: <...į mėnesį du kartus...>, <...vyksta vieną kartą į mėnesį...>.

Apibendrinus informantų atsakymus, galima teigti, kad mokyklos ir vietos bendruomenės renginių dažnis priklauso nuo abiejų pusių iniciatyvumo ir pats bendradarbiavimas nėra pakankamai intensyvus.

Tyrimo metu siekta išsiaiškinti pačių informantų dalyvavimo vietos bendruomenės ir mokyklos organizuojamuose renginiuose aktyvumas. Į pateiktą klausimą „Kaip dažnai dalyvauji vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose: akcijose, sporto šventėse ir kt.?“ gautų teiginių masę sudaro vienuolika atsakymų. Teiginiai pagal bendrus požymius priskirti kategorijai „Asmeninis

dalyvavimas vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose“, kurią konkretizuoja trys subkategorijos: „Dažnai“, „Kartais“, „Niekada“ (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Asmeninio dalyvavimo vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose dažnis (N=8)

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Asmeninis dalyvavimas vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose	Dažnai	6	<...dažnai stengiuosi dalyvauti, kas antrą renginį, priklauso nuo jo turinio...>, <...stengiuosi dalyvauti kuo dažniau...>, <...dažnokai dalyvauju, bet ne visada patinka ta pati programa...>, <...dažnokai dalyvauju...>, <...dažnai stengiuosi dalyvauti...>, <...renginių nėra daug, bet kai būna, dažniausiai stengiuosi ateiti...>.
	Kartais	3	<...aš 3-4 kartus į metus, dažniausiai vasarą, žiemą metu nelabai būna tų renginių...>, <...aš į renginius pats nesisūlau...>, <...kai pakviečia, sudalyvauju su noru, nes patinka...>.
	Niekada	2	<...nelabai eina vaikai...>, <...dažniausiai dalyvauju mokyklos renginiuose, o ne bendruomenės...>.

Labiausiai išreikšta subkategorija „Dažnai“ (šeši teiginiai). Iš jos turinio išryškėja, kad mokiniai vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose dalyvauja pakankamai dažnai: <...dažnai stengiuosi dalyvauti, kas antrą renginį, priklauso nuo jo turinio...>. Iš subkategorijos „Kartais“ atsiskleidžia, kad mokiniai periodiškai dalyvauja renginiuose: <...kai pakviečia...>, <...3 – 4 kartus į metus...>.

Kita apklaustųjų dalis teigia, kad renginiuose iš viso nesilanko arba dalyvauja mokyklos renginiuose, o vasarą renkasi vietos bendruomenės organizuojamus renginius.

Apibendrinus galima teigti, kad mokinių dalyvavimas vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose priklauso nuo jo asmeninio požiūrio, iniciatyvumo, aktyvumo, renginių pobūdžio bei jų organizavimo laiko.

Kokio pobūdžio vietos bendruomenės ir mokyklos renginiai dažniausiai vyksta, kokie yra aktualiausi ir patraukliausi mokiniams, kas dažniausiai juos organizuoja, atskleidė mokinių atsakymai į pateiktą klausimą „Kokiuose renginiuose dalyvauji su vietos bendruomene?“ Gauta aštuonių informantų teiginių masė. Atsakymai priskirti kategorijai „Renginių, kuriuose mokiniai dalyvauja, pobūdis ir organizatoriai“. Abiejose subkategorijose teiginių skaičius pasiskirstė netolygiai. Tyrimo duomenys atskleidė, jog labiau išreikšta yra subkategorija „Vietos bendruomenės renginiai ir jų pobūdis“ (šeši teiginiai). Iš atsakymų turinio atsiskleidžia, jog vietos bendruomenė organizuoja daugiau kultūrinio pobūdžio renginių, kuriuose mokiniai dažniau dalyvauja (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Renginių, kuriuose mokiniai dalyvauja, pobūdis ir organizatoriai (N=8)

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Renginių, kuriuose dalyvauja mokiniai, pobūdis ir organizatoriai	Vietos bendruomenės renginiai ir jų pobūdis	6	<...dalyvauju didesnėse šventėse: Oninėse, sporto šventėse, pripučiame filme...>, <...dalyvauju, kur būna žaidimai, kurie aktyvesni, nebūna koks muzikos pasiklausymas...>, <...Oninėse, kuriose ne tik dalyvauju, bet ir koncertuoju...>, <...aš dalyvauju vasarą Oninėse, pripučiame filme“, <...vasarą dalyvauju Oninėse...>. <...dažniausiai dalyvauju vasarą, nes patinka Oninės ir sporto šventės...>.
	Mokyklos renginiai	2	<...mokyklos renginiuose...>(2).

Subkategorijoje „Vietos bendruomenės renginiai ir jų pobūdis“ išryškėja ir tai, kad mokiniai renkasi tuos renginius: <...kur būna žaidimai, kurie aktyvesni, nebūna koks muzikos pasiklausymas...>. Kiti informantai mieliau dalyvauja ne bendruomenės, o mokyklos organizuojamuose renginiuose.

Išanalizavus kategoriją įrodančius teiginius, galima teigti, kad mokiniai aktyviau renkasi ir dalyvauja vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose, kurie dažniausiai yra kultūrinio, kiek rečiau – sportinio pobūdžio.

Atsakant į klausimą „Kaip/Kodėl? Jums patinka tokie renginiai?“ gauta dešimties teiginių masė. Atsakymai priskirti kategorijai „Renginių patrauklumo kriterijai“, kurią konkretizuoja trys subkategorijos: „Draugai“, „Programa“, „Dalyvių skaičius“ (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Renginių patrauklumo kriterijai (N=8)

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Renginių patrauklumo kriterijai	Draugai	4	<...man patinka, nes susitinku su draugais, bendrauji...>, <...man patinka, nes pabūnu su draugais...>, <...tiesiog bendraujam...>, <...man patinka, nes susitinki su draugais...>.
	Programa	4	<...priklauso nuo programos, išskirtinės veiklos, kas bus, kas dalyvaus, kas šoks, ar bus daug žmonių...>, <...renginiuose, kuriuose dalyvauju būna linksma, nuotaika gera...>, <...man patinka, nes būna išskirtinė veikla...>, <...būna daug veiklų, žaidimų, kioskelių, grupių, kurios dainuoja, šoka...>.
	Dalyvių skaičius	2	<...patinka, nes pritraukia ne tik vietinius gyventojus, atvyksta iš kitų kaimų...>, <...man patinka susitikti su kitomis bendruomenėmis...>.

Vienodai išreikštas dviejų subkategorijų lyginamasis svoris: „Draugai“, „Programa“. Tai leidžia teigti, jog esminiai mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamų renginių patrauklumo

mokiniam kriterijai yra – renginio programa, išskirtinė veikla ir draugai, su kuriais mokiniai mielai į juos įsitraukia, bendrauja neformalioje aplinkoje. Mokiniam patrauklūs renginiai, kuriuose dalyvauja ne tik vietiniai gyventojai, bet ir atvyksta kitos bendruomenės iš aplinkinių kaimų.

Vertinant mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamų renginių reikšmingumą/naudą mokiniams išryškėjo trys subkategorijos: „Fizinė veikla“, „Pomėgiai“, „Aktyvus laisvalaikis“ (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Renginių reikšmingumas/nauda mokiniams (N=8)

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Renginių reikšmingumas/nauda mokiniams.	Fizinė veikla	6	<...nauda pajudėti, pakvėpuoti gryno oro, pasportuoti...>, <...patinka su draugais parungtyniauti...>, <...sporto šventės...>, <...gerai, kad pasportuoti, pajudi...>, <...nauda pajudėti, su draugais parungtyniauti...>, <...patinka išeiti į lauką, sporto šventėse pasportuoti, atsipalaiduoti...>.
	Pomėgiai	6	<...renginiuose pritraukia muzika, paskui telefone suieškai ir klausaisi...>, <...aš manyčiau, kad nauda yra laiko praleidimo būdas...>, <...pabendrauti su žmonėmis...>, <...pasiklausyti geros muzikos, palavinti atmintį...>, <...man patinka pažiūrėti kioskelius...>, <...mes pasikultūriname, pabendruojame su žmonėmis ir poilsis...>.
	Aktyvus laisvalaikis	6	<...nauda yra, kad nueini nuo telefono, kompiuterio...> (4), <...būna aktyvios...>, <...praleidžiame gerai laiką, kažko sužinom...>.

Į pateiktą klausimą „Kokios naudos tau turėjo įvairūs renginiai (akcijos, sporto šventės ir kt.)?“ gautų teiginių masę sudaro aštuoniolika atsakymų. Vienodai išreikštas visų trijų subkategorijų lyginamasis svoris: „Fizinė veikla“, „Pomėgiai“, „Aktyvus laisvalaikis“. Tai leidžia teigti, kad mokiniai įžvelgia įvairialypę renginių naudą: fizinę veiklą, aktyvesnį laisvalaikį, galimybes susitikti su bendaamžiais, pomėgių svarbą. Renginiuose prioritetai buvo išskirti aktyviam laisvalaikio praleidimui ne tik laiką leidžiant su draugais, bet ir rungtyniaujant sportinėse varžybose, estafetėse. Subkategorijoje informantai pabrėžė, kad tai puiki galimybė realizuoti savo pomėgius bendraujant su draugais, klausantis muzikos, mokiniai turi galimybę sumažinti priklausomybę nuo informacinių technologijų: telefono, kompiuterio.

Remiantis gautais atsakymais, galima daryti prielaidą, kad mokiniai, apsilankę įvairiuose mokyklos ir vietos bendruomenės renginiuose, akcijose, sporto, kalendorinėse šventėse ir kt. turėjo asmeninę naudą įvairiose srityse, kas labai svarbu jų fiziniam aktyvumui, sveikesnei gyvensenai, socialinių kompetencijų plėtotei, kultūrinio akiračio plėtrai.

Apklausos rezultatai parodė, kad mokiniai suvokia, kas yra mokykla ir vietos bendruomenė, jų bendradarbiavimas ir šio proceso reikšmingumas. Paaiškėjo, kas, mokinių nuomone, yra bendradarbiavimo iniciatoriai (labiau vietos bendruomenė), kokio pobūdžio vyrauja renginiai ir kaip dažnai jie vyksta. Remiantis apklausos duomenimis, mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas nėra intensyvus. Vyrauja kultūrinio pobūdžio renginiai. Jie yra naudingi mokiniams keletu aspektų – aktyviam laisvalaikio praleidimui, fizinei veiklai, bendravimui. Pagrindiniai mokinių mokyklos ir vietos bendruomenės renginių pasirinkimo kriterijai yra išskirtinė programa, kuri labiau atitinka jaunimo poreikius, susitikimai su draugais. Akivaizdu, jog mokinių nuomone, mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas turėtų būti tobulintinas.

4.1.2. Vietos bendruomenės tarybos narių mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo samprata

Tyrimo dalyviai, Labūnavos bendruomenės centro tarybos nariai, atrinkti pagal vieną kriterijų: (1) Labūnavos bendruomenės centro tarybos nariai.

Labūnavos bendruomenės centras vienija 13 valdybos narių. Tyrime dalyvavo 10 asmenų, atitinkančių minėtą kriterijų. Tyrimas vyko 2019-11-25 18.30 val. (Labūnavos bendruomenės centro protokolai Nr. 8, žr. 7 priedą). Focus grupės diskusija truko 2 akademines valandas. Grupinėje diskusijoje dalyvavo 10 vietos bendruomenės tarybos narių (vardai pakeisti): Rūta, Rasa, Vilma, Audronė, Aušra, Vytautas, Romas, Algis, Marius, Tadas. Tyrimo instrumentą sudaro aštuoni atviri klausimai focus grupei (žr. 8 priedą).

Į pateiktą klausimą „Ar vietos bendruomenė bendradarbiauja su mokykla?“ gautų teiginių masę sudaro aštuoni atsakymai. Teiginiai pagal bendrus požymius priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo proceso pobūdis“, kurią konkretizuoja dvi subkategorijos „Glaudus bendradarbiavimas“ ir „Bendradarbiavimas nepakankamas, tobulintinas“ (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. Bendradarbiavimo proceso pobūdis (N=10)

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo proceso pobūdis	Glaudus bendradarbiavimas	7	<...bendradarbiauja ir gana stipriai...>, <...jaunimo atstovai prisideda...>, <...bendradarbiauja. Bendruomenė pasiūlo mokyklai, darželiui bendradarbiauti kartu, renginiuose dalyvauja vaikai, tėvai ir bendruomenės žmonės, taryba...>, <...nedidelėje gyvenvietėje glaudus, tamprus ir aktyvus mokyklos ir bendruomenės ryšys...>, <...pritariu ir gan

7 lentelės tęsinys

			<i>stipriai bendradarbiauja...>, <...apjungia veikiančias įstaigas, pavienius asmenis bendrai veiklai...>, <...stiprus ryšys ir galime pasidžiaugti savo indėliu, atliktais darbais...></i>
	Bendradarbiavimas nepakankamas, tobulintinas	3	<i><...bendradarbiauja, bet galėtų daugiau įtraukti mokinių...>, <...manau, bendradarbiauja...>, <...manau, kad neblogai bendradarbiauja...>.</i>

Didžioji dalis tyrimo dalyvių mano, kad: *<...bendradarbiauja ir gana stipriai...>, <...bendruomenė pasiūlo mokyklai, darželiui bendradarbiauti kartu, renginiuose dalyvauja vaikai, tėvai ir bendruomenės žmonės, taryba...>, <...apjungia veikiančias įstaigas, pavienius asmenis bendrai veiklai...>.* Trys informantai mano, kad bendradarbiavimas nepakankamas, tobulintinas.

Subkategorija „Glaudus bendradarbiavimas“ turi ženkliai didesnę lyginamąją svorį (7 teiginiai) ir tai leidžia daryti prielaidą, jog Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas yra glaudus.

Analizuojant X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą per tyrimą siekta išsiaiškinti, kas yra X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo iniciatoriai. Į pateiktą tyrimo dalyviams klausimą „Kieno iniciatyva vyksta bendradarbiavimas?“ gauta dešimt atsakymų. Jie priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo iniciatoriai“ ir suskirstyti į dvi subkategorijas: „Abipusis bendradarbiavimas“, „Renginio pobūdis“ (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. **Bendradarbiavimo iniciatoriai (N=10)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo iniciatoriai	Abipusis bendradarbiavimas	7	<i><...abipusis ryšys: vieną kartą ir mokyklos, kitą - daugiau iš bendruomenės pusės...>, <...pritariu nuomonėms – abipusis...> (2), <...manyčiau, kad vieni ir kiti išlaiko bendradarbiavimą, iniciatyvą...>, <...pritariu abipusiam bendradarbiavimui...>, <...tai abipusis ryšys...>, <...pritariu, kad iniciatyva yra abipusė...>, <...bendradarbiavimas visada būna...>.</i>
	Renginio pobūdis	3	<i><...tai priklauso nuo renginio...>, <...jis priklauso nuo renginio pobūdžio, parodytos iniciatyvos...>, <...tai yra labai susiję su įvairiomis progomis, šventėmis. Vieną kartą gali inicijuoti mokykla, kitą kartą - bendruomenė. Taip ir turėtų būti...>.</i>

Abiejose subkategorijose teiginių skaičius pasiskirstė netolygiai. Subkategorija „Abipusis bendradarbiavimas“ turi ženkliai didesnę lyginamąją svorį (7 teiginiai). Didžioji informantų dalis mano, kad bendradarbiavimas yra abipusis: *<...vieną kartą ir mokyklos, kitą – daugiau iš bendruomenės pusės...>, <...bendradarbiavimas visada būna...>.* Trys tyrimo dalyviai mano, kad

mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas: <...priklauso nuo renginio...>, <...pobūdžio, parodytos iniciatyvos...>, <...tai yra labai susiję su įvairiomis progomis, šventėmis...>.

Remiantis pateiktais atsakymais, galima daryti prielaidą, kad mokykla ir vietos bendruomenė yra lygiaverčiai partneriai ir imasi abipusės iniciatyvos, kuriai įtakos turi organizuojamų renginių pobūdis.

Atliekant tyrimą siekta išsiaiškinti informantų nuomonę, ką bendruomenės centras gali pasiūlyti mokyklai. Atsakant į pateiktą klausimą „Ką bendruomenės centras siūlo mokyklai?“, gauta 12 teiginių masė. Teiginiai pagal bendrus požymius priskirti kategorijai „Bendruomenės centro pasiūlymai mokyklai“, kurią konkretizuoja keturios subkategorijos: „Renginiai“, „Patalpos ir inventoriūs“, „Rėmėjai“, „Neturi nuomonės“ (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. **Bendruomenės centro pasiūlymai mokyklai (N=10)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendruomenės centro pasiūlymai mokyklai	Renginiai	6	<...akcijos, renginiai, edukacinės veiklos...>, <...kiekvienas renginys, kurį organizuoja bendruomenė yra susijęs su mokykla, nes dalyvauja vaikai, tėvai...>, <...tai yra tampriai surišta ir neapseina be mokyklos...>, <...edukacinės programos, švarinimosi akcijos...>, <...vedamos edukacinės veiklos...> (2).
	Patalpos ir inventoriūs	3	<...mokykla gali pasinaudoti patalpomis...>, <...mokykla gali naudotis sporto įrenginiais...>, <...bendruomenė pasiūlo patalpas...>.
	Rėmėjai	2	<...bendruomenė padeda surasti rėmėjų...>, <...pakviečia spektaklių, padeda vaikams ir tėvams, kurie neišgali vaikų išleisti į spektaklius...>.
	Neturi nuomonės	1	<...neturiu nuomonės...>.

Labiausiai išreikšta subkategorija „Renginiai“, kurią patvirtina šeši tyrimo dalyvių atsakymai. Tyrime dalyvavę vietos bendruomenės tarybos nariai teigia, kad bendradarbiavimą su mokykla padeda užtikrinti jų siūlomi renginiai: <...edukacinės programos, švarinimosi akcijos...>, kuriose dalyvauja vaikai, tėvai, <... yra tampriai surišta ir neapseina be mokyklos...>. Iš subkategorijos „Patalpos ir inventoriūs“ turinio išryškėja, kad mokykla gali naudotis bendruomenės centro patalpomis, sporto aikštyno įrenginiais. Du informantai teigia, kad bendruomenės centras yra mokyklos socialinis partneris, rėmėjas, nes: <...bendruomenė padeda surasti rėmėjų...>, <...padeda vaikams ir tėvams, kurie neišgali vaikų išleisti į spektaklius...>. Vienas bendruomenės tarybos narys neturėjo nuomonės teiginiui, ką bendruomenės centras galėtų pasiūlyti mokyklai.

Apibendrinus galima teigti, kad vietos bendruomenės pasiūlymai mokyklai yra tradiciniai, o nusistovėję bendravimo ir bendradarbiavimo būdai nėra efektyvūs.

Analizuojant Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo raišką ir galimybes, siekta išsiaiškinti, kokiose srityse vyksta vietos bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimas (žr. 11 lentelę). Atsakant į klausimą „Kokiose srityse vyksta vietos bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimas?“ gauta 12 teiginių masė. Atsakymai priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo sritys“, kurią konkretizuoja trys subkategorijos: „Kultūrinė sritis“, „Sportinė sritis“, „Socialinė sritis“ (žr. 10 lent.).

10 lentelė. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo sritys (N=10)

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo sritys	Kultūrinė sritis	6	<...edukacinės programos, akcijos, renginiai...> (3), <...edukacinėse, švietėjiškose veiklose, akcijose...>, <...vyksta popietės su žymiais žmonėmis, poetais...>, <...kultūrinė, edukacinė veikla...>.
	Socialinė sritis	3	<...mokykla su bendruomene lankosi senelių globos namuose...>, <...sveikina jubilatus...>, <...apjungia ir padeda suburti ir kurti glaudesnę ryšį tarp vaiko, tėvo, mokytojo, vietos gyventojų...>.
	Sportinė sritis	3	<...sporto srityje...>, <...sporto sritis...>, <...sportinė erdvė...>.

Labiausiai išreikšta subkategorija „Kultūrinė sritis“, kurią patvirtina septyni tyrimo dalyvių atsakymai. Dauguma informantų mano, kad dažniausiai mokykla ir vietos bendruomenė susitinka: <...edukacinėse, švietėjiškose veiklose, akcijose...>, <...vyksta popietės su žymiais žmonėmis, poetais...>. Iš subkategorijos „Socialinė sritis“ išryškėja, kad vietos bendruomenės iniciatyva organizuojamos socialinės akcijos: <...mokykla su bendruomene lankosi senelių globos namuose...>, <...sveikina jubilatus...>, <...apjungia ir padeda suburti ir kurti glaudesnę ryšį tarp vaiko, tėvo, mokytojo, vietos gyventojų...>. Pakankamai aktyviai bendradarbiaujama organizuojant sportinius renginius.

Išanalizavus kategoriją įrodančius teiginius, galima teigti, kad mokykla ir vietos bendruomenė glaudžiausiai bendradarbiauja kultūrinėje srityje, kurioje populiariausi tradiciniai renginiai, edukacinės programos, akcijos.

Analizuojant X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą, siekta išsiaiškinti, kokios vyrauja bendradarbiavimo formos. Teiginiai priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo formos“. Jas pagrindžia trys subkategorijos: „Renginiai“, „Išvykos“, „Neturi nuomonės“ (žr. 11 lentelę).

11 lentelė. **Bendradarbiavimo formos (N=10)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo formos	Renginiai	5	<...akcijos, talkos, seminarai...> (3), <...proto mūšiai...>, <...sportinės varžybos...>.
	Išvykos	4	<...bendros išvykos...> (2), <...ekskursijos...>, <...pažintinės išvykos...>.
	Neturi nuomonės	2	<...neturiu“...> (2).

Trijose subkategorijose teiginių skaičius pasiskirstė netolygiai. Iš subkategorijos „Renginiai“ turinio išryškėja, kad mokykla ir vietos bendruomenė bendradarbiauja organizuodama įvairius renginius. Vietos bendruomenės gyventojai dažnai kviečiami dalyvauti akcijose, talkose, sportinėse varžybose, kultūriniuose renginiuose. Populiariai bendri susitikimai protų mūšiuose, į seminarus mokykloje kviečiami ne tik mokinių tėvai, bet ir vietos bendruomenės atstovai.

Keturi tyrimo dalyviai mano, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo forma yra <...bendros išvykos...>, nes ekskursijose, išvykose gimsta bendros idėjos tolimesniam glaudesniam bendradarbiavimui. Du vietos bendruomenės tarybos nariai neturėjo nuomonės, kokios bendradarbiavimo formos vyrauja tarp mokyklos ir bendruomenės.

Apibendrinus galima teigti, kad tarp mokyklos ir vietos bendruomenės vyrauja įvairaus pobūdžio bendradarbiavimo formos.

Vertinant mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo formų veiksmingumą, gauta dešimties teiginių masė. Kategorijoje „Bendradarbiavimo formų veiksmingumas“ išryškėjo keturios subkategorijos: „Sutelktumas“, „Naujos idėjos“, „Pavyzdys“, „Neturi nuomonės“ (žr. 12 lentelę).

12 lentelė. **Bendradarbiavimo formų veiksmingumas (N=10)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo formų veiksmingumas	Sutelktumas	3	<...kartu veikiant sutelkia bendruomenę...>, <...sutelkia bendruomenės, mokyklos, kultūros bendradarbiavimas „pagimdo“ naujų idėjų...>, <...ryškus bendruomeniškumas, projektas rašytas, kuris sujungia vaikus, senjorus, jaunimą...>.
	Naujos idėjos	3	<...išryškėja naujos idėjos ateičiai...>, <...bendradarbiavimas atneša naujų idėjų...>, <...viskas priklauso nuo pačio žmogaus pomėgio...>.
	Pavyzdys	3	<...kai įtraukiama mokykla, tai vaikui nuo mažens yra pavyzdys ir su tuo augdamas jis turės savo tradicijas, bus ugdomas bendruomeniškumas...>, <...požiūris į gyvenimą...>, <...bendruomenės rodomas ypatingas dėmesys kiekvienam, todėl apjungia šeimas kartu kurti, įsilieti į bendruomenės veiklą...>.
	Neturi nuomonės	1	<...neturiu nuomonės...>.

Vienodai išreikštas trijų subkategorijų lyginamasis svoris: „Sutelktumas“, „Naujos idėjos“, „Pavyzdys“ (po tris teiginius). Subkategorijoje „Sutelktumas“ išryškėja, kad: *<...kartu veikiant sutelkia bendruomenę...>*, *<...sujungia vaikus, senjorus, jaunimą...>*. Iš subkategorijos „Naujos idėjos“ atsiskleidžia, kad bendradarbiaujant gimsta naujos idėjos ir *<...viskas priklauso nuo pačio žmogaus...>*. Trys informantai mano, kad bendradarbiavimas yra puikus pavyzdys jaunajai kartai, *<...kai įtraukiama mokykla, tai vaikui nuo mažens yra pavyzdys ir su tuo augdamas jis turės savo tradicijas, bus ugdomas bendruomeniškumas...>*. Vienas bendruomenės tarybos narys neturėjo nuomonės apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo formų veiksmingumą.

Taigi, remiantis pateiktais atsakymais galima teigti, jog mokyklos ir vietos bendruomenės pasirinktos bendradarbiavimo formos veiksmingai padeda siekti glaudesnės socialinės partnerystės.

Analizuojant X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą siekta išsiaiškinti, kokią naudą vietos bendruomenei turi bendradarbiavimas su mokykla. Atsakant į klausimą „Kokią naudą bendradarbiavimas turi vietos bendruomenei?“ gauta vienuolikos teiginių masė. Atsakymai priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo nauda vietos bendruomenei“, kurią konkretizuoja keturios subkategorijos: „Renginiai“, „Pavyzdys“, „Patalpos“, „Naujos idėjos“ (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. **Bendradarbiavimo nauda vietos bendruomenei (N=10)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo nauda vietos bendruomenei	Renginiai	4	<i><...mokykla gali organizuoti suaugusiems seminarus, informacinių technologijų, molio lipdymo pamokėles, pateikti projektus...></i> , <i><...gali mokykla padėti organizuoti kiemelius šventėms...></i> , <i><...per visą bendruomenės veiklą yra daugybė idėjų iš mokyklos, netgi taryboje yra pedagogų ir joks renginys neapseina be mokinių, mokytojų, jų idėjų...></i> , <i><...vyko anglų kalbos mokymai, kuriuose dalyvavo daug bendruomenės narių...></i> .
	Pavyzdys	4	<i><...jei glaudžiai bendradarbiausime ir graži bus mūsų gyvenvietė, tai užaugs nauja karta – aktyvūs bendruomenės nariai, pritrauks daugiau jaunimo gyventi tokiame gražiam miestely...></i> , <i><...bendruomenė – tai mūsų ateitis...></i> , <i><...bendruomenė turi bendrauti su jaunesniais žmonėmis ir mokytojai prisidėti idėjomis, patarimais...></i> , <i><...vaikui nuo mažens yra pavyzdys...></i> .
	Patalpos	2	<i><...naudinga su sporto sale...></i> , <i><...gali suteikti sporto salę, kuriose vyksta mažųjų miestelio krepšinio varžybos...></i> .
	Naujos idėjos	2	<i><...bendruomenė pasisemia naujų idėjų ir tokiu pagrindu gali vystyti savo veiklą...></i> , <i><...mokykla kaime – šviesos žiburėlis, spindulėlis ir bendruomenė semiasi kultūros, švietėjiškumo ir mokyklos ir didelė nauda bendruomenei turint mokyklą ir ratą pedagogų...></i> .

Labiausiai išreikštos dvi subkategorijos: „Renginiai“, „Pavyzdys“. Teiginių skaičius pasiskirstė tolygiai (po keturis teiginius). Subkategorijoje „Renginiai“ informantai teigia, kad: *<...mokykla gali organizuoti suaugusiems seminarus, informacinių technologijų, molio lipdymo pamokėles, pateikti projektus, kvieti į visuotines akcijas...>*, *<...gali mokykla padėti organizuoti kiemelius šventėms...>*. Taip pat tyrimo dalyviai mano, kad bendradarbiavimui labia svarbus pavyzdys: *<...jei glaudžiai bendradarbiausime ir graži bus mūsų gyvenvietė, tai užaugs nauja karta – aktyvūs bendruomenės nariai, pritrauks daugiau jaunimo gyventi tokiam gražiam miestely...>*, *<...bendruomenė turi bendrauti su jaunesniais žmonėmis ir mokytojai prisideda idėjomis, patarimais...>*. Du informantai teigia, kad bendradarbiavimo nauda yra *<...su sporto sale...>*, *<...kuriose vyksta mažųjų miestelių krepšinio varžybos...>*. Subkategorijoje „Naujos idėjos“ tyrimo dalyviai teigia, kad *<...bendruomenė pasisemia naujų idėjų ir tokiu pagrindu gali vystyti savo veiklą...>*, *<...didelė nauda bendruomenei turint mokyklą ir ratą pedagogų...>*.

Tyrimo dalyviai įžvelgia visapusišką bendradarbiavimo naudą. Pateikti teiginiai leidžia daryti prielaidą, jog mokykla sutelkia vietos bendruomenę organizuodama renginius, kviesdama aktyviai leisti laiką mokyklos sporto salėje. Mokykla – puikus pavyzdys, kur gimsta naujos idėjos bendriems darbams. Taigi, remiantis pateiktais atsakymais galima teigti, kad mokyklos bendradarbiavimas su vietos bendruomene yra labai svarbus, reikalingas ir naudingas.

Tarybos narių suvokiamas mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas atsispindėjo grupinėje diskusijoje, pateikiant 8 probleminius klausimus. Dauguma apklaustųjų pareiškė ne vieną nuomonę vienu ar kitu klausimu. Informantai nepakankamai aktyviai dalyvavo tyrime. Grupinėje diskusijoje išsiskyrė du pasyvūs tyrimo dalyviai.

Apklaustos rezultatai parodė, kad vietos tarybos nariai suvokia mokyklą ir vietos gyventojus kaip vieną neatsiejamą bendruomenę. Paaiškėjo, kad, tarybos narių nuomone, bendradarbiavimas yra abipusis, nors kartais jis priklauso nuo renginio pobūdžio. Remiantis apklaustos duomenimis, mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas yra glaudus. Mokykla ir vietos bendruomenė glaudžiausiai bendradarbiauja kultūrinėje srityje, kurioje populiariausi tradiciniai renginiai. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavime vyrauja nors ir įvairios, tačiau daugiau tradicinės bendradarbiavimo formos. Tai renginiai, išvykos.

Galima daryti prielaidą, kad mokykla ir vietos bendruomenė yra lygiaverčiai partneriai, mokyklos bendradarbiavimas su vietos bendruomene yra labai svarbus, reikalingas ir naudingas, tačiau tuo pačiu ir tobulintinas.

4.1.3. Mokyklos administracijos narių mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso vertinimo analizė

Interviu, kaip kokybinių duomenų rinkimo metodo, taikymas grindžiamas prielaida, kad prasminga žinoti informantų požiūrius, nuomones ir įsitikinimus. Interviu siekiama suvokti informantų patirtį, sužinoti nuomones tiriamu klausimu, kurias jie išsako savais žodžiais (Bitinas ir kt., 2008).

Tyrimo dalyviai yra Kėdainių rajono X mokyklos administracijos nariai. Tyrime dalyvavo 3 asmenys, atitinkantys minėtą kriterijų. Interviu truko 1 akademinę valandą.

Toliau pateikiama bendra informacija apie tyrimo dalyvius – administracijos narius.

1. Mokyklos direktorius. Pedagoginis darbo stažas – 34 metai, II vadybinė kvalifikacinė kategorija, vadybinis stažas – 30 metai.
2. Direktoriaus pavaduotojas ugdymui. Pedagoginis darbo stažas – 37 metai, vadybinės kvalifikacinės kategorijos neturi, vadybinis stažas – 2 metai.
3. Direktoriaus pavaduotojas ūkiui ir bendriesiems klausimams. Darbo stažas mokykloje – 3 metai.

Tyrimo instrumentą sudaro aštuoni atviri interviu klausimai (žr. 9 priedą).

Analizuojant X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą siekta išsiaiškinti, kuriose srityse bendradarbiauja mokykla ir vietos bendruomenė. Atsakant į klausimą „Kokiose srityse vyksta mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas?“ gauta keturių teiginių masė. Atsakymai priskirti kategorijai „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo sritys“, kurią konkretizuoja keturios subkategorijos: „Kultūrinė sritis“, „Švietimas“, „Ūkinė sritis“, „Socialinė sritis“ (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo sritys (N=3)

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo sritys	Kultūrinė sritis	1	<...mokykla yra neatsiejama bendruomenės dalis kultūrinėje srityje...>.
	Švietimas	1	<...bendradarbiavimas vyksta švietime: mokykla gali parengti projektą, šviesti suaugusius, bendruomenė turi galimybę vykdyti projektus, edukacines veiklas...>.
	Ūkinė sritis	1	<...per ūkinę veiklą, darbus, aplinkos gražinimo akcijas...>.
	Socialinė sritis	1	<...socialinėse srityse, nes jose dalyvauja šeimos, įvairios profesijos, mokinių tėvai...>.

Interviu dalyviai pateikė atsakymus, kurie suskirstyti į keturias pagrindines, mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, sritis: kultūrinę, švietimo, socialinę ir ūkinę. Vienodai išreikštas visų keturių subkategorijų „Kultūrinė sritis“, „Švietimas“, „Ūkinė sritis“, „Socialinė sritis“ lyginamasis svoris. Mokykla ir bendruomenė yra neatsiejama: <...kultūrinėje srityje...>, <...švietime...>, <...per ūkinę veiklą...>, <...socialinėse srityse...>. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas atsiskleidžia bendruose kultūriniuose, edukaciniuose renginiuose, organizuojant aplinkos gražinimo akcijas, kuriose dalyvauja bendruomenės narių šeimos. Bendra veikla įvairiose srityse padeda siekti glaudaus bendradarbiavimo.

Analizuojant X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą, per tyrimą siekta išsiaiškinti, kas yra X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo iniciatoriai. Į pateiktą tyrimo dalyviams klausimą „Kieno iniciatyva – mokyklos ar vietos bendruomenės – vyksta bendradarbiavimas“ gauti penki atsakymai. Jie priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo iniciatoriai“ ir vienai subkategorijai „Abipusė iniciatyva“ (žr. 15 lentelę).

15 lentelė. **Bendradarbiavimo proceso iniciatoriai. (N=3)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo proceso iniciatoriai	Abipusė iniciatyva	3	<...abipusis bendradarbiavimas. Bendruomenė - tai organizacija jungianti tiek vietos juridinius vienetus, tiek fizinius asmenis. Iniciatyva turėtų būti ir iš mokyklos, ir iš bendruomenės...>, <...gerų minčių, idėjų pasiūlo ir mokykla, ir bendruomenė. Mokykla įsilieja į bendruomenę kaip narys, kaip partneris, kaip dalyvis...>, <...visko po truputį ir gaunasi bendras darbas...>.

Vykdant interviu tyrimo dalyviai vienareikšmiškai pasisakė, kad bendradarbiavimo proceso iniciatyvumas yra ir turi būti abipusis – mokykla ir vietos bendruomenė turi dirbti išvien.

Vertinant mokyklos pasiūlymus vietos bendruomenei (bendruomenės centrui), išryškėjo trys subkategorijos: „Švietėjiška veikla“, „Sportinė veikla“, „Neformalus švietimas“ (žr. 16 lentelę).

16 lentelė. **Mokyklos pasiūlymai vietos bendruomenei (N=3)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Mokyklos pasiūlymai vietos bendruomenei	Švietėjiška veikla	1	<...projektai: informacinio raštingumo, kūrybinės paslaugos, švietėjiškos, kultūrinės...>.
	Sportinė veikla	1	<...suteikiamos sporto paslaugos...>.
	Neformalus švietimas	1	<...popamokinė veikla vyksta...>.

Informantų atsakymai leido išskirti tris svarbiausias veiklas, kurias gali mokykla pasiūlyti vietos bendruomenei. Iš subkategorijų „Švietėjiška veikla“, „Sportinė veikla“, „Neformalus švietimas“ išryškėjo, kad mokykla organizuoja įvairius projektus, seminarus, paskaitas, kultūrinius renginius, į kuriuos kviečia vietos bendruomenės atstovus. Organizuojant vietos bendruomenės renginius į pagalbą pasitelkiami mokyklos fizinio ugdymo ir kiti mokytojai. Renginiai vyksta sporto salėje ir aikštyne, <...suteikiamos sporto paslaugos...>. Tyrimo dalyviai taip pat pažymėjo, kad mokyklos būrelius lankantys mokiniai dalyvauja kultūros skyriaus, bendruomenės centro bendruose renginiuose.

Apibendrinus galima daryti prielaidą, kad pasiūlymai neskatina itin glaudaus bendradarbiavimo, nusistovėję bendravimo ir bendradarbiavimo būdai nėra efektyvūs.

Analizuojant Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą, siekta išsiaiškinti, kokios vyrauja bendradarbiavimo formos. Teiginiai priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo formos“. Jas pagrindžia trys subkategorijos: „Renginiai“, „Išvykos“, „Socialinė veikla“ (žr. 17 lentelę).

17 lentelė. **Bendradarbiavimo formos (N=3)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo formos	Renginiai	3	<...seminarai, renginiai, popietės, susitikimai su žymiais žmonėmis, kuriuos gali inicijuoti ir mokykla, ir bendruomenė. Graži iniciatyva yra sumąstyta bendruomenės Kalėdų miestelis...>, <...protų mūšis, varžybos tarp gatvių...>, <Labūnava turi daug renginių...>.
	Išvykos	1	<...išvykos...>.
	Socialinė veikla	1	<...senelius lanko...>.

Labiausiai išreikšta subkategorija „Renginiai“. Vyrauja tradicinės bendradarbiavimo formos. Organizuojamos išvykos, lankomasi Senelių globos namuose. Interviu metu prieita nuomonės, kad pagrindinė bendradarbiavimo forma yra <...seminarai, renginiai, popietės, susitikimai su žymiais žmonėmis, protų mūšis...>, į kuriuos dažnai kviečiami ne tik mokinių tėvai, bet ir vietos bendruomenės nariai.

Atsakant į klausimą „Kokią naudą bendradarbiavimas turi mokyklos bendruomenei?“ gauta penkių teiginių masė. Atsakymai priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo nauda mokyklai“, kurią konkretizuoja keturios subkategorijos: „Socialinė pagalba“, „Pavyzdys“, „Patalpos“, „Patalpos ir inventoriaus“ (žr. 18 lentelę).

18 lentelė. **Bendradarbiavimo nauda mokyklai (N=3)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo nauda mokyklai	Socialinė pagalba	2	<...socialinė pagalba šeimoms. Per bendruomenę galima vystyti altruistinę veiklą, kaime lankyti senelius...>, <...bendradarbiavimas vardan viso kaimo gerovės...>.
	Pavyzdys	2	<...bendradarbiavimo nauda mokyklai gali būti mokytojai ir vietos bendruomenės nariai su savo žiniomis, patirtimis...>, <...talkos, pamato vaikai kaip reikia dirbti, tvarkyti...>.
	Patalpos ir inventoriai	1	<...turim galimybę pasinaudoti sporto įrengimais, edukacinėmis erdvėmis...>.

Subkategorijų „Socialinė pagalba“, „Pavyzdys“ teiginių skaičius pasiskirstė tolygiai. Didžiausią dėmesį tyrimo dalyviai skyrė socialinei pagalbai šeimoms, kad: <...per bendruomenę galima vystyti altruistinę veiklą, kaime lankyti senelius...>, <...mokytojai ir vietos bendruomenės nariai su savo žiniomis, patirtimis...>. Vienas informantas teigia, kad bendradarbiavimo nauda mokyklai yra ta, kad galima naudotis sporto įrenginiais, edukacinėmis erdvėmis.

Remiantis gautais atsakymais, galima daryti prielaidą, kad vietos bendruomenėje vyksta akcijos, palengvinančios mokinių pasiruošimą mokyklai, operatyviai reaguojama į asmenines šeimų nelaimes. Akcijos, talkos ne tik sutelkia visą bendruomenę bendram darbui, bet ir yra puikus pavyzdys ugdomant jaunąją kartą.

Atsakant į klausimą „Kokia bendradarbiavimo nauda yra vietos bendruomenei?“ siekta išsiaiškinti, kokią naudą bendruomenei teikia bendradarbiavimas su mokykla. Gauta penkių teiginių masė. Atsakymai priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo nauda bendruomenei“, kurią konkretizuoja trys subkategorijos: „Renginiai“, „Pagarba, dėmesys“, „Grįžtamasis ryšys“ (žr. 19 lentelę).

19 lentelė. **Bendradarbiavimo nauda bendruomenei (N=3)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo nauda bendruomenei	Renginiai	2	<...kultūriniai renginiai, organizuojamos parodos...>, <...be mokinių neapseina joks renginys, jokia šventė be šokių, dainų...>.
	Pagarba, dėmesys	2	<...pagarba seneliams...>, <...per Padėkos vakarą mokiniai padėjo partneriams už suteiktą pagalbą, paramą...>.
	Grįžtamasis ryšys	1	<...čia mokosi bendruomenės narių vaikai ir tai palengvina sužinoti, ką vaikas išmoksta mokykloje...>.

Vienodai išreikštas subkategorijų „Renginiai“, „Pagarba, dėmesys“ lyginamasis svoris. Tai leidžia teigti, kad didžiausią naudą bendruomenė gauna per organizuojamus bendrus renginius:

<...mokiniai padėkoja partneriams už suteiktą pagalbą, paramą...>. Vienas informantas teigia, kad nauda bendruomenei yra grįžtamasis ryšys: <...čia mokosi bendruomenės narių vaikai ir tai palengvina sužinoti, ką vaikas išmoka mokykloje...>.

Interviu metu taip pat siekta išsiaiškinti informantų nuomonę, kas lemia mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo veiksmingumą. Penki teiginiai pagal bendrus požymius priskirti kategorijai „Bendradarbiavimo veiksmingumą lemiantys veiksniai“, kurią konkretizuoja trys subkategorijos: „Žmogiškosios savybės“, „Vadyba“, „Iniciatyvumas“ (žr. 20 lentelę).

20 lentelė. **Bendradarbiavimo veiksmingumą lemiantys veiksniai (N=3)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Bendradarbiavimo veiksmingumą lemiantys veiksniai	Žmogiškosios savybės	3	<...susikalbėjimas, geranoriškumas tarp mokyklos ir bendruomenės, neturi būti subjektyvių nuostatų...>, <...geranoriškumas atliekant ir dalyvaujant renginiuose...>, <...bendradarbiavimas turi būti tarp mokyklos ir bendruomenės...>.
	Vadyba	1	<...svarbu geras vadovavimas ir administravimas...>.
	Iniciatyvumas	1	<...iniciatyva turi būti abipusė, nesiskaldyti, ką kiekvienas daro, svarbu informavimas, žinojimas...>.

Subkategoriją „Žmogiškosios savybės“ sudaro trys teiginiai. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo veiksmingumą didžiaja dalimi lemia žmogiškosios savybės: <...susikalbėjimas, geranoriškumas...>. Tyrimo dalyviai teigė, kad veiksmingam bendradarbiavimui yra svarbu: <...geras vadovavimas ir administravimas...>, <...informavimas, žinojimas...>.

Apibendrinus informantų atsakymus, galima teigti, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo veiksmingumas priklauso nuo pačių bendradarbiavimo dalyvių savybių, vadovų kompetencijų, bendruomenės narių iniciatyvumo.

Mokyklos administracijos narių mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso vertinimas atsiskleidė interviu metu. Informantai neaktyviai dalyvavo tyrime. Atsakymai buvo nekonkretūs, ne visada atitiko klausimo esmę. Apklaustieji kartais pareiškė ne vieną nuomonę vienu ar kitu klausimu. Apklausos rezultatai parodė, kad mokyklos pasiūlymai bendruomenei neskatina itin glaudaus bendradarbiavimo, nusistovėję bendravimo ir bendradarbiavimo būdai nėra efektyvūs, metai iš metų tos pačios bendradarbiavimo formos, neieškoma naujų, inovatyvių būdų.

Tyrimas parodė, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo veiksmingumas priklauso nuo pačių bendradarbiavimo dalyvių asmeninių savybių, vadovavimo kompetencijų, bendruomenės narių iniciatyvumo lygio.

4.2. Kiekybinio tyrimo rezultatų analizė

4.2.1. Pedagogų apklausos rezultatų analizė

Tyrimo dalyvavusių pedagogų demografiniai duomenys (N=26)

21 lentelė

Kategorija	Kintamasis	Respondentų skaičius (N)	Procentinė išraiška (%)
Lytis	Moteris	23	88,46
	Vyras	3	11,54
Amžius	iki 25 m.	0	0
	25-45 m.	6	23,08
	45-65 m.	18	69,23
	65 m. ir daugiau.	2	7,69
Kvalifikacinė kategorija	Mokytojas (-a)	3	11,54
	Vyr. mokytojas (-a)	18	69,23
	Mokytojas metodininkas (-ė)	5	19,23
	Ekspertas (-ė)	0	0
Darbo stažas	iki 10 m.	3	11,54
	10-20 m.	4	15,38
	20-30 m.	13	50,00
	30 m. ir daugiau	6	23,08

21 lentelėje matyti, kad daugiausiai respondentų, dalyvavusių tyrimo yra moterys (88,46 proc.) ir tik (11,54 proc.) vyrų.

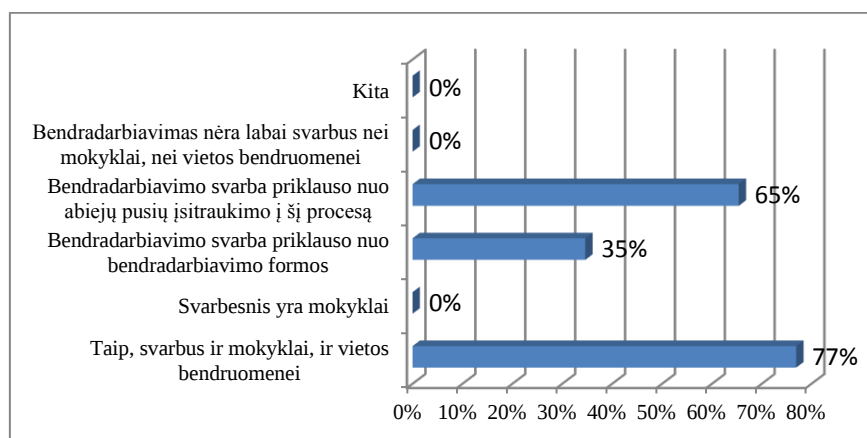
Vertinant apklaustųjų amžių, matyti, jog daugiausiai tyrimo dalyvavusių mokytojų yra nuo 45 iki 65 metų (69,23 proc.), nuo 25 iki 45 metų – 23,08 proc. Tik nedidelė dalis pedagogų, dalyvavusių apklausoje yra 65 metų ir daugiau (7,69 proc.).

Apžvelgiant respondentų kvalifikacinę kategoriją, svarbu akcentuoti, kad daugiau nei pusę dalies dalyvavusių tyrimo mokytojų turi vyr. mokytojo kvalifikacinę kategoriją (69,23proc.), beveik penktadalis apklaustųjų (19,23 proc.) turi mokytojo metodininko kvalifikaciją, o trys respondentai (11,54 proc.) turi mokytojo kvalifikacinę kategoriją. Toks tyrimas leidžia galvoti, jog didžioji dalis tyrimo dalyvavusių pedagogų yra atviri pokyčiams ir motyvuoti.

Apžvelgiant respondentų darbo stažą, galima teigti, kad didžiausia dalis respondentų turi gana ilgą (20-30 m.) darbo stažą (50,00 proc.), taip pat nemaža dalis dalyvavusių tyrimo mokytojų (23,08 proc.) turi ilgą darbo stažą (30 m. ir daugiau), nuo 10–20 metų darbo stažą turi 15,38 proc., o 3 respondentų (11,54 proc.) darbo stažas yra iki 10 metų.

Lyginant demografinius duomenis galima pastebėti, kad daugiausiai apklaustųjų mokytojų sudaro moteriškos lyties atstovės. Taip pat pastebima, kad didžiąją dalį respondentų sudaro 45-65 metų asmenys. Tyrimo duomenys taip pat rodo, kad didžiausia dalis apklaustųjų turi vyr. mokytojo kvalifikacinę kategoriją, vyraujantis darbo stažas yra nuo 20 iki 30 metų.

Siekiant išsiaiškinti pedagogų požiūrį į bendradarbiavimo svarbą, tyrimo anketoje buvo pateikti teiginiai, susiję su bendradarbiavimo procesu. Tyrimu siekta išsiaiškinti, ar pedagogams yra svarbus mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas. Galima buvo pasirinkti iki trijų atsakymo variantų. Teiginiams, kuriems dažniausiai pritarė apklaustieji, matome 1 pav.

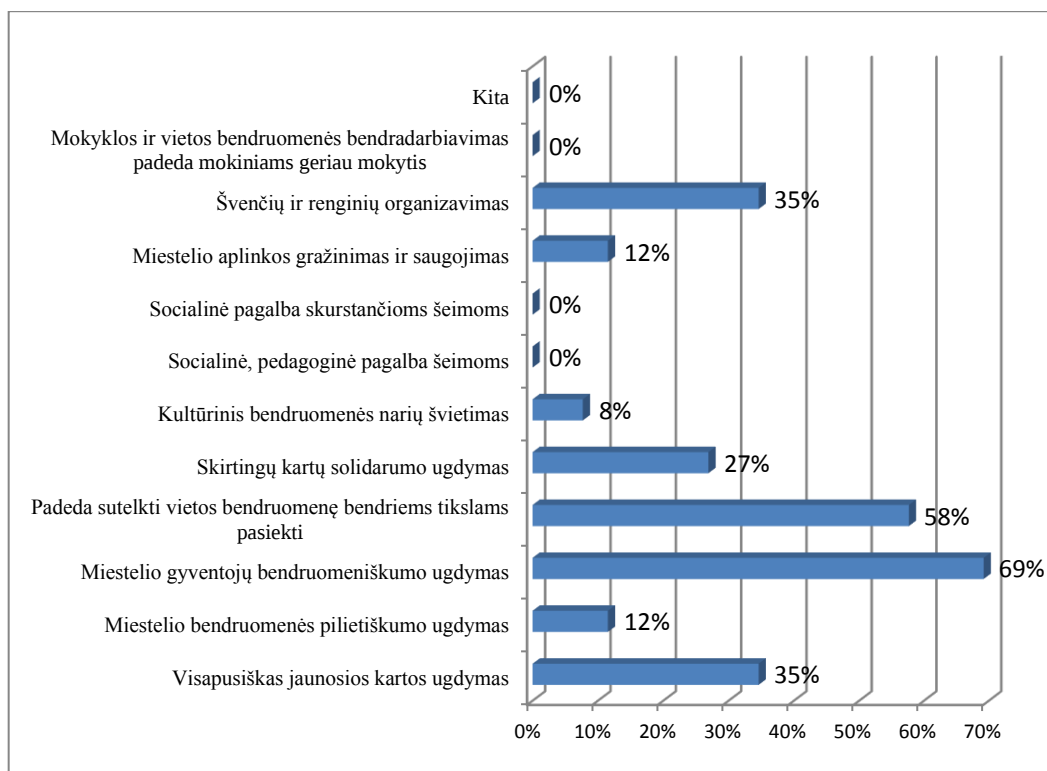

3 pav. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo svarba (N=26)

Kaip rodo tyrimas, daugiau nei pusė respondentų mano, kad bendradarbiavimo svarba priklauso nuo abiejų pusių įsitraukimo į šį procesą – ir mokyklos, ir bendruomenės (77 proc.). Kiek mažiau apklaustųjų galvoja, kad bendradarbiavimo svarba priklauso nuo abiejų pusių įsitraukimo į šį procesą (65 proc.). Daugiau nei trečdalis apklaustųjų mano, kad bendradarbiavimo svarba priklauso nuo bendradarbiavimo formų (35 proc.). Nebuvo manančių, kad bendradarbiavimas nėra labai svarbus nei mokyklai, nei bendruomenei, ar svarbesnis tik mokyklai.

Apklaustos rezultatai leidžia daryti prielaidą, jog daugelis respondentų mano, kad bendradarbiavimas priklauso ir nuo mokyklos, ir nuo vietos bendruomenės iniciatyvumo, abiejų pusių įsitraukimo į šį procesą, bendradarbiavimo formų ir būdų.

Tyrimo buvo svarbu išsiaiškinti, koks yra mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslas. Apklaustieji turėjo įvertinti teiginius, kuriuose atsiskleistų jų nuomonė apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslą. Galima buvo pasirinkti iki trijų atsakymo variantų. Gauti duomenys yra pateikti 4 pav.

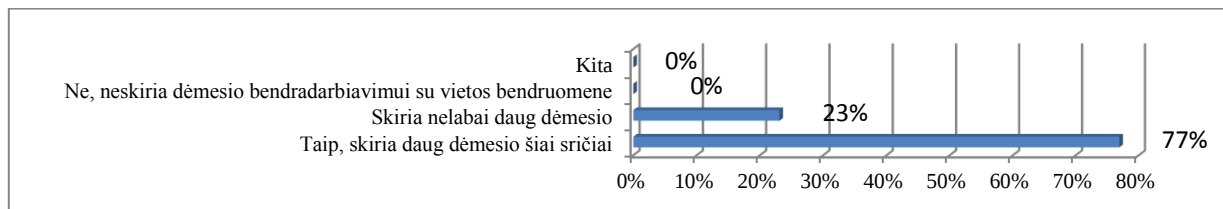

4 pav. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslas (N=26)

Gauti apklausos rezultatai rodo, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslas yra platus. Dauguma respondentų mano, kad labai svarbu yra miestelio bendruomeniškumo ugdymas (69 proc.), kuris padeda sutelkti vietos bendruomenę bendriams tikslams pasiekti (58 proc.). Pedagogai mano, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslui įgyvendinti yra svarbus ir visapusiškas jaunosios kartos ugdymas (35 proc.), švenčių ir renginių organizavimas (35 proc.) bei skirtingų kartų solidarumo ugdymas (27 proc.). Mažiausiai įtakos mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimui, pedagogų nuomone, turi miestelio bendruomenės pilietiškumo ugdymas (12 proc.) ir miestelio aplinkos gražinimas bei saugojimas (12 proc.). Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslui pasiekti, mažiausiai įtakos turi kultūrinis bendruomenės narių švietimas (8 proc.). Nebuvo manančių, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas padeda mokiniams geriau mokytis, teikia socialinę, pedagoginę pagalbą skurstančioms šeimoms.

Apibendrinus, galima daryti prielaidą, kad pedagogams svarbiausia gyventojų bendruomeniškumo ugdymas ir sutelkimas bendriems tikslams. Dalis respondentų pažymėjo, kad svarbu ir jaunosios kartos ugdymas, dalyvavimas bendruose renginiuose su socialiniu partneriu.

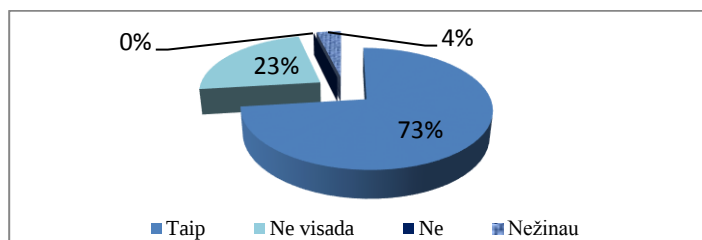
Tyrimė buvo svarbu išsiaiškinti, ar mokykla skiria pakankamai dėmesio bendradarbiavimui su vietos bendruomene. Gauti duomenys pavaizduoti 5 pav.

5 pav. Mokyklos skiriamas dėmesys bendradarbiavimui su vietos bendruomene (N=26)

Didžioji dalis respondentų teigia, kad mokykla skiria daug dėmesio bendradarbiavimui su vietos bendruomene (77 proc.). Tačiau beveik ketvirtadalis (23 proc.) mano, kad mokykla per mažai skiria dėmesio bendradarbiavimui su vietos bendruomene. Nebuvo manančių, kad mokykla neskiria dėmesio bendradarbiavimui su vietos bendruomene.

Taip par siekta išsiaiškinti, ar X mokykloje yra planuojama bendradarbiavimo veikla. Teiginius, kuriems dažniausiai pritarė apklaustieji, matome 6 paveiksle.

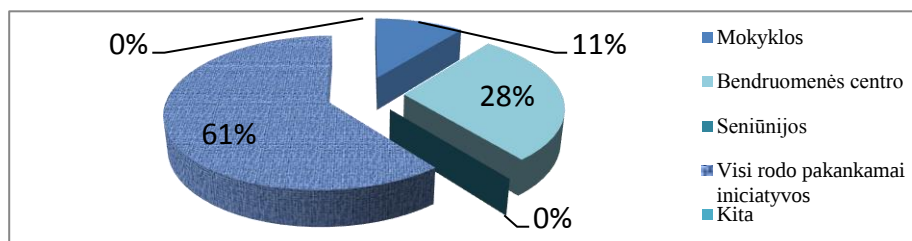

6 pav. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso planavimas (N=26)

Šie duomenys atskleidžia, kad mokyklos bendradarbiavimo veikla su vietos bendruomene yra planuojama (73 proc.). Beveik ketvirtadalis pedagogų mano, kad šis procesas planuojamas ne visada (23 proc.). 1 respondentas (4 proc.) nežino, ar X mokykloje planuojama bendradarbiavimo veikla su vietos bendruomene.

Iš pateiktų atsakymų matyti, kad didžioji dauguma pedagogų galvoja, kad mokykla ir vietos bendruomenė bendradarbiauja, planuoja įvairius renginius, veiklas, akcijas.

Atliekant tyrimą buvo svarbu įvertinti ir sužinoti, kieno iniciatyva vyksta mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas. Gauti duomenys yra pavaizduoti 7 pav.

7 pav. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo iniciatyvumo raiška (N=26)

Tyrimo duomenys rodo, kad didžiausia dalis apklaustųjų mano, kad tiek mokykla, tiek bendruomenė rodo pakankamai daug iniciatyvos, kad bendradarbiavimas būtų glaudesnis, darnesnis (61 proc.). Beveik trečdalis pedagogų teigia, kad pirmi iniciatyvą parodo bendruomenės centro aktyvas (28 proc.). Mažuma mano, kad pagrindinė bendradarbiavimo organizatorė yra mokykla (11 proc.).

Apibendrinus galima teigti, kad mokyklos ir vietos bendradarbiavimas priklauso nuo abiejų įstaigų iniciatyvumo.

Atliekant tyrimą buvo svarbu įvertinti mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso efektyvumą. Gauti duomenys pateikti 22 lentelėje.

Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso efektyvumo vertinimas (N=26)

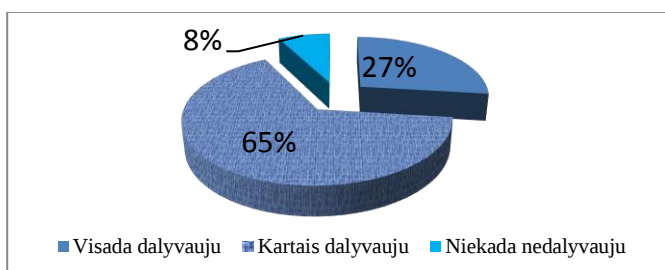
22 lentelė

Teiginys		Respondentų skaičius (N)	Procentinė išraiška (%)
Bendradarbiavimas yra sistemingas.	Taip	6	23,08
	Iš dalies	11	42,31
	Tikriausiai	6	23,08
	Ne	0	0
	Nežinau	0	0
Bendradarbiavimas yra kompleksiškas.	Taip	5	19,23
	Iš dalies	9	34,62
	Tikriausiai	8	30,77
	Ne	0	0
	Nežinau	0	0
Vyrauja tradicinės bendradarbiavimo formos.	Taip	11	42,31
	Iš dalies	11	42,31
	Tikriausiai	1	3,85
	Ne	0	0
	Nežinau	0	0
Bendradarbiavimas yra veiksmingas.	Taip	13	50,00
	Iš dalies	8	30,77
	Tikriausiai	3	11,54
	Ne	0	0
	Nežinau	0	0
Bendradarbiavimas yra nuoseklus.	Taip	4	15,38
	Iš dalies	9	34,62
	Tikriausiai	8	30,77
	Ne	1	3,85
	Nežinau	0	0

Atsakymai parodė (žr. 22 lentelę), kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesas yra sistemingas iš dalies. Tai sudaro 42,31 proc. apklaustųjų. Dalis pedagogų mano, kad bendradarbiavimas yra sistemingas (23,08 proc.), tiek pat galvoja, kad tikriausiai sistemingas (23,06 proc.). Apklaustieji mano, kad bendradarbiavimas iš dalies yra kompleksiškas (34,62 proc.), tikriausiai – mano trečdalis apklaustų pedagogų (30,77 proc.) Beveik penktadalis respondentų mano, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas yra kompleksiškas (19,23 proc.). Vienodas skaičius pedagogų yra įsitikinę (po 42,31 proc.), kad bendradarbiavimas vyksta tradicinėmis bendradarbiavimo formomis. Vienas respondentas galvoja, kad tikriausiai vyrauja tradicinės bendradarbiavimo formos (3,85 proc.). Pusė apklaustųjų teigia, kad bendradarbiavimas yra veiksmingas (50,00 proc.) Trečdalis mano (30,77 proc.), kad iš dalies yra veiksmingas, o tikriausiai – 11,54 proc. Iš tyrimo rezultatų matosi, kad dauguma respondentų mano, jog bendradarbiavimas yra nuoseklus iš dalies (34,62 proc.), tikriausiai – 30,77 proc. 4 respondentai (15,38 proc.) teigia, kad bendradarbiavimas yra nuoseklus, vienas pedagogas mano, kad ne (3,85 proc.).

Galima daryti prielaidą, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesas pedagogams atrodo, kad jis atrodo veiksmingas, sistemingas, kompleksiškas, nuoseklus. Vyrauja tradicinės bendradarbiavimo formos.

Atliekant tyrimą buvo svarbu buvo išsiaiškinti, kaip pedagogai vertina savo dalyvavimą vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose. Gauti duomenys pavaizduoti 8 pav.

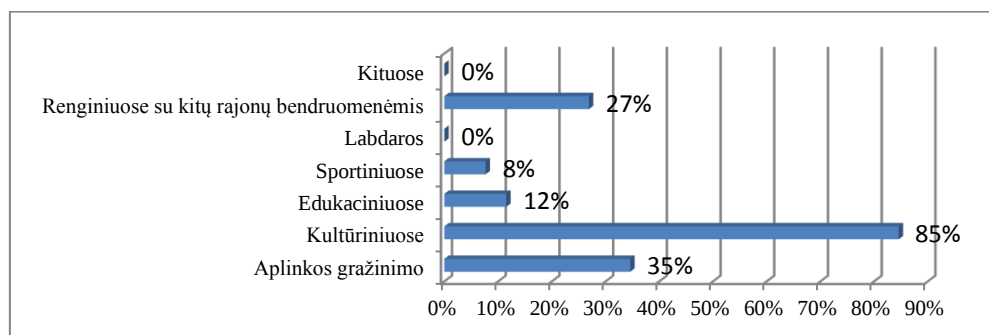

8 pav. **Pedagogų dalyvavimas vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose (N=26)**

Iš gautų atsakymų matyti, kad didžioji dauguma pedagogų tik kartais dalyvauja vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose (65 proc.), kad visada dalyvauja mažiau nei trečdalis (27 proc.). 2 respondentai (8 proc.) teigia, kad niekada nedalyvauja vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose.

Iš pateiktų atsakymų matyti, kad Kėdainių rajono X mokyklos pedagogai pasyviai dalyvauja vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose.

Svarbu buvo sužinoti, kokiuose bendruomenės organizuojamuose renginiuose pedagogai dalyvauja dažniausiai. Gauti duomenys pavaizduoti 9 pav.

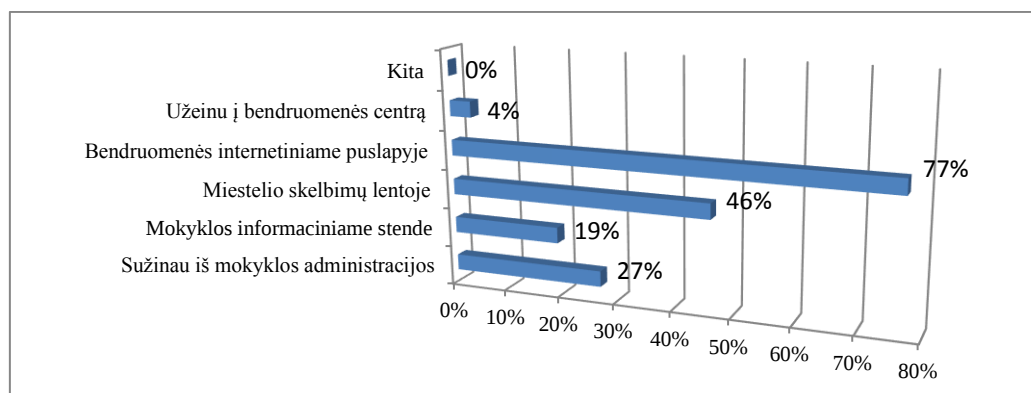

9 pav. Pedagogų dalyvavimo bendruomenės renginiuose raiška (N=26)

Iš 9 paveikslo matyti, kad pedagogai dalyvauja įvairiuose bendruomenės organizuojamuose renginiuose. Didžioji dauguma respondentų (85 proc.) dalyvauja kultūriniuose bendruomenės renginiuose, 35 proc. – aplinkos gražinimo akcijose, šiek tiek mažiau – 27 proc. renginiuose su kitų rajonų bendruomenėmis. Mažiausiai apklaustųjų domina edukaciniai (12 proc.) ir sportiniai renginiai (8 proc.).

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad iš vietos bendruomenės renginių įvairovės pedagogai dažniausiai renka kultūrinius renginius, susitikimus su kitomis bendruomenėmis. Nemaža dalis dalyvauja miestelio aplinkos gražinimo akcijose. Tai rodo, kad pedagogai linkę rinktis tradicinius renginius. Jiems trūksta iniciatyvumo dalyvaujant kitokio pobūdžio bendruomeniniuose renginiuose.

Svarbu buvo išsiaiškinti, kur dažniausiai tėvai randa informacijos apie vietos bendruomenėje vykdomą veiklą. Pedagogams reikėjo pasirinkti iki trijų atsakymo variantų. Gauti duomenys pavaizduoti 10 pav.

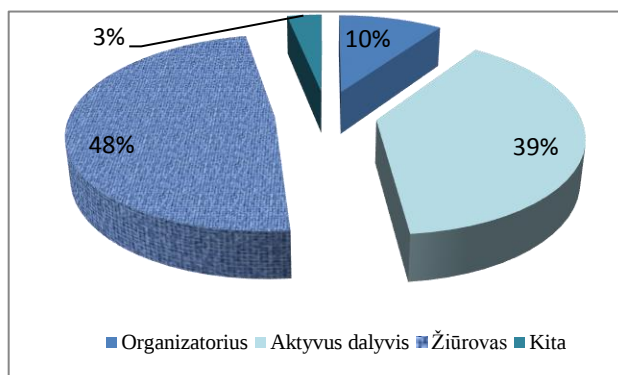
10 pav. Informacija apie bendruomenėje vykdomą veiklą (N=26)

Tyrimo rezultatai parodė, kad respondentai dažniausiai informaciją apie bendruomenėje vykdomą veiklą sužino bendruomenės internetiniame puslapyje (77 proc.). Daug informacijos

perskaito ir miestelio skelbimo lentoje (46 proc.). Taip pat apie bendruomenėje vykdomą veiklą pedagogai sužino iš mokyklos administracijos (27 proc.), randa informaciją mokyklos informaciniame stende (19 proc.). Tik 1 respondentas teigia (4 proc.), kad užėina į bendruomenės centrą ir sužino apie vietos bendruomenėje vykdomą veiklą.

Efektyviausia informacijos sklaida apie vietos bendruomenėje vykdomą veiklą yra bendruomenės internetiniame puslapyje. Pedagogų nuomone, daug informacijos galima rasti miestelio skelbimo lentose. Informacija apie vietos bendruomenėje vykdomą veiklą dalijasi mokyklos administracija, ją taip pat randa ir mokyklos informaciniame stende.

Norint, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas būtų kuo efektyvesnis, reikia įtraukti į bendrą veiklą kuo daugiau gyventojų. Joje privalo dalyvauti ne tik mokyklos bendruomenė, bet ir kiti bendruomenės nariai. Tyrimu siekta sužinoti, koks pedagogų vaidmuo mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose. Gauti duomenys pavaizduoti 11 pav.

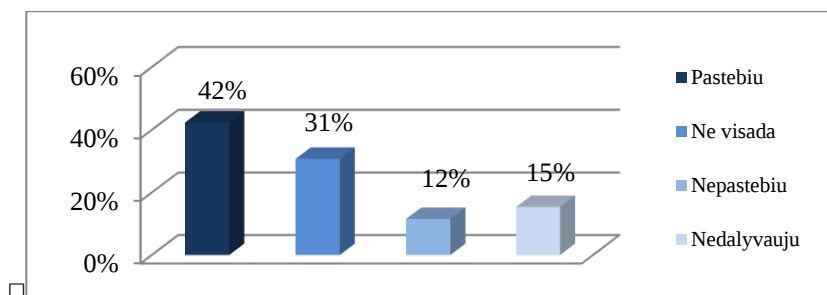

11 pav. **Pedagogų vaidmuo mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose (N=26)**

Iš pateiktų rezultatų matyti, kad dažniausiai respondentai bendruomenės organizuojamoje veikloje dalyvauja kaip žiūrovai. Taip teigia beveik pusė tyrime dalyvavusių pedagogų (48 proc.). 39 proc. respondentų teigia, kad renginiuose dalyvauja kaip aktyvūs dalyviai. Trys pedagogai teigia, kad mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose jie yra organizatoriai (10 proc.). Vienas respondentas yra <...ne itin aktyvus dalyvis, bet kai reikia – būtinai...> (3 proc.).

Remiantis gautais duomenimis, galima teigti, kad dažniausiai pedagogai yra įvairių renginių žiūrovai. Respondentų vaidmuo mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose nėra pakankamai aktyvus.

Bendruomeninė veikla yra naudinga tuo, kad ugdo praktinius gebėjimus, dvasinius jausmus, moko bendrauti ir užjausti. Šiuo tyrimu norėta sužinoti, ar pedagogai, dalyvaudami bendruomeninėje veikloje, pastebi savo veiklos rezultatus. Gauti duomenys pavaizduoti 12 pav.

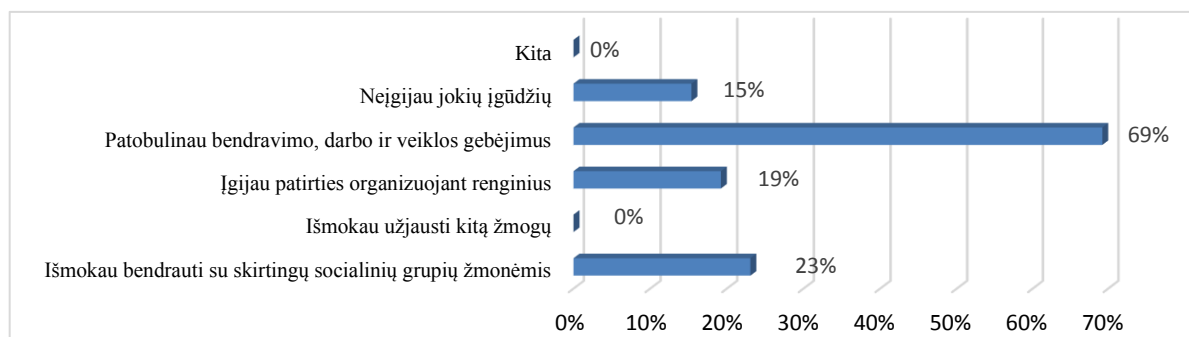

12 pav. **Pedagogų veiklos rezultatai vietos bendruomenėje (N =26)**

Iš 12 paveikslo matyti, kad pedagogai, dalyvaudami bendruomeninėje veikloje, pastebi savo veiklos rezultatus (42 proc.). Beveik trečdalis apklaustųjų mano, kad ne visada pastebi savo veiklos rezultatus (31 proc.). Dalis pedagogų nedalyvauja bendruomeninėje veikloje (15 proc.), kiti - savo veiklos rezultatų nepastebi (12 proc.).

Apibendrinus galima teigti, kad pedagogai, dalyvaudami bendruomeninėje veikloje pastebi savo veiklos rezultatus. Iš rezultatų matosi, kad dalis apklaustųjų teigia, nedalyvauja bendruomeninėje veikloje ir nepastebi arba pastebi savo veiklos rezultatus tik iš dalies.

Šiuo tyrimu buvo svarbu išsiaiškinti, kokių naujų kompetencijų pedagogai įgijo dalyvaudami bendruomenės veikloje. Gauti duomenys pavaizduoti 13 pav.

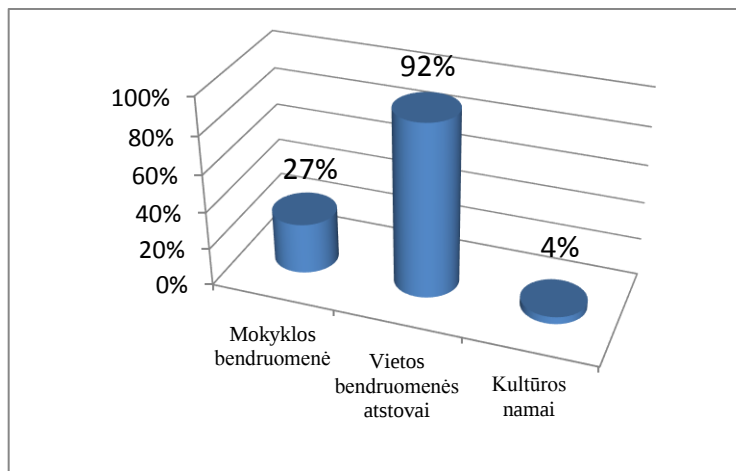
13 pav. **Kompetencijos, kurias pedagogai įgijo bendruomeninėje veikloje (N=26)**

Iš 13 paveikslo matome, kad pedagogų nuomonė, apie įgytas kompetencijas bendruomeninėje veikloje pasiskirstė įvairiai. Didžioji dauguma patobulino bendravimo, darbo ir veiklos gebėjimus (69 proc.), daugiau nei ketvirtadalis išmoko bendrauti su skirtingų socialinių grupių žmonėmis (23 proc.), kiti mano, įgijo patirties organizuojant renginius (19 proc.). 4 pedagogai mano, kad dalyvaudami bendruomenės veikloje neįgijo jokių įgūdžių (15 proc.).

Remiantis gautais duomenimis, galima daryti prielaidą, kad pedagogai dalyvaudami bendruomenės veikloje patobulino bendravimo, darbo ir veiklos gebėjimus, įgijo patirties

organizuojant renginius. Pastebima, kad dalis apklaustųjų, dalyvaudami bendruomenės vykdomoje veikloje, neįgijo jokių įgūdžių.

Siekta išsiaiškinti, kas dažniausiai organizuoja bendruomeninius renginius: mokykla, vietos bendruomenė ar kitos įstaigos. Gauti duomenys pavaizduoti 14 pav.

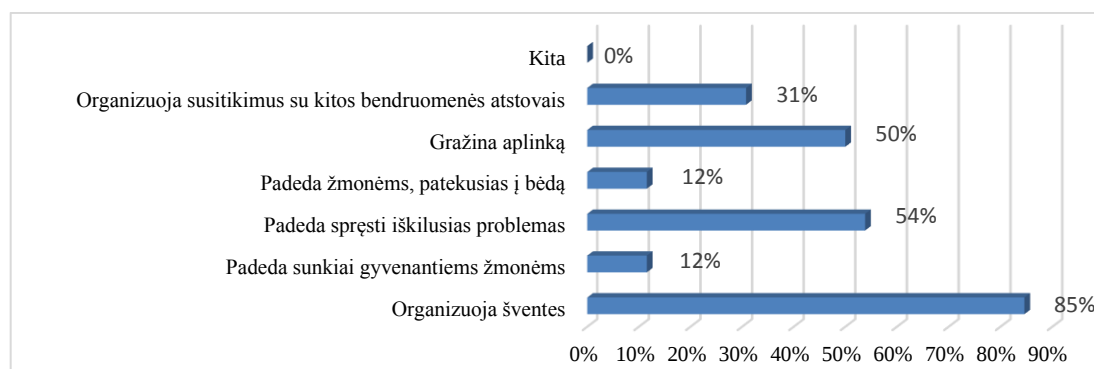

14 pav. **Bendruomeninių renginių organizatoriai (N=26)**

Tyrimo duomenys rodo, kad beveik visi tyrime dalyvavę pedagogai mano, kad bendruomeninius renginius organizuoja vietos bendruomenės atstovai (92 proc.). Maža dalis respondentų (22 proc.) mano, kad pagrindinių renginių organizatorė miestelio bendruomenėje yra mokykla. 1 respondentas (3 proc.) galvoja, kad dažniausiai bendruomeninius renginius organizuoja kultūros namai.

Apibendrinus pedagogų nuomonę, galima teigti, kad dažniausiai bendruomeninius renginius organizuoja vietos bendruomenė. Tačiau tik maža dalis buvo manančių, kad mokykla taip pat organizuoja bendruomeninius renginius. Tai rodo, kad mokykla mažai organizuoja renginių vietos bendruomenei.

Tyrimo svarbu buvo sužinoti pedagogų nuomonę apie vietos bendruomenės aktyvo atliekamus darbus. Gauti duomenys pavaizduoti 15 pav.

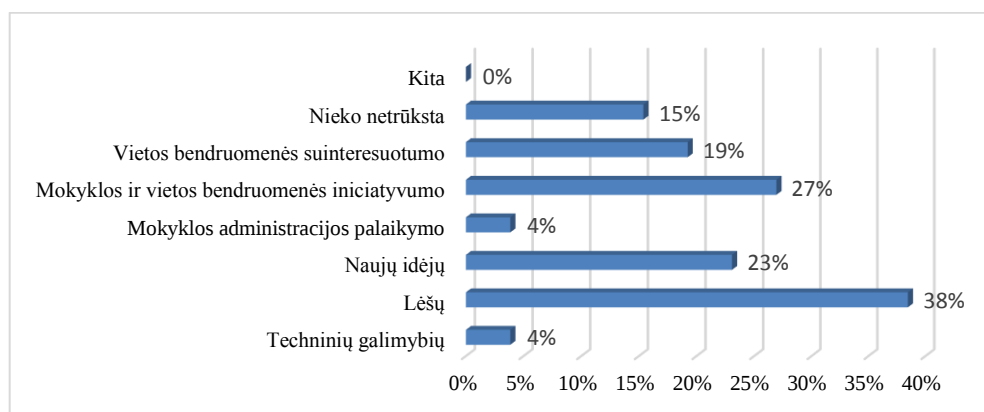

15 pav. **Vietos bendruomenės aktyvo atliekami darbai (N=26)**

Iš gautų duomenų matyti, kad vietos bendruomenės aktyvas organizuoja šventes (85 proc.), padeda spręsti iškilusias problemas (54 proc.), gražina aplinką (50 proc.), organizuoja susitikimus su kitomis bendruomenėmis (31 proc.). Mažuma apklaustųjų mano, kad vietos bendruomenės aktyvas nepadeda sunkiai gyvenantiems ir žmonėms, patekusiems į bėdą (po 12 proc.).

Pedagogai mano, kad vietos bendruomenės aktyvo atliekami darbai yra orientuoti į švenčių organizavimą, aplinkos gražinimo akcijas, susitikimus su kitomis bendruomenėmis. Taip pat bendruomenės aktyvas padeda spręsti iškilusias problemas. Pastebima, kad bendruomenės aktyvo organizacinė veikla mažai susijusi su pagalba bendruomenės nariams, iškilusioms problemoms spręsti.

Siekiant išsiaiškinti, kaip vystomas mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas, kokios yra mokyklos su vietos bendruomene plėtotės ir tobulinimo galimybės, buvo svarbu sužinoti, ko, pedagogų manymu, trūksta geram mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimui. Gauti duomenys pavaizduoti 16 pav.

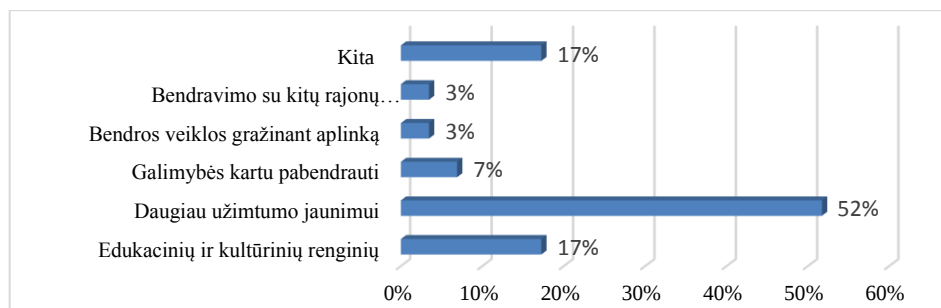
16 pav. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimo galimybės (N=26)

Pedagogų atsakymai apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimo galimybes atskleidė, kad glaudesniai mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimui reikia lėšų (38 proc.), mokyklos ir vietos bendruomenės iniciatyvumo (27 proc.), naujų idėjų (23 proc.), vietos bendruomenės suinteresuotumo (19 proc.). 4 pedagogai teigia (15 proc.), kad nieko netrūksta, visko pakanka geram mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesui vystyti. Tik po vieną pedagogą mano, kad trūksta techninių galimybių ir palaikymo iš mokyklos administracijos (po 4 proc.).

Apibendrinus gautus duomenis, galima teigti, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimui labiausiai reikia finansinių išteklių. Nemaža pedagogų dalis pabrėžė, kad trūksta iniciatyvos, suinteresuotumo ir naujų idėjų iš mokyklos ir vietos bendruomenės. Maža

dalį apklaustųjų pažymėjo, kad bendradarbiavimo tobulinimui nieko netrūksta, t.y. juos tenkina dabartinė bendradarbiavimo būklė.

Bendruomeninėje veikloje labai svarbu sudominti kiekvieną narį renginių įvairove, veiklą gausa. Tyrimu norėta sužinoti, ko respondentai labiausiai pasigenda savo bendruomenėje, kokie jų poreikiai. Gauti duomenys pavaizduoti 17 pav.

17 pav. **Pedagogų poreikiai vietos bendruomenėje (N=26)**

Iš tyrimo rezultatų matyti, kad pedagogai labiausiai pasigenda užimtumo jaunimui (52 proc.). Mažesnę dalį dalyvavusių tyrime respondentų mano, kad vietos bendruomenėje trūksta edukacinių ir kultūrinių renginių (17 proc.), kita (17 proc.): *<...nepasigenda nieko...>*, *<...nieko netrūksta...>*, *<...veikla gana įvairi...>*, *<...nieko...>* (2). Tik maža dalis pedagogų mano, kad bendruomenėje trūksta galimybės kartu pabendrauti (7 proc.). Kad trūksta bendros veiklos gražinant aplinką ir bendravimo su kitų rajono bendruomenėmis, mano po 1 respondentą (po 3 proc.).

Apibendrinus galima teigti, kad pedagogų poreikiai vietos bendruomenėje patenkinami iš dalies. Iš apklausos matyti, kad didžioji dalis apklaustųjų pageidautų daugiau užimtumo jaunimui. Bendruomeninėje veikloje pedagogai pasigenda edukacinių, kultūrinių renginių, galimybės kartu pabendrauti. Kiti mano: <...nepasigenda nieko...>, <...veikla gana įvairi...>.

4.2.2. Tėvų apklausos rezultatų analizė

Tyrimo dalyvavusių tėvų demografiniai duomenys (N=54)

23 lentelė

Kategorija	Kintamasis	Respondentų skaičius (N)	Procentinė išraiška (%)
Lytis	Moteris	50	92,59
	Vyras	4	7,41
Amžius	iki 25 m.	0	0
	25-45 m.	49	90,74
	45-65 m.	5	9,26
	65 m. ir daugiau.	0	0
Išsilavinimas	Aukštasis	14	25,93
	Aukštesnysis	9	16,67
	Profesinis	14	25,93
	Vidurinis	10	18,52
	Pagrindinis	7	12,96
	Pradinis	0	0
Vaikų skaičius šeimoje	Vienas	16	29,63
	Du	27	50,00
	Trys	8	14,81
	Keturi	2	3,70
	Penki	1	1,85
	Šeši	0	0
Vaikas lanko	Darželį	25	46,30
	Pradinę mokyklą	23	42,59
	Pagrindinę mokyklą	26	48,15
	Progimnaziją	1	1,85
	Gimnaziją	6	11,11
Darbo stažas	iki 10 m.	3	5,56
	10-20 m.	4	7,41
	20-30 m.	13	24,07
	30 m. ir daugiau	6	11,11

Apklausoje dalyvavusių respondentų pasiskirstymas pagal lytį: atsakymus pateikė 7,41 proc. vyrų ir 92,59 proc. moterų. Tyrimo dalyvavo nuo 25 iki 65 metų amžiaus respondentai. Sąlyginai išskirtos keturios respondentų amžiaus grupės: 1) iki 25 m.; 2) nuo 25 iki 45 m.; 3) nuo 45 iki 65 m.; 4) virš 65 m. Duomenys rodo, kad didžioji dauguma visų respondentų, dalyvavusių apklausoje 90,74 proc. yra nuo 25 iki 45 metų amžiaus, tai, dalyvavusių apklausoje. 9,26 proc. apklaustųjų yra nuo 45 iki 65 metų. Iki 25 metų amžiaus ir virš 65 metų amžiaus respondentų nebuvo.

Ivertinus gautus duomenis apie respondentų išsilavinimą paaiškėjo, kad vienodas skaičius tėvų, turinčių aukštąjį ir profesinį išsilavinimą (25,93 proc.), vidurinį išsilavinimą – 18,52 proc., aukštesnįjį – 16,67 proc. Mažiausias procentas tėvų, turinčių pagrindinį išsilavinimą – 12,96 proc.

Po du vaikus šeimoje augina 50 proc. vietos bendruomenės tėvų ir po vieną vaiką šeimoje augina 29,63 proc. narių. Kiek mažiau šeimų augina po tris – 14,81 proc. ir keturis – 3,70 proc. vaikus. Tik 1,85 proc. augina penkis vaikus. Daugelio respondentų vaikai lanko pagrindinę mokyklą 48,15 proc. ir darželį 46,30 proc. Mažiau vaikų lanko pradinę mokyklą 42,59 proc., 11,11 proc. lanko gimnaziją ir 1,85 proc. lanko progimnaziją. Didžiausia dalis vaikų lanko vietos bendruomenėje esančias įstaigas: darželį, pradinę ir pagrindinę mokyklą.

Darbo stažas rodo, kad didžioji dalis apklaustųjų turi 20–30 metų darbo stažą (24,07 proc.), 30 metų ir daugiau – 11,11 proc., mažesnė dalis respondentų turi 10–20 metų stažą (7,41 proc.) ir iki 10 metų darbo stažą – 5,56 proc.

Lyginant demografinius duomenis (žr. 1 lentelę) galima pastebėti, kad žymus moterų aktyvumas dalyvaujant apklausoje. Tai rodo, kad moterys intensyviau domisi bendruomenės veikla, galimybėmis ir problemomis. Aktyviausiai apklausoje dalyvavo respondentai nuo 25 iki 45 metų amžiaus, šiose šeimose auga po du ir vieną vaiką. Išryškėjo 20–30 metų darbo stažą turintys respondentai. Tyrimo duomenys taip pat rodo, kad didžiausia dalis apklaustųjų turi aukštąjį ir profesinį išsilavinimą.

Per turimą buvo svarbu išsiaiškinti, kokį statusą ir jo vykdomas funkcijas mokykloje užima tėvai. Gauti duomenys pateikti 24 lentelėje.

Tėvų vykdomos funkcijos mokykloje

24 lentelė

Statusas	Vykdomos funkcijos	Respondentų skaičius (N)	Procentinė išraiška (%)
Įstaigos tarybos narys	Organizatorius	0	0
	Stebėtojas	15	27,78
	Dalyvis	3	5,56
	Organizatorius stebėtojas	0	0
Tėvų komiteto narys	Organizatorius	1	1,85
	Stebėtojas	1	1,85
	Dalyvis	6	11,11
	Organizatorius stebėtojas	0	0
Mokyklos bendruomenės narys	Organizatorius	1	1,85
	Stebėtojas	22	40,74
	Dalyvis	9	16,67
	Organizatorius stebėtojas	2	3,70

Gauti duomenys rodo (žr. 24 lentelę), kad tėvai pasyviai dalyvauja mokyklos gyvenime. Kaip mokyklos bendruomenės nariai, jie yra stebėtojai (40,74 proc.), kaip dalyviai sudaro 16,67 proc. Tik 2 tiriamieji (3,70 proc.) yra mokyklos bendruomenės organizatorius stebėtojas, organizatorius – 1,85 proc. Įstaigos taryboje dalyvauja tik 5 respondentai (5,56 proc.), o stebėtojai – 27, 78 proc. Svarbu paminėti, kad tėvų komitete dalyvauja mažuma – 11,11 proc., o stebėtojų ir organizatorių – tik po 1 respondentą (1,85 proc.).

Apibendrinus duomenis, galima teigti, kad mokinių tėvai užima mokykloje stebėtojo ir dalyvio statusą ir jo vykdomas funkcijas. Galima daryti prielaidą, kad tėvai nėra aktyvūs mokyklos bendruomenės nariai.

Atliekant tyrimą taip pat siekta išsiaiškinti tėvų nuomonę, kaip mokykla bendradarbiauja su vietos bendruomene. Gauti duomenys pateikti 25 lentelėje.

Tėvų nuomonės apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą raiška (N=54)

25 lentelė

Teiginys	Vertinimo kriterijus	Respondentų skaičius (N)	Procentinė išraiška (%)
Mokyklos atstovai lankosi bendruomenės taryboje, seniūnijoje.	Taip	24	44,44
	Iš dalies	8	14,81
	Tikriausiai	0	0
	Ne	0	0
	Nežinau	13	24,07
Mokykla organizuoja bendrus renginius su vietos bendruomene.	Taip	32	59,26
	Iš dalies	5	9,26
	Tikriausiai	2	3,70
	Ne	1	1,85
	Nežinau	8	14,81
Mokykla kuria ir vykdo bendrus projektus su vietos bendruomene.	Taip	27	50,00
	Iš dalies	10	18,52
	Tikriausiai	1	1,85
	Ne	0	0
	Nežinau	9	16,67
Mokykla dalijasi patirtimi susitikimuose, diskusijose prie apskrito stalo.	Taip	17	31,48
	Iš dalies	9	16,67
	Tikriausiai	0	0
	Ne	1	1,85
	Nežinau	21	38,89
Mokykla organizuoja atvirų durų dienas vietos bendruomenei.	Taip	8	14,81
	Iš dalies	8	14,81
	Tikriausiai	5	9,26
	Ne	2	3,70
	Nežinau	23	42,59

Mokytojai ir mokiniai dalyvauja vakaronėse, talkose su vietos bendruomene.	Taip	33	61,11
	Iš dalies	9	16,67
	Tikriausiai	1	1,85
	Ne	0	0
	Nežinau	7	12,96
Kita (įrašykite): -			

Kaip rodo tyrimų duomenys, didžioji dauguma tėvų mano, kad mokyklos atstovai lankosi bendruomenės taryboje, seniūnijoje (44,44 proc.), iš dalies tam pritaria 14,81 proc. tėvų. Išryškėjo ir tai, kad dalis tėvų nežino, ar mokyklos atstovai dalyvauja bendruomeninėje veikloje (24,07 proc.).

Pusė apklaustųjų (50,00 proc.) teigia, kad mokykla kuria ir vykdo bendrus projektus su vietos bendruomene, iš dalies tam pritaria 18,52 proc. tėvų.

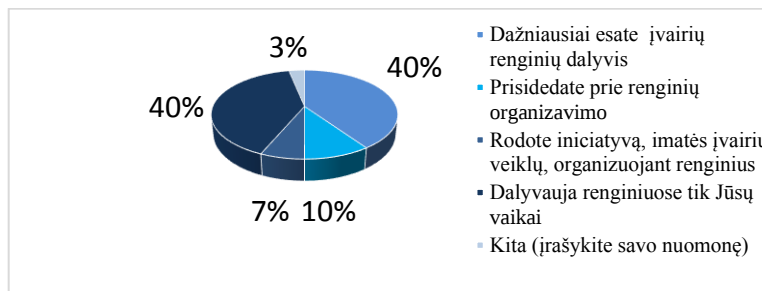
Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad mokykla nelabai aktyviai dalijasi patirtimi susitikimuose, diskusijose prie apskrito stalo (31,48 proc.), iš dalies tam pritaria 16,67 proc. Respondentai nežino, (38,89 proc.) ar mokykla dalijasi gerąja patirtimi su vietos bendruomene. Vienas respondentas (1,85 proc.) teigia, kad mokykla nesidalina patirtimi su vietos bendruomene prie apskrito stalo.

Didžiausia nuomonių įvairovė atskleidė, kad dauguma respondentų (42,59 proc.) net nežino, ar mokykla organizuoja atvirų durų dienas vietos bendruomenei. Vienodas skaičius apklaustųjų mano, kad mokykla atvira vietos bendruomenei (po 14,81 proc.). Kad mokykla neorganizuoja atvirų durų dienas vietos bendruomenei, mano 2 respondentai (3,70 proc.).

Taip pat svarbu paminėti, kad 61,11 proc. apklaustųjų mano, kad mokytojai ir mokiniai dalyvauja vakaronėse, talkose su vietos bendruomene, iš dalies – 16,67 proc., nežino – 12,96 proc.

Remiantis gautais duomenimis, galima daryti prielaidą, kad mokykla ir vietos bendruomenė, tėvų nuomone, pakankamai glaudžiai bendradarbiauja, kuria ir vykdo bendrus projektus, dalijasi patirtimi susitikimuose, mokytojai ir mokiniai dalyvauja vakaronėse, talkose su vietos bendruomene.

Atliekant tyrimą buvo svarbu išsiaiškinti, kaip tėvai įsitraukia į mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesą. Gauti duomenys pavaizduoti 18 pav.

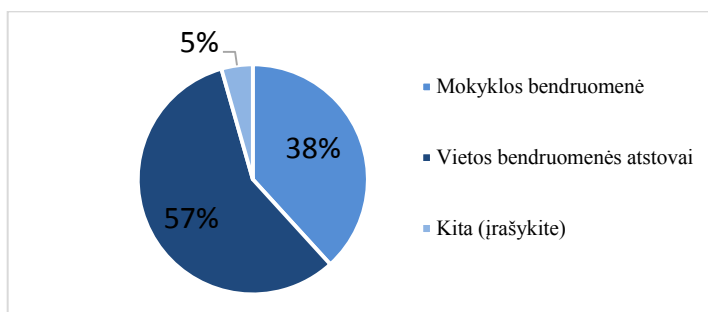
18 pav. Tėvų įsitraukimas į mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesą (N=54)

Iš 18 paveikslo matome, kad 40 proc. tėvų aktyviai dalyvauja bendruomeninėje veikloje, yra įvairių renginių dalyvis. 40 proc. teigia, kad renginiuose dalyvauja tik jų vaikai.

10 proc. respondentų prisideda prie renginių organizavimo ir tik maža dalis tėvų (7 proc.) rodo iniciatyvą, imasi įvairių veiklų, organizuoja renginius mokykloje ar vietos bendruomenėje. 2 respondentai (3 proc.) <...nežino...>, ar jie patys įsitraukia ir dalyvauja mokyklos ir vietos bendruomenės gyvenime.

Remiantis gautais duomenimis, galima teigti, kad dažniausiai tėvai yra įvairių renginių dalyviai arba renginiuose dalyvauja tik jų vaikai. Tėvų įsitraukimas į mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesą nėra pakankamai aktyvus, jie nerodo iniciatyvos organizuojant renginius.

Taip pat tyrimu buvo svarbu išsiaiškinti, kas, tėvų nuomone, dažniausiai organizuoja bendruomeninius renginius: mokykla, vietos bendruomenė ar kitos įstaigos. Gauti duomenys pavaizduoti 19 paveiksle.

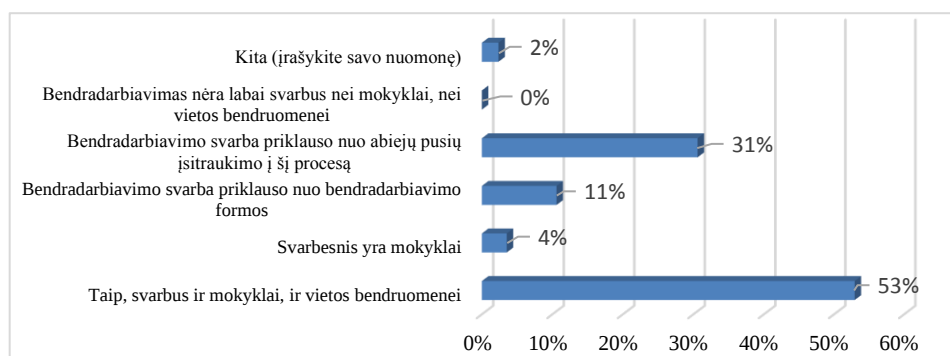

19 pav. Tėvų nuomonės apie bendruomeninių renginių organizatorius raiška (N=54)

Tyrimo duomenys rodo, kad didžiausia dalis apklaustųjų mano, kad bendruomeninius renginius organizuoja vietos bendruomenės atstovai (57 proc.). Mažesnę dalis tėvų (38 proc.) mano, kad pagrindinių renginių organizatorė miestelio bendruomenėje yra mokykla. 3 respondentai (5 proc.) <...nežino...>, kas dažniausiai organizuoja bendruomeninius renginius: mokykla, vietos bendruomenė ar kitos įstaigos.

Apibendrinus tėvų nuomonę, galima teigti, kad dažniausiai bendruomeninius renginius organizuoja vietos bendruomenė. Tačiau buvo manančių, kad mokykla taip pat organizuoja bendruomeninius renginius.

Siekiant išsiaiškinti tėvų nuomonę, buvo pateiktas klausimas apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo svarbą. Tėvai galėjo pasirinkti tris atsakymo variantus. Gauti duomenys pavaizduoti 20 pav.

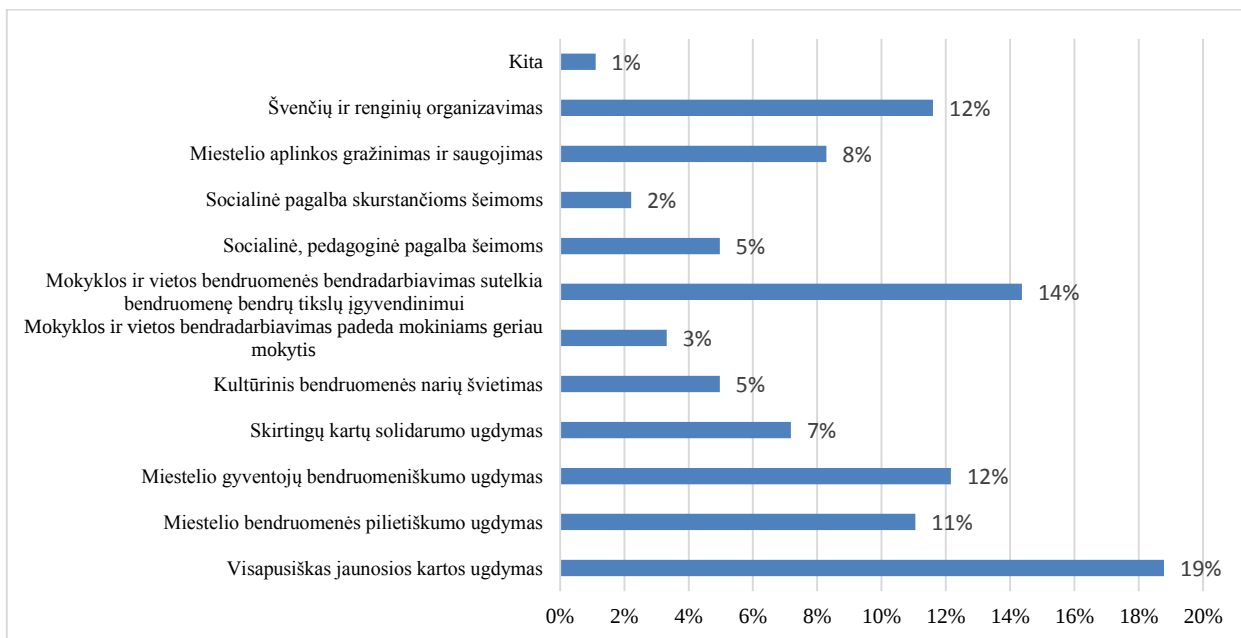

20 pav. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo svarba (N=54)

20 paveikslo gauti tyrimo duomenys atskleidžia, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas, tėvų nuomone, yra svarbus ir mokyklai, ir vietos bendruomenei (53 proc.). Reikia paminėti, kad bendradarbiavimo svarba priklauso ir nuo abiejų pusių įsitraukimo į šį procesą (31 proc.), ir nuo bendradarbiavimo formos (11 proc.). 3 respondentai (4 proc.) mano, kad bendradarbiavimas svarbesnis turi būti mokyklai. 2 proc. respondentų <...nežino...>, <...neturi nuomonės...> apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo svarbą.

20 paveiksle aiškiai matyti, kad tėvų apklausos duomenys pasidalija į dvi ryškesnes nuomones: mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas yra svarbus ir mokyklai, ir vietos bendruomenei, bei bendradarbiavimo svarba priklauso ir nuo abiejų pusių įsitraukimo į šį procesą.

Taip pat tyrimu buvo siekiama sužinoti, koks yra mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslas. Tėvai galėjo pasirinkti tris atsakymo variantus. Gauti duomenys pavaizduoti 21 pav.

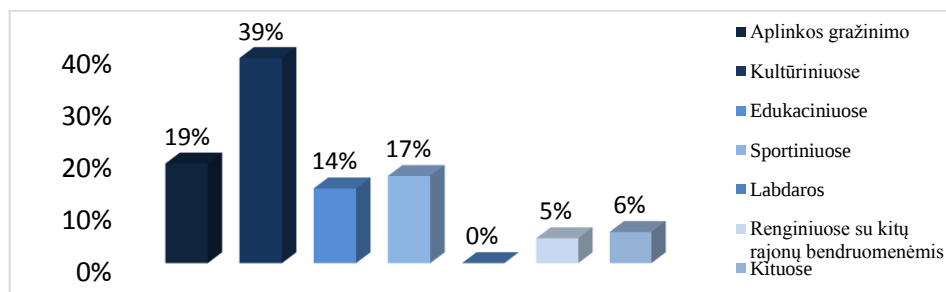

21 pav. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslas (N=54)

Gauti tyrimo rezultatai parodė, kad didžiausia tėvų nuomonių įvairovė atsiskleidė kalbant apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslą. Iš 4 paveikslo matyti, kad respondentai mano, kad bendradarbiavimo tikslas yra jaunosios kartos ugdymas (19 proc.), bendrų tikslų įgyvendinimas (14 proc.), miestelio gyventojų bendruomeniškumo ugdymas (12 proc.), švenčių ir renginių organizavimas (12 proc.), miestelio bendruomenės pilietiškumo ugdymas (11 proc.). Taip pat svarbu paminėti, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslas yra miestelio aplinkos gražinimas ir saugojimas (8 proc.), skirtingų kartų solidarumo ugdymas (7 proc.), kultūrinis bendruomenės narių švietimas ir socialinė, pedagoginė pagalba šeimoms (po 5 proc.). Mažiausiai apklaustųjų galvoja, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas nepadeda mokiniams geriau mokytis (3 proc.), socialinė pagalba neteikiama skurstančioms šeimoms (2 proc.). 2 respondentai (1 proc.) <...nežino...> (2), koks yra mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslas.

Apibendrinus tėvų nuomones, mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo svarba yra neabejotina, nes atliepia daug tikslų. Esminiai, tėvų nuomone, tikslai yra šie: jaunosios kartos, miestelio gyventojų bendruomeniškumo ugdymas, švenčių ir renginių organizavimas, miestelio bendruomenės pilietiškumo ugdymas.

Tyrimo metu aiškintasi, kokiuose bendruomenės organizuojamuose renginiuose tėvai dalyvauja dažniausiai. Gauti duomenys pavaizduoti 22 pav.

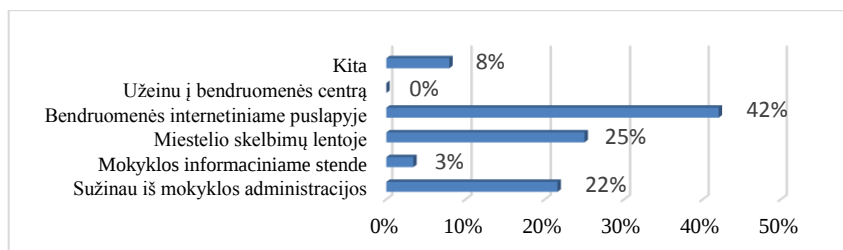

22 pav. Tėvų dalyvavimo bendruomenės renginiuose raiška (N=54)

Iš 22 paveikslo matyti, kad tėvai dalyvauja įvairiuose bendruomenės organizuojamuose renginiuose. Didžioji dauguma respondentų (39 proc.) dalyvauja kultūriniuose bendruomenės renginiuose, 19 proc. – aplinkos gražinimo akcijose, šiek tiek mažiau – 17 proc. sportiniuose renginiuose, 12 proc. – edukaciniuose. Mažiausiai apklaustųjų dalyvauja renginiuose su kitų rajonų bendruomenėmis (5 proc.), kita: <...jokiuose...>, <...mokyklos šventėse...> (2), <...susirinkimuose...>, <...mokyklos šventėse ir susirinkimuose...> – dalyvauja 6 proc. respondentų.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad iš vietos bendruomenės renginių įvairovės tėvai dažniausiai renkasi kultūrinius renginius. Nemaža dalis dalyvauja miestelio aplinkos gražinimo akcijose, sportinėse varžybose, edukacinėse programose. Tai rodo, kad tėvai linkę rinktis tradicinius renginius.

Svarbu buvo išsiaiškinti, kur dažniausiai tėvai randa informacijos apie vietos bendruomenėje vykdomą veiklą. Reikėjo pasirinkti tris atsakymo variantus. Gauti duomenys pavaizduoti 23 pav.

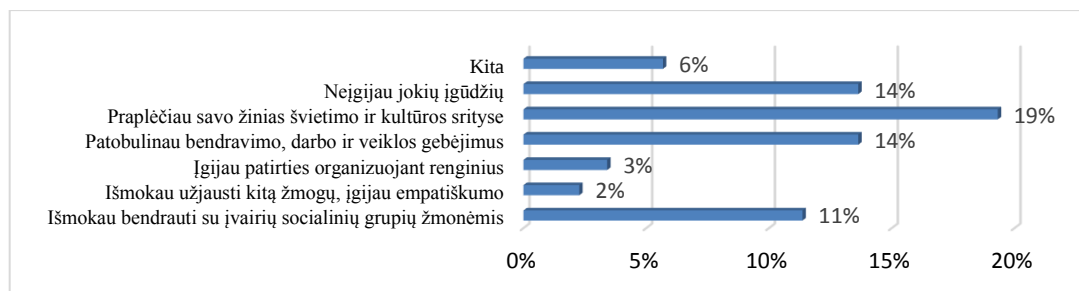

23 pav. Informacijos šaltiniai apie vietos bendruomenėje vykdomą veiklą (N=54)

Tyrimo rezultatai parodė, kad respondentai dažniausiai informaciją apie bendruomenėje vykdomą veiklą sužino bendruomenės internetiniame puslapyje (42 proc.). Daug informacijos perskaito ir miestelio skelbimo lentoje (25 proc.). Taip pat apie bendruomenėje vykdomą veiklą tėvai sužino iš mokyklos administracijos (22 proc.), randa informaciją mokyklos informaciniame stende (3 proc.). Kita: <...laikraščiuose...>, <...Tamo dienyne...> (2), <...Facebook'e...> (3), <...tiesiogiai bendraujant su bendruomenės nariais...> – (8 proc.).

Efektyviausia informacijos sklaida apie vietos bendruomenėje vykdomą veiklą yra bendruomenės internetiniame puslapyje. Tėvų nuomone, daug informacijos galima rasti miestelio skelbimo lentose. Informacija apie vietos bendruomenėje vykdomą veiklą dalijasi mokyklos administracija ir tėvai per socialinius tinklus.

Šiuo tyrimu siekta išsiaiškinti, kokių naujų kompetencijų tėvai įgijo dalyvaudami bendruomenės veikloje. Gauti duomenys pavaizduoti 24 pav.

24 pav. Kompetencijos, kurias tėvai įgijo bendruomeninėje veikloje (N=54)

Iš 24 paveikslo matome, kad tėvų nuomonė, apie įgytas kompetencijas bendruomeninėje veikloje pasiskirstė įvairiai. Vieni praplėtė žinias švietimo ir kultūros srityje (19 proc.), patobulino bendravimo, darbo ir veiklos gebėjimus (14 proc.). Kiti mano, kad neįgijo jokių įgūdžių (14 proc.).

11 proc. išmoko bendrauti su skirtingų socialinių grupių žmonėmis, taip pat įgijo patirties organizuojant renginius (3 proc.). Tik 2 respondentai (2 proc.) mano, kad išmoko užjausti kitą žmogų, įgijo empatiškumo. Kita: <...susipažinau su bendruomene...>, <...nedalyvauju...> (4) bendruomeninėje veikloje – 6 proc.

Remiantis gautais duomenimis, galima daryti prielaidą, kad tėvai, dalyvaudami bendruomenės veikloje, įgijo žinių švietimo ir kultūros srityje, patobulino bendravimo, darbo ir veiklos gebėjimus, išmoko bendrauti su skirtingų socialinių grupių žmonėmis. Pastebima, kad dalis respondentų, dalyvaudami bendruomenės veikloje, neįgijo jokių įgūdžių.

Atliekant tyrimą buvo svarbu įvertinti tėvų nuomonę apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesą. Gauti duomenys pateikti 26 lentelėje.

Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso vertinimas (N=54)

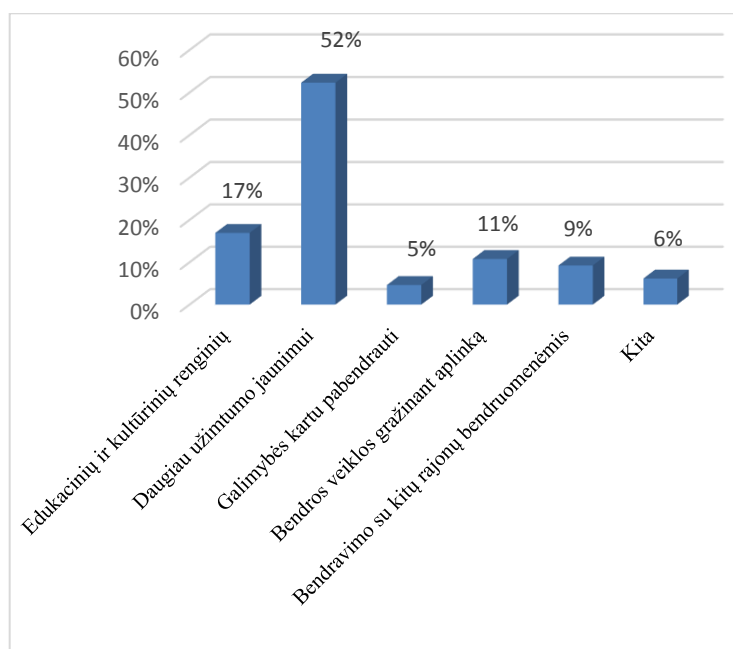
26 lentelė

Teiginys	Vertinimo kriterijus	Respondentų skaičius (N)	Procentinė išraiška (%)
Bendradarbiavimas yra sistemingas.	Taip	10	18,52
	Iš dalies	25	46,30
	Tikriausiai	13	24,07
	Ne	0	0
	Nežinau	1	1,85
Bendradarbiavimas yra kompleksiškas.	Taip	11	20,37
	Iš dalies	14	25,93
	Tikriausiai	13	24,07
	Ne	3	5,56
	Nežinau	0	0
Vyrauja tradicinės bendradarbiavimo formos.	Taip	15	27,78
	Iš dalies	23	42,59
	Tikriausiai	5	9,26
	Ne	0	0
	Nežinau	0	0
Bendradarbiavimas yra veiksmingas.	Taip	17	31,48
	Iš dalies	19	35,19
	Tikriausiai	8	14,81
	Ne	1	1,85
	Nežinau	0	0
Bendradarbiavimas yra nuoseklus.	Taip	10	18,52
	Iš dalies	14	25,93
	Tikriausiai	17	31,48
	Ne	2	3,70
	Nežinau	0	0

Tėvų apklausos rezultatai atskleidė, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesas yra sistemingas iš dalies (46,30 proc.). Mažesnę dalį pedagogų mano, kad bendradarbiavimas yra sistemingas (18,52 proc.), 1 respondentas (1,85 proc.) neturi žinių, ar mokyklos ir vietos bendradarbiavimas yra sistemingas. Apklaustieji tėvai mano, kad bendradarbiavimas iš dalies yra kompleksiškas (25,93 proc.), abejoja – 24,07 proc. Penktadalis respondentų įsitikinę, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas yra kompleksiškas (20,37 proc.). 3 apklaustieji (5,56 proc.), kad bendradarbiavimas nėra kompleksiškas. Tyrimo dalyviai mano, kad tarp mokyklos ir bendruomenės vyrauja tradicinės bendradarbiavimo formos – 27,78 proc., iš dalies – 42,59 proc., tikriausiai – 9,26 proc. Dauguma apklaustųjų teigia, kad bendradarbiavimas yra veiksmingas (31,48 proc.), iš dalies yra veiksmingas – 35,19 proc., tikriausiai – 14,81 proc. Iš tyrimo rezultatų matosi, kad dauguma respondentų mano, jog bendradarbiavimas yra nuoseklus iš dalies (25,93 proc.), tikriausiai – 31,48 proc. Kad bendradarbiavimas tarp mokyklos ir vietos bendruomenės yra nuoseklus, mano 18,52 proc. apklaustųjų. 2 respondentai (3,70 proc.) teigia, kad bendradarbiavimas nėra nuoseklus.

Galima pastebėti, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesas tėvams dalinai atrodo veiksmingas, sistemingas, kompleksiškas ir nuoseklus.

Tyrimu norėta sužinoti, ko respondentai labiausiai pasigenda savo bendruomenėje. Gauti duomenys pavaizduoti 25 pav.

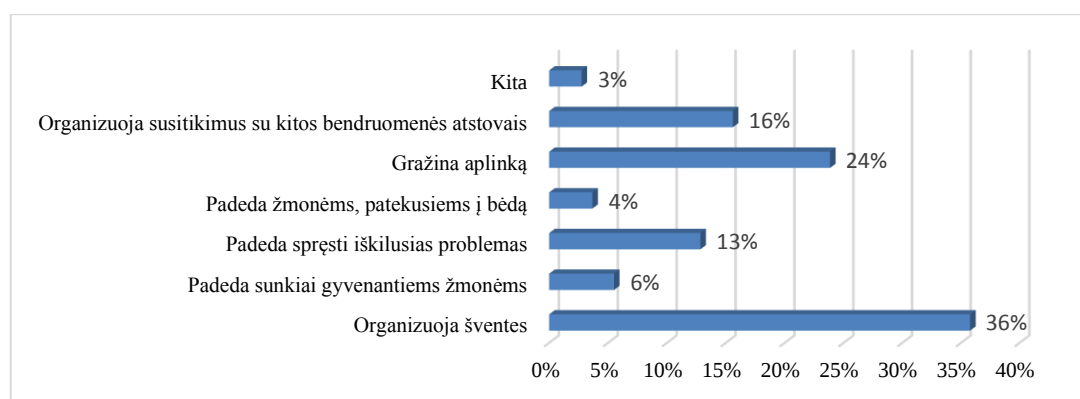

25 pav. Respondentų poreikiai vietos bendruomenėje (N=54)

Tyrimo dalyviai nurodė, kad labiausiai pasigenda užimtumo jaunimui (52 proc.). 17 proc. respondentų nurodė, kad bendruomenėje pasigenda edukacinių, kultūrinių renginių, bendros veiklos gražinant aplinką (11 proc.), bendravimo su kitų rajono bendruomenėmis (9 proc.). Mažuma tėvų mano, kad bendruomenėje trūksta galimybės kartu pabendrauti (5 proc.). 4 respondantai (6 proc.) <...nieko nepasigenda...> (2), <...nieko...> (2) netrūksta vietos bendruomenės veikloje.

Tėvų poreikiai vietos bendruomenės veikloje patenkinami iš dalies. Iš apklausos matyti, kad didžioji dalis tėvų pageidautų daugiau užimtumo jaunimui. Bendruomeninėje veikloje apklaustieji pasigenda edukacinių, kultūrinių renginių, bendros veiklos gražinant aplinką.

Tyrimo svarbu buvo sužinoti tėvų nuomonę apie vietos bendruomenės aktyvo atliekamus darbus. Gauti duomenys pavaizduoti 26 pav.

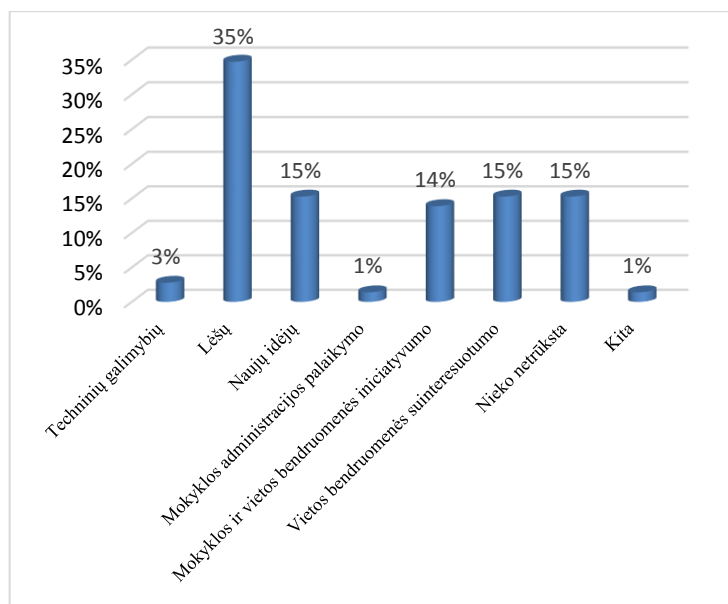

26 pav. Vietos bendruomenės aktyvo atliekami darbai (N=54)

Iš gautų duomenų matyti, kad vietos bendruomenės aktyvas organizuoja šventes (36 proc.), gražina aplinką (24 proc.), organizuoja susitikimus su kitomis bendruomenėmis (16 proc.), padeda spręsti iškilusias problemas (13 proc.). Mažiausiai apklaustųjų mano, kad vietos bendruomenės aktyvas nepadeda sunkiai gyvenantiems žmonėms (6 proc.), patekusiems į bėdą (4 proc.). Kita: <...tinka 100 proc...>, <...nežinau...> (2), kas vyksta bendruomeninėje, kokias veiklas organizuoja vietos bendruomenės aktyvas.

Respondantai mano, kad vietos bendruomenės aktyvo atliekami darbai yra orientuoti į švenčių organizavimą, aplinkos gražinimo akcijas, susitikimus su kitomis bendruomenėmis. Pastebima, kad labai maža dalis apklaustųjų pažymi, kad bendruomenės aktyvo organizacinė veikla susijusi su pagalba bendruomenės nariams, iškilusioms problemoms spręsti.

Tyrimu siekta išsiaiškinti tėvų nuomonę apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo plėtotės ir tobulinimo galimybes. Gauti duomenys pavaizduoti 27 pav.

27 pav. Tėvų nuomonės apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimo galimybes raiška (N=54)

Tėvų atsakymai atskleidė, kad glaudesniai mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimui reikia lėšų (35 proc.), vietos bendruomenės suinteresuotumo (15 proc.), naujų idėjų (15 proc.), mokyklos ir vietos bendruomenės iniciatyvumo (14 proc.). Beveik penktadalis (15 proc.) respondentų mano, kad jiems nieko netrūksta geram bendradarbiavimui. 2 respondentai (3 proc.) galvoja, kad trūksta techninių galimybių, kita: <...nežinau...> (1 proc.).

Apibendrinus gautus duomenis, galima teigti, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimui labiausiai reikia finansinių išteklių. Nemaža respondentų dalis pasisakė, kad trūksta iniciatyvos ir suinteresuotumo iš mokyklos ir vietos bendruomenės vietos bendruomenės. Dalis tėvų pažymėjo, kad bendradarbiavimo tobulinimui nieko netrūksta.

Pedagogų, mokinių, tėvų, vietos bendruomenės tarybos ir mokyklos administracijos narių pateiktos rekomendacijos mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimui

Kadangi pedagogai, mokiniai, tėvai, bendruomenės centro tarybos nariai, mokyklos administracijos nariai yra mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso dalyviai, tyrimo metu buvo aktualu išsiaiškinti, kokių gali pateikti siūlymų, rekomendacijų mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimui. Kokybiniame ir kiekybiniame tyrimuose buvo pateiktas klausimas „Kokias rekomenduotumėte vietos bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimo tobulinimo galimybes?“ Į atvirą kiekybinio tyrimo klausimą atsakė 9 tėvai iš 54, tai sudaro tik 16,6

proc. tyrime dalyvavusių apklaustųjų ir 8 pedagogai iš 26, tai sudaro tik 30,77 proc. tyrime dalyvavusių apklaustųjų. Kalba netaisyta. (žr. 27 lentelę).

27 lentelė. **Rekomendacijos mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimui. (N=38)**

Kategorija	Subkategorija	Teiginių skaičius	Kategoriją pagrindžiantys autentiški teiginiai
Rekomendacijos mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimui	Bendri projektai ir renginiai	8	Mokiniai: <...išpuošti gyvenvietę, pagal pavadinimą padaryti skiriamąjį ženklą...>, <...padaryti Labūnavoj paminklą...>, <...reiktų daryti didesnius renginius, todėl padėtų mokykla, tada būtų įdomesni renginiai ir susirinktų daugiau žmonių...>, <...daryti iškylas su bendruomene. Renginiuose pasidalinti žodžiais, daiktais, būtų akcijos. Mokyklai su bendruomene kurti bendrą dainą...>, <...bendrai organizuoti Kaziuko mugę, Pyragių dieną, gamtos sutvarkymą, lapus sugrėbti...>, <...per Pyragių dieną išsikepti pyragių ir vaišinti vieni kitus ir taip labiau susibendrauti...>. Tarybos nariai: <...kad žmonės orientuotųsi praeities erdvė: tiek mokykla, tiek bendruomenė...>. Mokyklos administracija: <...bendruomenė galėtų vystyti Duonos kelią. Tai pasitarnautų ne tik kaimo vaikams, žmonėms, bet ir atvykstantiems...>.
	Iniciatyvumo skatinimas	7	Tarybos nariai: <...daug pasyvių stebėtojų, nenorinčių bendradarbiauti...>, <...nerodo iniciatyvos...>, <...neišdrįsta pasakyti nuomonės...>. Tėvai: <...daugiau iniciatyvos iš mokyklos administracijos...>. Pedagogai: <...kad į bendradarbiavimo procesą įsitrauktų daugiau mokytojų, jie būtų aktyvesni, pateiktų savo idėjas...>, <...daugiau iniciatyvos iš mokytojų...>, <...norėtųsi, kad daugiau iniciatyvos rodytų mokytojai, ne tik mūsų jaunimas...>.
	Švietėjiška veikla	4	Tarybos nariai: <...ugdyti jaunąją kartą, atgaivinant senas tradicijas, siūlyti inovatyvias erdves jaunimui...>, <...daugiau edukacinių pamokų ne tik vaikams, bet ir jų tėvams...>, <...norėtųsi, kad jaunimas daugiau domėtųsi krašto istorija, prisimintų mūsų praeitį, neužmirštų pokario, kolūkinio laikotarpio...>. Mokyklos administracija: <...mokykla galėtų sustiprinti suaugusių švietimą...>.
	Šventės vaikams	4	Tėvai: <...kad vaikai ir dalyvautų, ir bendradarbiautų, tobulėtų...>, <...bendruomenės nariams organizuoti ne tik šventes, talkas, susitikimus su kitų rajono bendruomenėmis, bet ir padaryti ir kokią šventę tik vaikams...>, <...kartą per metus vyktų mokyklos mokinių koncertai ar renginiai, spektakliai, tam geriausiai tinka Kalėdų laikotarpis, taip suburiant bendruomenę...>, <...vaikų pasirodymai yra visada geriausia, ką galima pamatyti...>.

Bendri susirinkimai	4	Mokiniai: <...rengti į mėnesį kartą mokyklos ir vietos narių susirinkimą, kurio metu galėtume pasikalbėti apie renginius, iškilusias problemas...>, <...susirinkimuose spręsti įvairias problemas...> (2), <...kvietimus rašyti ir kvieisti vieni kitus...>.
Savanorystė ir mokinių įsitraukimas į ją	4	Mokiniai: <...įtraukti mokinius į savanorystės veiklą...>, <...patiems reikia pasisiūlyti, padėti bendruomenei...>, <...savanoriai dar galėtų ateiti...>. Mokyklos administracija: <...bendruomeninė veikla – savanoriška veikla, todėl miestelyje esančios įstaigos turi prisidėti prie šios veiklos...>.
Poreikių išsiaiškinimas	4	Tarybos nariai: <...padaryti apklausą, sužinoti poreikius...>, <...reikia kalbėtis ir kurti naują strategiją komandai...>, <...gal padaryti pašto dėžutę, kad parašytų savo pasiūlymus...>. Mokyklos administracija: <...reikia susėsti prie vieno stalo, sudėlioti strategiją metams ar dviem ir tada įsigrynintumėme, kas yra svarbu, aktualu...>.
Jaunimo užimtumas	4	Pedagogai: <...į veiklas įtraukti daugiau jaunimo...>, <...kalbėti ir atsižvelgti į jaunimo idėjas...>, <...daugiau mokinių būtų įtraukiama į gyvenvietės aplinkos gražinimo procesą...>, <...stengtis įtraukti kuo daugiau jaunimo...>.
Neturi nuomonės	4	Tarybos nariai, tėvai: <...neturiu nuomonės...>, <...nežinau...> (2), <...be nuomonės...>.
Mokyklos pavyzdys	3	Tėvai: <...mokytojai nerodo pavyzdžio ir nedalyvauja renginiuose...>. Pedagogai: <...mokykla turi būti kuriama kaip veiklus vietinės bendruomenės kultūros židinys, stiprinantis ryšius tarp mokytojų, mokinių, jų tėvų ir vietinės bendruomenės...>, <...mokykla svarbi ir kaip bendruomenė, jungianti kitų bendruomenių narius...>.
Sporto renginiai	2	Mokyklos administracija: <...sporto mokytojas galėtų daugiau pasitarti su bendruomene, kokių galėtų būti varžybų...>, <...patrauklios ir naudingos būtų sporto šventės...>.
Netradicinė aplinka	1	Tėvai: <...mokinius mokinti ne tik mokykloje, bet ir už jos ribų...>.
Socialinė pagalba	1	Tėvai: <...lankyti senelių namus, išvežti juos į lauką ar pabendrauti, kad suprastų tų senų žmonių likimą ir susipažintų su jų sunkia kasdienybe...>.
Informacijos sklaida	1	Pedagogai: <...informacijos sklaida per žiniasklaidą...>.

Teiginiai pagal bendrus požymius priskirti kategorijai „Rekomendacijos mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimui“, kurią konkretizuoja keturiolika subkategorijų: „Bendri projektai ir renginiai“, „Iniciatyvumo skatinimas“, „Švietėjiška veikla“, „Šventė vaikams“, „Bendri susirinkimai“, „Savanorystė ir mokinių įsitraukimas į ją“, „Poreikių išsiaiškinimas“, „Jaunimo užimtumas“, „Neturi nuomonės“, „Mokyklos pavyzdys“, „Sporto renginiai“, „Netradicinė

aplinka“, „Socialinė pagalba“, „Informacijos sklaida“. Gautų teiginių masę sudaro keturiasdešimt septyni atsakymai.

Iš labiausiai išreikštos subkategorijos „Bendri projektai ir renginiai“ (aštuoni teiginiai), mokiniai rekomenduoja: *<...išpuošti gyvenvietę, pagal pavadinimą padaryti skiriamąjį ženklą...>*, *<...daryti iškylas su bendruomene...>*, *<...mokyklai su bendruomene kurti bendrą dainą...>*, *<...daryti didesnius renginius, todėl padėtų mokykla, tada būtų įdomesni renginiai ir susirinktų daugiau žmonių...>*. Vietos bendruomenės tarybos nariai nori: *<...kad žmonės orientuotųsi praeities erdvė: tiek mokykla, tiek bendruomenė...>*. Mokyklos administracija teigia, kad *<...bendruomenė galėtų vystyti Duonos kelią. Tai pasitarnautų ne tik kaimo vaikams, žmonėms, bet ir atvykstantiems...>*.

Subkategorijos „Iniciatyvumo skatinimas“ turinį atskleidžiantys teiginiai rodo, kad Kėdainių rajono X mokyklos pedagogai pasyviai dalyvauja vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose, tačiau patys teigia, kad *<...norėtųsi, kad į bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimo procesą įsitrauktų daugiau mokytojų, jie būtų aktyvesni, pateiktų savo idėjas...>*. Tarybos nariai pastebi, kad *<...daug pasyvių stebėtojų, nenorinčių bendradarbiauti...>*, *<...nerodo iniciatyvos...>*.

Vienodai išreikštas septynių subkategorijų lyginamasis svoris: „Švietėjiška veikla“, „Šventės vaikams“, „Bendri susirinkimai“, „Savanorystė ir mokinių įsitraukimas į ją“, „Poreikių išsiaiškinimas“, „Jaunimo užimtumas“, „Neturi nuomonės“ (po keturis teiginius). Išryškėja, kad tarybos nariams, mokyklos administracijai yra svarbu: *<...padaryti apklausą, sužinoti poreikius...>*, *<...ugdyti jaunąją kartą, atgaivinant senas tradicijas, siūlyti inovatyvias erdves jaunimui...>*. Mokiniai nori, kad būtų įtraukti į savanorystės veiklą, rengti bendrus susirinkimus, siekiant *<...pasikalbėti apie renginius, iškilusias problemas...>*. Mokyklos administracija teigia, kad reikia *<...sudėlioti strategiją metams ar dviem ir tada įsigrynintumėme, kas yra svarbu, aktualu...>*, *<...sustiprinti suaugusių švietimą...>*, bendruomeninę veiklą ir, kad *<...tai pasitarnautų ne tik kaimo vaikams, žmonėms, bet ir atvykstantiems...>*. Tėvai mano, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo proceso tobulinimui, reikia organizuoti daugiau renginių vaikams: *<...kad vaikai ir dalyvautų, ir bendradarbiautų, tobulėtų...>*, nes *<...vaikų pasirodymai yra visada geriausia, ką galima pamatyti...>*. Pedagogai pageidauja daugiau užimtumo jaunimui: *<...į veiklas įtraukti daugiau jaunimo...>*, *<...kalbėti ir atsižvelgti į jaunimo idėjas...>*, *<...daugiau mokinių būtų įtraukiama į gyvenvietės aplinkos gražinimo procesą...>*, *<...patrauklios ir naudingos būtų sporto šventės...>*.

Iš subkategorijos „Mokyklos pavyzdys“ turinio pastebima, jog pedagogai mano, kad *<...mokykla turi būti kuriama kaip veiklus vietinės bendruomenės kultūros židinys, stiprinantis ryšius*

tarp mokytojų, mokinių, jų tėvų ir vietinės bendruomenės...>, <...mokykla svarbi ir kaip bendruomenė, jungianti kitų bendruomenių narius...>. Tėvams taip pat svarbus yra mokyklos pavyzdys, nes <...mokytojai nerodo pavyzdžio ir nedalyvauja renginiuose...>. Mokyklos administracijai aktualu, kad <...sporto mokytojas galėtų daugiau pasitarti su bendruomene, kokių galėtų būti varžybų...>, <...patrauklios ir naudingos būtų sporto šventės...>.

Tyrimo rezultatai rodo, kad informacijos sklaida apie vietos bendruomenėje vykdomą veiklą yra bendruomenės internetiniame puslapyje, informacijos galima rasti miestelio skelbimo lentose, informacijos sklaida per žiniasklaidą vietos bendruomenėje yra vykdoma.

Keturi tyrimo dalyviai buvo pasyvūs ir nepateikė pasiūlymų, rekomendacijų mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimui.

Susisteminus informantų (mokinių, pedagogų, tėvų, bendruomenės tarybos, mokyklos administracijos narių) atsakymus galima išskirti šias glaudesnio Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo rekomenduojamas tobulinimo kryptis:

1. Išsiaiškinus bendradarbiavimo dalyvių lūkesčius, aktualu numatyti bendradarbiavimo strategiją ir užsibrėžti veiklos prioritetus, orientuotus į vietos bendruomenės ir mokyklos norus bei poreikius.
2. Ištyrus bendradarbiavimo subjektų poreikius, mokyklos administracijai ir vietos bendruomenės tarybos nariams ieškoti inovatyvesnių būdų kaip suburti bendruomenę, organizuoti bendrus mokyklos ir vietos bendruomenės projektus ir renginius, ieškoti naujų bendradarbiavimo formų.
3. Įtraukti mokinius, mokyklos ir vietos bendruomenės narius į aktyvesnę bendrą ir savanorišką veiklą.
4. Organizuoti įvairią švietėjišką veiklą ne tik mokykloje, bet ir vietos bendruomenėje.
5. Atgaivinti senąsias miestelio tradicijas, į bendruomeninį gyvenimą įtraukti jaunąją kartą, skatinti juos domėtis krašto istorija.
6. Mokykloje stiprinti suaugusiųjų švietimą.
7. Daugiau organizuoti įvairaus pobūdžio renginių vaikams.
8. Miestelio bendruomenėje vykdyti socialines akcijas.
9. Pedagogams aktyviau dalyvauti vietos bendruomenės, visuomeniniame gyvenime.

DISKUSIJA

Magistro baigiamojo darbo tyrimo duomenys atskleidė Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raišką, įgalino numatyti tobulinimo galimybes, įgyvendinimo gaires.

Kalbant apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą, būtina akcentuoti, kad visapusio asmens ir esminių kompetencijų ugdyme mokyklos nėra paliktos vienos. Įvairios organizacijos yra pasirengusios prie to prisidėti. Mokyklos, būdamos atsakingos už mokinių ugdymą, gali išnaudoti galimybes vystyti partnerystes, kurios turėtų reikšmingą įtaką mokinių mokymuisi.

Remiantis mokslinės literatūros analize, socialinė partnerystė reglamentuojama nacionaliniame ir tarptautiniame lygmenyse, tokiu būdu stengiamasi užtikrinti socialinio dialogo kokybę bei teikiamą naudą. Europos Komisija bei kitos organizacijos kreipia didelį dėmesį į šio proceso tobulinimą bei plėtrą, skiria finansavimą, konsultuoja, numato strateginius tikslus bei organizuoja įvairias konferencijas socialinės partnerystės proceso tobulinimui švietimo sistemoje. Socialinė partnerystė grindžiama šalių įsipareigojimais, kuriais socialinis dialogas įgauna prasmę ir tampa efektyviu procesu. Pagrindiniai principai, kaip bendrų tikslų siekimas, naudos gavimas, nuoseklus ir sistemingas bendradarbiavimas, šalių lygiateisiškumas, tarpusavio atsakomybė ir įsipareigojimų vykdymas siekia bendrų tikslų, naudos ne tik švietimo sistemai, bet ir visai visuomenei.

Nors ir atliekami įvairūs tyrimai, siekiant įvertinti socialinės partnerystės ypatumus, bendradarbiavimo gerinimo būdus, tačiau vis dar pastebimas miestelių mokyklų ir vietos bendruomenių socialinės partnerystės tyrimų trūkumas. Svarbu atsižvelgti į tai, kad mūsų visuomenė nuolat kinta – sparti globalizacija ir didelė konkurencija, reikalauja nuolat ir reguliariai analizuoti tam tikrus mokykloje ir vietos bendruomenėje veikiančius reiškinius. Socialinių partnerių nenutrūkstamas bendradarbiavimo gerinimas, atsižvelgiant į visų dalyvių poreikius – tai vienas iš svarbiausių švietimo organizacijų funkcionavimo uždavinių. Jų įgyvendinimas teikia naudą bendruomenei, o sykiu ir visai visuomenei. Tyrimai ir jų rezultatai, analizuojantys mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės vystymo raišką, pritrauktų dar didesnę kitų švietimo įstaigų susidomėjimą socialinės partnerystės teikiama nauda ir skatintų jos plėtrą ir vystymo praktiką. Svarbu analizuoti socialinės partnerystės reikšmę mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo atžvilgiu bei nustatyti bendradarbiavimo privalumus, trūkumus, grėsmes ir tobulinimo galimybes.

Magistro darbo kokybinis ir kiekybinis tyrimai leido patvirtinti teorinius teiginius bei įsitikinti, kad mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą padeda užtikrinti bendri tikslai, kurie leistų

efektyviau vykdyti socialinį dialogą, atsakingą požiūrį į socialinės partnerystės veiklą, kuriant bendradarbiavimo strategijas ir teikiant visuomenei naudą.

Kadangi tyrimo problemai analizuoti pasirinkta atvejo analizė, pažymėtinas gautų tyrimo rezultatų ribotumas. Jų pagrindu suformuluotos išvados negali būti taikomos visai bendrojo ugdymo mokyklų ir vietos bendruomenių populiacijai. Atlikto tyrimo duomenų analizė – akivaizdi pridėtinė vertė konkrečios Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės socialinės partnerystės vystymo praktikai, nes nūdienos švietimo sistemos procesai, sprendimai turi būti grindžiami tyrimais. Tai įgalina labiau atliepti suinteresuotų grupių poreikius.

Darbo autorės atlikti tyrimai yra vieninteliai, atlikti Kėdainių rajono X mokykloje, analizuojant mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo raišką, atskleidė tobulinimo galimybes, įgyvendinimo ypatumus. 2020–2022 metų Kėdainių rajono X mokyklos strateginiame plane numatyta skatinti bendruomenės narių iniciatyvas, novatoriškas veiklas, kartu puoselėjant tradicijas, stiprinti mokinių, pedagogų, tėvų, švietimo pagalbos specialistų ir socialinių partnerių bendradarbiavimą. 2020 metų Kėdainių rajono X mokyklos veiklos plane numatyta aktyvinti socialinius ryšius mokyklos bendruomenėje, plėtoti ir tobulinti bendravimą ir bendradarbiavimą su socialiniais partneriais, vykdyti įvairias veiklas su socialiniais partneriais, plėsti galimybę lanksčiau ir konstruktyviau bendrauti ir bendradarbiauti už įstaigos ribų.

Atlikto tyrimo duomenų analizė – akivaizdi pridėtinė vertė mokyklos bendradarbiavimo su socialiniais partneriais plėtotei. Tyrime apklausti svarbiausi socialinės partnerystės ir vietos bendruomenės dalyviai: mokiniai, pedagogai, tėvai, mokyklos administracijos ir vietos bendruomenės tarybos nariai. Su gautais tyrimo duomenimis aktualu supažindinti visą mokyklos ir vietos bendruomenę, pasidalinti gerąja patirtimi su kitomis rajono mokyklomis ir vietos bendruomenėmis.

Baigiamojo darbo autorė, kaip viena iš vietos bendruomenės narių, Kėdainių rajono X mokyklos pedagogų, yra suinteresuota atlikto tyrimo medžiaga dalintis su visais mokyklos, miestelio, rajono ir vietos bendruomenės nariais. Todėl tikimasi, kad gauti empirinio tyrimo rezultatai, pateiktos darbo išvados, rekomendacijos bus naudingos tobulinant mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą. Tikimasi, kad atliktas tyrimas neliks teoriniame lygmenyje ir bus tinkamai taikomas praktikoje.

Perspektyvoje aktualu atlikti analogišką tyrimą savivaldybės mastu, taip pat šalies, idant mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės vystymo praktiką būtų galima tobulinti, remiantis gerąja savivaldybės, šalies bei užsienio patirtimi. Tokiu būdu įmanoma pasiekti didesnės pridėtinės tyrimo vertės.

IŠVADOS

1. Socialinę partnerystę švietimo sistemoje galima apibūdinti kaip švietimo įstaigų darbuotojų, valstybės institucijų ir kitų pelno ir ne pelno siekiančių organizacijų bendradarbiavimo procesą, kurio tikslas siekti visoms šalims bendrų tikslų, remiantis socialinio dialogo pagrindu. Mokyklos bendruomenė yra organizuota bendruomenė, stiprinanti ryšius tarp mokytojų, mokinių, jų tėvų ir vietos bendruomenės narių.
2. Remiantis empirinio tyrimo rezultatais, nustatyta, jog, mokinių nuomone, Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesas nėra intensyvus, trūksta bendrų mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamų veiklų, o renginių dažnis priklauso nuo abiejų pusių iniciatyvumo. Vyrauja kultūrinio pobūdžio renginiai. Mokiniai pripažįsta, jog jie yra naudingi keletu aspektų – aktyviam laisvalaikio praleidimui, fizinei veiklai, bendravimui. Pagrindiniai mokinių mokyklos ir vietos bendruomenės renginių pasirinkimo kriterijai yra išskirtinė programa, kuri labiau atitinka jaunimo poreikius, susitikimai su draugais. Mokiniai, apsilankę įvairiuose mokyklos ir vietos bendruomenės renginiuose, turėjo asmeninę naudą įvairiose srityse, kas svarbu jų fiziniam aktyvumui, sveikesnei gyvensenai, socialinių kompetencijų plėtotei, kultūrinio akiračio plėtrai. Mokinių nuomone, mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas turėtų būti tobulinamas.
3. Pedagogų nuomone, mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas yra svarbus daugeliu aspektų ir jo veiksmingumas priklauso nuo mokyklos ir vietos bendruomenės iniciatyvumo, abiejų pusių įsitraukimo į šį procesą, bendradarbiavimo formų ir būdų. Jie mano, kad mokykla ir vietos bendruomenė bendradarbiauja, planuoja įvairius renginius, veiklas, akcijas, bet dažniausiai bendruomeninius renginius organizuoja vietos bendruomenė. Pastebėtina, kad dalyvaujant bendruomeninėje veikloje trūksta iniciatyvumo, suinteresuotumo iš pačių pedagogų, dažniausiai jie yra tik žiūrovai, renkasi kultūrinius renginius, susitikimus su kitomis bendruomenėmis, nemaža dalis dalyvauja miestelio aplinkos gražinimo akcijose. Pedagogams svarbiausia gyventojų bendruomeniškumo ugdymas ir sutelkimas bendriems tikslams, jaunosios kartos ugdymas, dalyvavimas bendruose renginiuose su socialiniu partneriu.
4. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesas yra sistemingas iš dalies. Dalyvaudami bendruomenės veikloje pedagogai patobulino bendravimo, darbo ir veiklos gebėjimus, įgijo patirties organizuojant renginius. Pedagogai mano, kad vietos bendruomenės

aktyvo atliekami darbai yra orientuoti į švenčių organizavimą, aplinkos gražinimo akcijas, susitikimus su kitomis bendruomenėmis. Pastebima, kad bendruomenės aktyvo organizacinė veikla mažai susijusi su pagalba bendruomenės nariams, iškilusioms problemoms spręsti. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimui labiausiai reikia finansinių išteklių. Pedagogų nuomone, mokykla mažai organizuoja renginių vietos bendruomenei, bendradarbiavimas tobulintinas.

5. Vietos bendruomenės tarybos nariai įžvelgia visapusišką bendradarbiavimo naudą ir teigia, kad mokykla ir vietos gyventojai yra kaip viena neatsiejama bendruomenė. Mokykla ir vietos bendruomenė yra lygiaverčiai partneriai ir imasi abipusės iniciatyvos, kuriai įtakos turi organizuojamų renginių pobūdis. Mokykla ir vietos bendruomenė glaudžiausiai bendradarbiauja kultūrinėje srityje, o pasirinktos bendradarbiavimo formos veiksmingai padeda siekti glaudesnės socialinės partnerystės.
6. Kaip rodo tyrimo rezultatai, tėvai, pedagogai, tarybos nariai nori pokyčių, įvairovės, daugiau užimtumo jaunimui.
7. Kėdainių rajono X mokyklos administracijos narių požiūriu, mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas yra labai svarbus. Bendradarbiavimo veiksmingumas priklauso nuo pačių bendradarbiavimo dalyvių asmeninių savybių, vadovų kompetencijų, bendruomenės narių iniciatyvumo. Jeigu į bendradarbiavimą bus įtraukiama daugiau miestelio gyventojų, vyks produktyvesnis tarpusavio darbas ir supratimas, vietos bendruomenės nariai bus aktyvesni ir intensyviau savo noru dirbs bendruomenės labui.
8. Mokyklos pasiūlymai bendruomenei neskatina itin glaudaus bendradarbiavimo, nusistovėję bendravimo ir bendradarbiavimo būdai nėra efektyvūs, metai iš metų tos pačios bendradarbiavimo formos, neieškoma naujų, inovatyvių būdų. Didžiausią naudą bendruomenė gauna per organizuojamus bendrus renginius su mokykla.
9. Tėvai nėra aktyvūs mokyklos bendruomenės nariai. Jie užima mokykloje stebėtojo ir dalyvio statusą, jo vykdomas funkcijas. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesas tėvams dalinai atrodo veiksmingas, sistemingas, kompleksiškas ir nuoseklus. Tėvų nuomone, mokykla ir vietos bendruomenė pakankamai glaudžiai bendradarbiauja, kuria ir vykdo bendrus projektus, dalijasi patirtimi susitikimuose, mokytojai ir mokiniai dalyvauja vakaronėse, talkose su vietos bendruomene. Dažniausiai tėvai yra įvairių renginių dalyviai arba renginiuose dalyvauja jų vaikai. Tėvai dalyvaudami bendruomenės veikloje įgijo žinių švietimo ir kultūros srityje, patobulino bendravimo, darbo ir veiklos gebėjimus, išmoko bendrauti su skirtingų

socialinių grupių žmonėmis. Tėvų įsitraukimas į mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesą nėra pakankamai aktyvus. Žymus moteriškos lyties atstovių aktyvesnis dalyvavimas bendruomenės veikloje.

10. Tyrimu nustatyta, kad bendradarbiavimo kokybė ir jo dalyvių aktyvumas priklauso nuo daugelio veiksnių: abiejų bendradarbiavimo subjektų (mokyklos ir vietos bendruomenės) iniciatyvumo, suinteresuotumo, poreikių identifikavimo ir orientacijos į jų dermės užtikrinimą bendradarbiavimo procese, bendradarbiavimo strategijos turėjimo, organizuojamų renginių formų įvairovės, finansinių išteklių, informacijos sklaidos.
11. Tyrimo hipotezė – tikėtina, kad Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas vystomas labiau mokyklos nei bendruomenės iniciatyva, daro teigiamą edukacinį, socialinį, kultūrinį poveikį vietos bendruomenei, tačiau socialinės partnerystės potencialas nėra pakankamai veiksmingai išnaudojamas, nors mokykla ir tampa vietos bendruomenės traukos centru, pasitvirtino iš dalies. Tyrimas atskleidė, kad Kėdainių rajono X mokykla nėra pagrindinė mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo, kaip socialinės partnerystės, vystymo iniciatorė. Vietos bendruomenės aktyvas dažniau imasi iniciatyvų, stinga bendradarbiavimo dalyvių parengtos socialinės partnerystės vystymo strategijos. Tokiu būdu nėra išnaudojamas bendradarbiavimo potencialas, kas buvo teigiama ir hipotezėje.

REKOMENDACIJOS

1. Mokyklos administracijai ir vietos bendruomenės aktyvui parengti mokyklos ir vietos bendruomenės socialinės partnerystės vystymo strategiją, telkiant mokyklos ir vietos bendruomenę.
2. Gerinant Kėdainių rajono X mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą, mokyklai rekomenduojama glaudžiau bendrauti ir bendradarbiauti su mokinių tėvais, kitomis miestelio institucijomis, skatinti pedagogus aktyviau dalyvauti bendruomeninėje veikloje, telkti mokinius, pedagogus, tėvus, vietos bendruomenės narius sistemingai, nuosekliai, produktyviai veiklai. Mokyklai ir vietos bendruomenės aktyvui aktualu tapti iniciatyvia bendro tikslo siekiančia komanda.
3. Plėtoti mokinių saviraiškos tenkinimo galimybes. Mokinių tarybai, bendradarbiaujant su vietos bendruomene rengti projektus, kuriuose būtų skatinama savanorystė, skiriamas didelis dėmesys praktinei veiklai, renginių įvairovei, kurios metu būtų tobulinami ir įgyjami asmeniniai gebėjimai, skatinamos inovacijos, gerinamas mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo įvaizdis.
4. Vietos bendruomenei ieškoti papildomo finansavimo bendradarbiavimo veiklai su mokykla gerinti, atnaujinti miestelio edukacines erdves, neformalias aplinkas, įkurti naujų žaidimų erdvių, laisvalaikio zonų, atnaujinti sporto inventorių, organizuoti išvykas ne tik suaugusiems, bet ir mokiniams.
5. Mokyklai, bendraujant ir bendradarbiaujant su vietos bendruomenės institucijomis ir organizacijomis, aktyvinti suaugusių švietimą, organizuoti bendrus renginius vaikams, stiprinti socialinę pagalbą šeimoms, atgaivinti senąsias miestelio tradicijas.

LITERATŪRA

1. Airaksinen J., Haveri A. Networks and Hierarchies Inter-Municipal Cooperation. (2003). *Are Networks Really Light and Flexible Hierarchies Sticky and Rigid?* Paper to be presented in the conference of European Group of Public Administration, Lisbon, September.
2. Ališauskienė S. (2005). *Ankstyvoji intervencija vaikystėje*. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.
3. Anzenbacher A. (1992). *Filosofijos įvadas*. Vilnius: Katalikų pasaulis.
4. Arends R. I. (1998). *Mokomės mokyti*. Vilnius: Margi raštai.
5. Aramavičiūtė V. (1998). *Ugdymo samprata. Mokomoji priemonė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
6. Baltoji knyga. (1998). *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Vilnius: Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.
7. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. (2003). *Priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas*. Vilnius: UAB „Sapnų sala“. Prieiga internetu: <https://www.smm.lt/uploads/documents/ugdymo-programos-archyvas/Programos2003.pdf>.
8. Bendruomenės plėtra. (2004). Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto Socialinio darbo institutas. Prieiga internetu: <https://www.vdu.lt/cris/handle/20.500.12259/39724>.
9. Bennett B., Rolheiser – Bennett C., Stevahn L. (2000). *Mokymasis bendradarbiaujant: kur jausmai ir protas susitinka*. Vilnius: Garnelis.
10. Berger P. L., Luckmann Th. (1999). *Socialinis tikrovės konstravimas: žinojimo sociologijos traktatas*. Vilnius: Pradai.
11. Bitinas B. (2006). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Vilnius: Kropia.
12. Bitinas B. (2004). *Hodegetika*. Vilnius.
13. Bitinas B., Rupšienė L., Žydžiūnaitė V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija*. Vadovėlis vadybos ir administravimo studentams. Klaipėda.
14. Bitinas B. (1998). *Ugdymo tyrimų metodologija*. Vilnius.
15. Bradach J. L., Eccles R. Price (1991). *Authority and Trust: from ideal types to plural forms*. In: Thompson G., Frances J., Levacic R., Mitchell Jeremy (eds.). *Markets, hierarchies & networks. The coordination of social life*.
16. Chrisholm R. F. (1996). *On the Meaning of Networks Groups and Organizations Management: On International Januar*. June, London: Sage Periodicell Press.
17. Černius V. (1993). *Mokykla: organizacija, bendravimas, vadovavimas//Lietuvos švietimo reformos gairės / Sud. P. Dereškevičius*. Vilnittytuus: Valstybinis leidimo centras.
18. Čiužas R., Navickaitė J., Ušeckienė L. (2009). *Mokytojų profesinės kompetencijos plėtotė ir jos kaitos poreikis. Mokytojų ugdymas*. Nr. 13. Prieiga internetu: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2009~1367171147356/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>.
19. *Dabartinis lietuvių kalbos žodynas*. (1993). Vilnius. Prieiga internetu: <http://lkiis.lki.lt/>.
20. Dapkienė S. (2002). *Klasės auklėtojo vaidmuo kuriant mokinių ir tėvų bendruomenę//Socialinis ugdymas: mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas: II Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys//*(Sud.). F. Ivanauskienė. Šiauliai: ŠU.
21. Dettmer P., Dyck N., Thurson L P. (2005). *Consultation, Collaboration, and Team work for Students with Special Needs*. Boston: Person Education.
22. Dobranskienė R. (2004). *Mokyklos bendruomenės vadyba*. Klaipėda.

23. Dobranskienė R. (2002). *Mokyklos bendruomenės vadyba: monografija*. Šilutė: Prūsija.
24. Duoblienė, L. (2012). Mokyklos kultūra kaip ugdomasis kontekstas ir kaip prievarta. *Acta paedagogica Vilnensia*.
25. Emokykla.lt. (2018). *Kokie ugdymo skirtumai kaimo ir miesto mokyklose?* Prieiga internetu: <<https://www.emokykla.lt/bendrasis/skaityk/elektroniniai-leidiniai/kokie-ugdymo-skirtumai-kaimo-ir-miesto-mokyklose/171>>.
26. Eklinth K. (2003). *Visi vaikai ir jaunuoliai turi teisę įgyti tinkamą privalomą išsilavinimą bendrojo lavinimo mokykloje – mokykloje visiems* // „Mokyklą visiems“ kuriame šiandien / Sud. R. Labinienė, T. Aidukienė, J. Kvedarienė ir kt. Vilnius: Presvilka.
27. Fassett D. L., Warren J. T. (2007). *Critical Communication Pedagogy*. Londonas: Thousand Oaks.
28. Fullan M. (1998). *Pokyčių jėgos: skverbimasis į ugdymo reformos gelmes*. Vilnius: Tyto alba.
29. Gentvilas E. (2012). *Socialinė partnerystė Lietuvoje ir Europoje*. Prieiga internetu: <<https://www.tv3.lt/naujiena/projektai/269814/eugenijus-gentvilas-socialine-partneryste-lietuvoje-ir-europoje>>.
30. Gražulis V., Račelytė D., Dačiulytė R., Valickas A., Adamonienė R., Sudnickas T. Raišienė A. G. (2015). *Žmogiškųjų išteklių valdymas*. Vadovėlis magistrantūros studentams. Vilnius: MRU.
31. Gumuliauskienė A. *Mokykla ir bendravimo, bendradarbiavimo kultūros ugdymas*. Mokslo darbai. Pedagogika. VPU leidykla. Vilnius, 1997.
32. Gumuliauskienė A., Starkutė J. (2018). *Theoretical modelling of the collaboration between consumers and providers of educational services in the implementation of school's mission // Social welfare: interdisciplinary approach*. Šiauliai: Šiauliai university. ISSN 2029-7424. eISSN 2424-3876. 2018, vol. 8(1), p. 24-41. [DB: Emerging Sources Citation Index (Web of Science); SocINDEX with Full Text].
33. Gumuliauskienė A., Taputis E. (2005). *Komandinis darbas švietimo organizacijoje: pedagogų požiūris*. Šiaulių universiteto Edukologijos katedra. Prieiga internetu: <<file:///C:/Users/Lab2/Downloads/24-33-PB.pdf>>.
34. Gvaldaitė L., Švedaitė B. (2005). *Socialinio darbo metodai*. Vilnius.
35. Hara N., Solomon P. (2003). An Emerging View of Scientific Collaboration: Scientists' Perspectives on Collaboration and Factors that Impact Collaboration. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 54 (10).
36. Hargreaves A. (1999). *Keičiasi mokytojai, keičiasi laikai: mokytojų darbas ir kultūra postmoderniajame amžiuje*. Vilnius: Tyto alba.
37. Hargreaves A. (2008). *Mokymasis žinių visuomenėje. Švietimas nesaugumo amžiuje*. Vilnius: Homo liber.
38. Himmelman A. T. (1992). *Communities Working Collaboratively for Change*. Minneapolis, MN.
39. Himmelman A. T. (1996). *On the Theory and Practise of Transformational Collaboration: From Social Service to Social Justice*. In: Huxham, C.: *Creating Collaborative Advantage*. Sage Publications London.
40. Hopkins D., Ainscow M., West M. (1998). *Kaita ir mokyklos tobulinimas*. Vilnius. Tyto alba.
41. <https://lt.wikipedia.org/wiki/Socialin%C4%97_partneryst%C4%97>.
42. <<https://lt.wikipedia.org/wiki/Bendruomen%C4%97>>.
43. <<http://steamedu.eu/>>.
44. Indrašienė V. (2004). *Socialinio ugdymo technologijos*. Vilnius: Baltijos kopija.
45. Jacikevičienė O., Rupšienė L. (1999). *Bendradarbiavimas ir kooperacija ugdant vaikus*. Mokomoji knyga. Klaipėda.

46. Johnson D.W., Johnson R. T., Smith, K. (2007). The state of cooperative learning in postsecondary settings. *Educational Psychology Review*.
47. Johnson L. C. (2001). *Socialinio darbo praktika*. Vilnius.
48. Jovaiša L. (1996). *Edukologijos įvadas*. Kaunas.
49. Juodaitytė A. (2003). *Vaikystės fenomenas: socialinis – edukacinis aspektas*. Monografija. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
50. Kardelis K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas.
51. Kardelis K. (2007). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai: Lucilijus.
52. Kontautienė R. (2004). *Bendradarbiavimo tobulinimas bendrojo lavinimo mokyklos pedagogų bendruomenėje*. Klaipėdos universitetas. Tiltai: Mokslo darbai. Nr. 3. Prieiga internetu: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2004~1367181920971/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>.
53. Kontautienė R. (2010). *Bendradarbiavimo sistema ir jos valdymas mokykloje*. Studijų knyga. Pataisytas ir papildytas leidimas. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
54. Kontautienė R. (2003). *Bendrojo lavinimo mokyklos bendruomenės grupių valdymas plėtojantis bendradarbiavimo sistemai*. Klaipėdos universitetas. Edukologija: Mokslo darbai. Prieiga internetu: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2004~1367190328890/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>.
55. Krasauskas R., Bagdanskis T. ir kt. (2013). *Kolektyvinė darbo teisė*. Vadovėlis. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas. Prieiga internetu: https://wdn.ipublishcentral.com/association_lithuania_serials/viewinsidehtml/522041141510294.
56. Kvieskienė G., Indrašienė V. (2008). *Socialinio darbo ypatumai vaikų globos namuose: metodinė priemonė*. Vilnius: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.
57. Kvieskienė G., Kvieska V. (2012). *Socialinės partnerystės įtaka inovacijoms*. Monografija. Vilnius: Edukologija.
58. Kvieskienė G. (2003). *Socializacija ir vaiko gerovė*. Vilnius: VPU leidykla.
59. Kvieskienė G. (2018). *Socialinė partnerystė gali padėti Lietuvai suklestėti*. Vilnius. „Mokslo Lietuva“. Prieiga internetu: <http://mokslolietuva.lt/2018/01/professore-giedre-kvieskiene-socialine-partneryste-gali-padeti-lietuvai-suklesteti/%3E>.
60. Laužackas R. (2005). *Profesinio rengimo metodologija*. Kaunas: VDU.
61. Leliūgienė I. (1997). *Žmogus ir socialinė aplinka*. Kaunas.
62. Leliūgienė I., Sadauskas A. (2011). *Bendruomenės sampratos traktuotės ir tipologija*. Vilnius.
63. Leonavičius J. (1993). *Sociologijos žodynas*. Vilnius.
64. *Lietuvos Respublikos bendruomeninių organizacijų plėtros įstatymas*. (2018). Nr. XIII-1774. Vilnius.
65. *Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“*. (2012). Vilnius. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.425517>.
66. *Lietuvos Respublikos Konstitucija*. (1992). Vilnius. Prieiga internet: <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>.
67. *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas*. (1991). Nr. 23-593. *Valstybės žinios*.
68. *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas*. (2011). Vilnius. Prieiga internet: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Lietuvos-Respublikos-svietimo-istatymas_svietstrat.pdf.
69. *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas*. (2011). Nr. XI-1281. Prieiga internetu:

- <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105>>.
70. Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymas, 2016, Nr. XII-2470. Vilnius. Prieiga internetu: <<https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b9ca8ad03de611e68f278e2f1841c088/asr>>.
71. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas dėl Mokyklų tobulinimo programos patvirtinimo. Valstybės žinios, 2002, Nr.54-2130.
72. Lietuvos Respublikos vyriausybės 2016 m. programa. (2016). Vilnius. Prieiga internetu: <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/886c7282c12811e682539852a4b72dd4>>.
73. Lietuvos Respublikos vyriausybės veiklos programa, 2008 m. gruodžio 9 d., Nr. XI. Valstybės žinios, 2003, Nr. 63-2853.
74. Lietuvos švietimo koncepcija (1992). Vilnius. Prieiga internetu: <<https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/koncepcija1.htm>>.
75. Little J. W. (1993). *Teachers Professional development in a Climate of Education Reform*. Educational Evaluation and Policy analysis, vol. 15 (2).
76. Longworth N. (2007). *Mokymosi visą gyvenimą praktika*. Švietimo kaita XXI amžiuje. Suaugusiųjų švietimas. Pedagogų profesinės raidos centras. Vilnius.
77. Lukšienė M. (2000). *Jungtys*. Vilnius: Alma littera.
78. Luobikienė I. (2010). *Sociologinių tyrimų metodika. Mokomoji knyga*. Kaunas: Technologija.
79. Mailand M., Andersen S. K. (2001). *Social Partnerships in Europe – the role of employers and trade unions. A first phase comparative report compiled for The Copenhagen Centre*. Copenhagen, The Copenhagen Centre.
80. Mayen G. (2011). *Social partners in vocational education and training. Work in (slow) progress*. European Training Foundation. Prieiga internetu: <https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/AE767507CE50E643C12578AF00336909_social%20partners%20in%20VET_EN.pdf>.
81. Maslow A. H. (2006). *Motyvacija ir asmenybė*. Vilnius: Apostrofa.
82. Merfeldaitė O. (2007). *Socialinės pedagoginės pagalbos komandos veiklos modelis bendrojo lavinimo mokykloje: daktaro disertacija*. Prieiga internetu: <<http://www.alternatyvusisugdymas.lt/uploads/2009/12/Mokyklos-tinklinio-bendradarbiavimo-su-socialiniais-partneriais-modelis.pdf>>.
83. Michels A., Slomp H. (1990). *The Role of Government in Collective Bargaining: Scandinavia and the Low Countries*. Scandinavian Political Studies. Social Partnership in Austria. Prieiga internetu: <<https://www.eurofound.europa.eu/emire/AUSTRIA/ANCHOR-SOZIALPARTNERSCHAFT-AT.htm>>.
84. Miltenienė L. (2005). *Bendradarbiavimo modelio konstravimas, tenkinant specialiuosius ugdymo poreikius*. Daktaro disertacija. ŠU.
85. *Mokymosi visą gyvenimą memorandumas*. (2001). Prieiga internetu: <http://www.lssa.smm.lt/lt/wpcontent/uploads/2014/06/Memorandumas_2001.pdf>.
86. *Mokytojų, profesijos mokytojų, dėstytojų bendradarbiavimo su socialiniais partneriais metodinės rekomendacijos*. (2006). Rengėjas: VDU. Prieiga internetu: <http://skktg.vdu.lt/downloads/prof_orient/mokytoju_profesijos_mokytoju_destytoju_bendra_darbiavimo_su.pdf>.
87. Munby S., Fullan M. (2016). *Inside-out and downside-up. How leading from the middle has the power to transform education systems*. Prieiga internetu: <<https://michaelfullan.ca/wp-content/uploads/2016/02/Global-Dialogue-Thinkpiece.pdf>>.
88. Nefas S. (2007). *Funkcionalioji vietos bendruomenė Lietuvos kaimuose ir miesteliuose*. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas (S03). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

89. Parvainienė D. (2001). *Mokymas ir mokymasis bendradarbiaujant // Mokymas ir mokymasis bendradarbiaujant: respublikinės teorinės praktinės konferencijos medžiaga* / Sud. A. J. Banytė.
90. Petrylaitė D. (2006). *Socialinis dialogas darbo santykiuose*. Vilnius. Prieiga internetu: http://www.sedvita.lt/files/D.Petrylaite_Darbo_teise.doc.
91. *Pilietinio ugdymo programa*. 2008. Vilnius.
92. Pilipavičius V. (2007). *Bendruomenė ir organizacinės bendruomenės veiklos formos*. Ekonomikos ir vadybos fakulteto 2007 metų mokslinių tyrimų rezultatai. Mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys. Kaunas.
93. Pomerantz, E., Moorman, E.M. (2007). *The how, whom, and why of parents involvement in children's academic lives: More is not always better*. Review of Educational Research, 77(3). 373-410. Prieiga internetu: <https://journals.sagepub.com/doi/10.3102/003465430305567>.
94. „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“, mokytojų, profesijos mokytojų, dėstytojų bendradarbiavimo su socialiniais partneriais metodinės rekomendacijos. (2012).
95. Psichologijos žodynas. (1993). Vilnius.
96. Railienė A. (2010). *Projektas. Profesinio orientavimosi sistemos sukūrimas ir diegimas*.
97. Raišienė A. G. (2008). *Tarporaganizacinės sąveikos turinys Lietuvos savivaldos praktikų požiūriu*. MRU: Jurisprudencija.
98. Risse T. (2007). *Social Constructivism Meets Globalization*. Held, D., McGrew A. Globalization theory. Approaches and Controversies.
99. Rogers C. R. (2005). *Apie tapimą asmeniu*. Vilnius: Via Recta.
100. Rupšienė L. (2000). *Nenoras mokyti – socialinis pedagoginis reiškiny*s. Klaipėda.
101. Savickytė V. (1996). *Asmenybė ir mokyklinė bendruomenė*. Šiauliai: Šiaulių pedagoginis universitetas.
102. Seddon T., Billett S., Clemans A., Ovens C., Ferguson K., Fennessy K. (2008). *Sustaining Effective Social Partnerships*, NCVER. Published: Adelaide. Prieiga internetu: <http://www.ncver.edu.au/publications/1985.html%3E%20ISBN:%209781921412080>.
103. Simonaitienė B. (2007). *Mokyklos – besimokančios organizacijos vystymas*. Kaunas: Technologija.
104. Stoll L., Fink D. (1998). *Keičiame mokyklą*. Vilnius: Margi raštai.
105. Sutton C. (1999). *Socialinis darbas, bendruomenės veikla ir psichologija*. Vilnius: Vilniaus Universiteto Specialios psichologijos laboratorija.
106. Šalkauskis St. (1992). *Rinktiniai raštai. Pedagoginės studijos*. I knyga. Vilnius
107. Štuopytė E. ir Leliūgienė I. (2001). *Mokykla – bendruomenė: partnerystės tinklo kūrimo galimybės*. Socialiniai mokslai. Kaunas: Technologija.
108. Švietimo ir mokslo ministerija. (2011). *Kuriame mokyklą vaikams*. Švietimo raidos scenarijus. Vilnius. Prieiga internetu: https://www.smm.lt/uploads/documents/Veikla_strategija/scenarijai/Renkuosi%20mokyti_s_cenarijus.pdf.
109. Targamadzė V., Kaušylienė A. (2002). *Mokyklų tinklo, siekiančio jaunimo edukacinio stimuliavimo, kūrimas: metodologinis aspektas*. Utena: Judex.
110. Targamadzė V. (2006). *Konfliktų kontūrų brėžimas: ugdymo realybės kontekstas*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
111. Teresevičienė M., Gedvilienė G. (2000). *Mokymasis bendradarbiaujant*. Vilnius: Genelis.
112. Tidikis R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: LTU.

113. Tijūnėlienė O., Virbalienė A. (2006). *Mokslinis tikrovės pažinimas. Apklausos metodas*. Klaipėda: KU.
114. Tissot P. (2004). *Terminology of vocational training policy A multilingual glossary for an enlarged Europe*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, EUR-OP. Prieiga internetu:
<<https://www.worldcat.org/title/terminology-of-vocational-training-policy-a-multilingual-glossary-for-an-enlarged-europe/oclc/443285940>>.
115. *Towards the European Higher Education Area: responding to challenges in a globalized world*. (2007). London Communiqué. Prieiga internetu:
<<http://aka.education.gov.uk/londonbologna/uploads/dokuments/LondonCommuniquefinalwithLondonlogo.pdf>>.
116. *Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija*. (2014). Vilnius. Prieiga internetu:
<https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf>.
117. Vaicekauskienė V. (1993). *Neįgalių vaikų ugdytojų požiūris į bendradarbiavimą//Socialinis darbas: mokslo darbai*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras.
118. Vaičekauskaitė R. (2008). *Vaiko su negale savarankiškumo ugdymo šeimoje diskursas*. Klaipėda: KU.
119. Varanauskas A. (2018). Vaikui užauginti reikia viso kaimo pastangų: vienas klausimas ir penki žingsniai gerinant mokyklos ir socialinių partnerių bendradarbiavimą. Prieiga internetu:
<<http://www.zef.lt/author/arminas-varanauskas/page/2/>>.
120. Vijeikienė B., Vijeikis J. (2000). *Komandinio darbo pagrindai*. Vilnius: Rosma.
121. Voogt J., Pareja Roblin N. (2012). *Teaching and learning in the 21st century. A comparative analysis of international frameworks*. Journal of Curriculum Studies, 44, 299– 321.
122. Želvys R. (2003). *Švietimo organizacijų vadyba*. Vilnius: Garnelis.
123. Želvys R. (1999). *Švietimo vadyba. Švietimo studijų sąsiuvinis*. Vilnius: Solertija.

PRIEDAI

Išrašas

KĖDAINIŲ R. LABŪNAVOS PAGRINDINĖ MOKYKLA

**MOKYTOJŲ TARYBOS POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

2020 m. gegužės 4 d. Nr. V4-02
Labūnava

Posėdis įvyko 2020 m. gegužės 4 d.
Posėdžio pirmininkė – Rita Karnilavičienė.
Posėdžio sekretorė – Vaida Vėlienė.

Dalyvavo: Ašmontienė Valda, Čivinskaitė Agnė, Dovydavičiūtė Diana, Dirsienė Angelė, Grikevičienė Audronė, Ivaškevičiūtė-Dirdė Gintarė, Jėckienė Rasa, Junčienė Edita, Karnilavičienė Rita, Kazakevičius Rimvydas, Krivickienė Nijolė, Matonienė Vilma, Pauliukaitienė Virginija, Samalius Steponas, Smalskienė Jolanta, Steiblienė Nijolė, Urbonavičienė Alma, Vaitiekūnienė Jurgita, Varkalaitė Sandra, Vėlienė Vaida, Vilkelienė Alicija, Vyšniauskienė Aušra.

1. SVARSTYTA. „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo kaip socialinės partnerystės vystymo raiška ir tobulinimo galimybės: atvejo analizė“. Kiekybinio ir kokybinio tyrimo rezultatai. Išvados ir rekomendacijos.

Kalbėjo Šiaulių Universiteto Edukologijos (specializacija – švietimo vadyba) magistro studijų programos II kurso magistrantė. Jurgita Vaitiekūnienė.

Pristatyta baigiamojo darbo tema, tyrimo aktualumas ir naujumas, tyrimo problema, hipotezė, tyrimo objektas, tikslas, metodai, išvados, esminiai žodžiai. Taip pat, kokybinio ir kiekybinio tyrimų apžvalga, pateiktos išvados ir rekomendacijos (pranešimas pridedamas).

Kalbėjo mokyklos direktorė Rita Karnilavičienė. Ji padėjo pradinių klasių mokytojais, Labūnavos bendruomenės centro pirmininkei Jurgitai už atliktą tyrimą bei pristatytus rezultatus ir reagavo į pateiktas išvadas. Direktorė pastebėjo, kad ir kartu su iniciatyvine grupe daugiau kaip prieš 10 metų steigdami Labūnavos bendruomenės centrą, ir prieš keletą metų būdama bendruomenės centro pirmininke, ir dabar, būdama bendruomenės centro tarybos nare, yra tos nuomonės, kad bendruomenė – tai organizacija jungianti toje vietovėje veikiančias įstaigas, įmones bei vienijanči toje teritorijoje gyvenančius gyventojus. Mokyklos indėlis tikrai svarbus švietėjiškoje, kultūrinėje, projektinėje veikloje. Tai mokykla ir vykdo nuo pat bendruomenės centro įsikūrimo pradžios. Šiuo metu mokykla taip pat yra pateikusi projektą Sporto rėmimo fondui, siekdama įsigyti įrengimų ir galvodama apie laisvalaikio užimtumo erdves Labūnavos ir mokyklos skyrių, esančių kitų bendruomenių teritorijose, vaikams. Be to, Labūnavos bendruomenės centro taryboje yra daugiau kaip trečdalis mokyklos pedagogų ir kitų darbuotojų, o ir pirmininkė – mokytoja. Direktorės nuomone, mokykla pakankamai aktyvi bendruomenės centro partnerė ir iniciatorė. Bendra strategija bei pasiskirstymas darbais, naujų bendradarbiavimo formų, motyvuojančių vietos gyventojus, paieška sustiprintų abi organizacijas, formuotų gerą įvaizdį ir pozityvią žinią apie Labūnavos kraštą.

1. NUTARTA: pritarti Šiaulių Universiteto Edukologijos (specializacija – švietimo vadyba) magistro studijų programos II kurso magistrantės Jurgitos Vaitiekūnienės baigiamojo darbo „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo kaip socialinės partnerystės vystymo raiška ir tobulinimo galimybės: atvejo analizė“ kiekybinio ir kokybinio tyrimo rezultatams, išvadoms ir rekomendacijoms.

Posėdžio pirmininkė

Rita Karnilavičienė

Posėdžio sekretorė

Vaida Vėlienė

Išrašas tikras

Mokyklos direktorė
Rita Karnilavičienė
2020-05-06

LABŪNAVOS BENDRUOMENĖS CENTRAS
BENDRUOMENĖS SUSIRINKIMO PROTOKOLAS

2020-05-06 Nr. 4
Labūnava

Susirinkimas įvyko nuotoliniu būdu („Zoom“ platformoje): 2020-05-06 18.30 val.
Susirinkimo pirmininkė: Rita Karnilavičienė.
Susirinkimo sekretorė: Sandra Varkalaitė.

Dalyvavo:

1. Jurgita Vaitiekūnienė
2. Sandra Varkalaitė
3. Paulius Baltrušaitis
4. Audrius Domanskis
5. Mindaugas Urbonavičius
6. Kristina Gadišauskienė
7. Algirdas Steiblys
8. Romaldas Ivaškevičius
9. Rita Karnilavičienė
10. Aušrinė Butkienė
11. Edita Baltrušaitienė
12. Edvinas Demidavičius
13. Gintarė Ivaškevičiūtė-Dirdė

Susirinkimą pradėjo pirmininkaujanti bendruomenės tarybos narė Rita Karnilavičienė, kuri pristatė susirinkimo darbotvarkę.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl magistrinio darbo pristatymo.

1. SVARSTYTA: Labūnavos gyventoja, Kėdainių r. Labūnavos pagrindinės mokyklos mokytoja, Šiaulių Universiteto Edukologijos (specializacija – švietimo vadyba) magistro studijų programos magistrantė Jurgita Vaitiekūnienė Labūnavos bendruomenės centro tarybos nariams pristatė baigiamojo darbo „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo kaip socialinės partnerystės vystymo raiška ir tobulinimo galimybės“ (atvejo analizė) tyrimo rezultatus, išvadas, pateikė rekomendacijas.

NUTARTA: pritarti Jurgitos Vaitiekūnienės magistrinio darbo „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo kaip socialinės partnerystės vystymo raiška ir tobulinimo galimybės“ (atvejo analizė) tyrimo medžiagai. Gauti empirinio tyrimo rezultatai, pateiktos darbo išvados, rekomendacijos bus naudingos tobulinant mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą.

Susirinkimo pirmininkė

Sekretorė

Rita Karnilavičienė

Sandra Varkalaitė

ANKETA PEDAGOGAMS

Esu Jurgita Vaitiekūnienė, Šiaulių Universiteto Edukologijos (specializacija – švietimo vadyba) magistro studijų programos magistrantė.

Rašau baigiamąjį darbą ir atlieku tyrimą apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą, kaip socialinės partnerystės, vystymo raišką ir tobulinimo galimybes.

Jūsų atsakymai yra svarbūs, nes padės išsiaiškinti, kaip vystomas mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas, kokios yra mokyklos socialinės partnerystės su vietos bendruomene plėtotės galimybės. Tyrimo anketa anoniminė, todėl tikiuosi Jūsų nuoširdžių atsakymų į visus klausimus. Jūsų atsakymai tik apibendrinta forma bus panaudoti magistro darbe.

Tyrimo organizatorius: Jurgita Vaitiekūnienė, jurgitavtk@gmail.com

Teisingus atsakymus pažymėkite X arba irrašykite savo nuomonę.

1. Lytis:

- ☐ Moteris;
- ☐ Vyras.

2. Kiek jums metų?

- ☐ Iki 25 metų;
- ☐ Nuo 25 iki 45 metų;
- ☐ Nuo 45 iki 65 metų;
- ☐ Virš 65 metų.

3. Jūsų kvalifikacinė kategorija:

- ☐ Mokytojas;
- ☐ Vyr. mokytojas;
- ☐ Mokytojas metodininkas;
- ☐ Mokytojas ekspertas;
- ☐ Kita (įrašykite)

4. Jūsų darbo stažas:

- ☐ iki 10 metų;
- ☐ nuo 10 iki 20 metų;
- ☐ nuo 20 iki 30 metų;

- ☐ virš 30 metų.

5. Kaip manote, ar svarbus yra mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas? *(Galima pasirinkti iki trijų atsakymo variantų).*

- ☐ Taip, svarbus ir mokyklai, ir vietos bendruomenei;
- ☐ Svarbesnis yra mokyklai;
- ☐ Bendradarbiavimo svarba priklauso nuo bendradarbiavimo formos;
- ☐ Bendradarbiavimo svarba priklauso nuo abiejų pusių įsitraukimo į šį procesą;
- ☐ Bendradarbiavimas nėra labai svarbus nei mokyklai, nei vietos bendruomenei;
- ☐ Kita (įrašykite savo nuomonę).....

6. Kaip manote, koks yra mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslas? *(Galima pasirinkti iki trijų atsakymo variantų).*

- ☐ Visapusiškas jaunosios kartos ugdymas;
- ☐ Miestelio bendruomenės pilietiškumo ugdymas;
- ☐ Miestelio gyventojų bendruomeniškumo ugdymas ;
- ☐ Padeda sutelkti vietos bendruomenę bendriems tikslams pasiekti;
- ☐ Skirtingų kartų solidarumo ugdymas;
- ☐ Kultūrinis bendruomenės narių švietimas;
- ☐ Socialinė, pedagoginė pagalba šeimoms;
- ☐ Socialinė pagalba skurstančioms šeimoms;
- ☐ Miestelio aplinkos gražinimas ir saugojimas;
- ☐ Švenčių ir renginių organizavimas;
- ☐ Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas padeda mokiniams geriau mokytis;
- ☐ Kita (nurodykite).....

7. Ar Jūsų mokykla skiria pakankamai dėmesio bendradarbiavimui su vietos bendruomene?

- ☐ Taip, skiria daug dėmesio šiai sričiai;
- ☐ Skiria nelabai daug dėmesio;
- ☐ Ne, neskiria dėmesio bendradarbiavimui su vietos bendruomene;
- ☐ Kita (įrašykite savo nuomonę).....

8. Ar Jūsų mokykloje planuojama bendradarbiavimo veikla?

- ☐ Taip;
- ☐ Ne visada;
- ☐ Ne;

☐ Nežinau;

9. Jūsų nuomone, kieno iniciatyva vyksta mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas?

☐ Mokyklos;

☐ Bendruomenės centro;

☐ Seniūnijos;

☐ Visi rodo pakankamai iniciatyvos;

☐ Kita (įrašykite).....

10. Kaip vertinate mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesą?

Eil. Nr.	Teiginys	Visiškai sutinku	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
1.	Bendradarbiavimas yra sistemingas.					
2.	Bendradarbiavimas yra kompleksiškas.					
3.	Vyrauja tradicinės bendradarbiavimo formos.					
4.	Bendradarbiavimas yra veiksmingas.					
5.	Bendradarbiavimas yra nuoseklus.					

11. Kaip vertinate savo aktyvumą vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose:

☐ Visada dalyvauju;

☐ Kartais dalyvauju;

☐ Niekada nedalyvauju.

12. Kokiuose bendruomenės renginiuose dalyvaujate dažniausiai?

☐ Aplinkos gražinimo;

☐ Kultūriniuose;

☐ Edukaciniuose;

☐ Sportiniuose;

☐ Labdaros;

- ☐ Renginiuose su kitų rajonų bendruomenėmis;
- ☐ Kituose (įrašykite).....

13. Nurodykite, kur dažniausiai randate informacijos apie Jūsų vietos bendruomenėje vykdomą veiklą? *(Galite pasirinkti iki trijų atsakymo variantų).*

- ☐ Sužinau iš mokyklos administracijos;
- ☐ Mokyklos informaciniame stende;
- ☐ Miestelio skelbimų lentoje;
- ☐ Bendruomenės internetiniame puslapyje;
- ☐ Užeinu į bendruomenės centrą;
- ☐ Kita (įrašykite).....

14. Jūsų vaidmuo mokyklos ir vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose.

Dažniausiai esu:

- ☐ Organizatorius;
- ☐ Aktyvus dalyvis;
- ☐ Žiūrovas;
- ☐ Kita (įrašykite).....

15. Ar pastebite savo veiklos rezultatus bendruomenėje?

- ☐ Pastebiu;
- ☐ Ne visada;
- ☐ Nepastebiu;
- ☐ Nedalyvauju.

16. Kokių naujų kompetencijų įgijote dalyvaudami bendruomenės veikloje?

- ☐ Išmokau bendrauti su socialiai remtiniais žmonėmis;
- ☐ Išmokau užjausti kitą žmogų;
- ☐ Įgijau patirties organizuojant renginius;
- ☐ Patobulinau bendravimo, darbo ir veiklos gebėjimus;
- ☐ Neįgijau jokių įgūdžių;
- ☐ Kita (įrašykite).....

17. Kas dažniausiai organizuoja bendruomeninius renginius?

- ☐ Mokyklos bendruomenė;
- ☐ Vietos bendruomenės atstovai;

□ Kita (įrašykite).....

18. Vietos bendruomenės aktyvas dažniausiai:

- ☐ Organizuoja šventes;
- ☐ Padeda sunkiai gyvenantiems žmonėms;
- ☐ Padeda spręsti iškilusias problemas;
- ☐ Padeda žmonėms, patekusias į bėdą;
- ☐ Gražina aplinką;
- ☐ Organizuoja susitikimus su kitos bendruomenės atstovais;
- ☐ Kita (nurodykite).....

19. Ko, Jūsū manymu, trūksta geram mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimui?

- ☐ Techninių galimybių;
- ☐ Lėšų;
- ☐ Naujų idėjų;
- ☐ Mokyklos administracijos palaikymo;
- ☐ Mokyklos ir vietos bendruomenės iniciatyvumo;
- ☐ Vietos bendruomenės suinteresuotumo;
- ☐ Niekas netruksta;
- ☐ Kita (nurodykite).....

20. Savo bendruomenėje labiausiai pasigendate:

- ☐ Edukacinių ir kultūrinių renginių;
- ☐ Daugiau užimtumo jaunimui;
- ☐ Galimybės kartu pabendrauti;
- ☐ Bendros veiklos gražinant aplinką;
- ☐ Bendravimo su kitų rajonų bendruomenėmis;
- ☐ Kita (įrašykite).....

21. Pateikite savo rekomendacijas, kaip būtų galima tobulinti mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesą.

--

Ačiū už nuoširdų bendradarbiavimą!

ANKETA TĖVAMS

Esu Jurgita Vaitiekūnienė, Šiaulių Universiteto Edukologijos (specializacija – švietimo vadyba) magistro studijų programos magistrantė. Rašau baigiamąjį darbą ir atlieku tyrimą apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą kaip socialinės partnerystės vystymo raišką ir tobulinimo galimybes. Jūsų atsakymai yra svarbūs, nes padės išsiaiškinti, kaip vystomas mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas, kokios yra mokyklos socialinės partnerystės su vietos bendruomene plėtotės galimybės.

Tyrimo anketa anoniminė, todėl tikiuosi Jūsų nuoširdžių atsakymų į visus klausimus. Jūsų atsakymai tik apibendrinta forma bus panaudoti magistro darbe.

Tyrimo organizatorius: Jurgita Vaitiekūnienė, jurgitavtk@gmail.com

Teisingus atsakymus pažymėkite X arba įrašykite savo nuomonę.

1. Lytis:

- ☐ Moteris;
- ☐ Vyras.

2. Kiek jums metų?

- ☐ Iki 25 metų;
- ☐ Nuo 25 iki 45 metų;
- ☐ Nuo 45 iki 65 metų;
- ☐ Virš 65 metų.

3. Jūsų išsilavinimas:

- ☐ Aukštasis;
- ☐ Aukštesnysis;
- ☐ Profesinis;
- ☐ Vidurinis;
- ☐ Pagrindinis;
- ☐ Pradinis.

4. Jūs auginate (vaikų skaičius šeimoje).....

5. Jūsų vaikai lanko:

Darželį	Pradinę mokyklą	Pagrindinę mokyklą	Progimnaziją	Gimnaziją

6. Mokyklos, kuria lanko Jūsų vaikas, Jūs esate:

	Organizatorius	Stebėtojas	Dalyvis	Organizatorius dalyvis
Įstaigos Tarybos narys				
Tėvų komiteto narys				
Mokyklos bendruomenės narys				

7. Kaip mokykla bendradarbiauja su vietos bendruomene?

Teiginys	Taip	Iš dalies	Tikriausiai ne	Ne	Nežinau
Mokyklos atstovai lankosi bendruomenės taryboje, seniūnijoje;					
Mokykla organizuoja bendrus renginius su vietos bendruomene;					
Mokykla kuria ir vykdo bendrus projektus su vietos bendruomene;					

Mokykla dalijasi patirtimi susitikimuose, diskusijose prie apskrito stalo;					
Mokykla organizuoja atvirų durų dienas vietos bendruomenei;					
Mokytojai ir mokiniai dalyvauja vakaronėse, talkose su vietos bendruomene;					
Kita (įrašykite)					

8. Kaip Jūs įsitraukiate į mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesą?

- ☐ Dažniausiai esate įvairių renginių dalyvis;
- ☐ Prisidedate prie renginių organizavimo;
- ☐ Rodote iniciatyvą, imatės įvairių veiklų, organizuojant renginius;
- ☐ Dalyvauja renginiuose tik Jūsų vaikai.
- ☐ Kita (įrašykite savo nuomonę).....

9. Kas dažniausiai organizuoja bendruomeninius renginius?

- ☐ Mokyklos bendruomenė;
- ☐ Vietos bendruomenės atstovai;
- ☐ Kita (įrašykite).....

10. Kaip manote, ar svarbus yra mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas? (Galima pasirinkti iki trijų atsakymo variantų).

- ☐ Taip, svarbus ir mokyklai, ir vietos bendruomenei;
- ☐ Svarbesnis yra mokyklai;
- ☐ Bendradarbiavimo svarba priklauso nuo bendradarbiavimo formos;
- ☐ Bendradarbiavimo svarba priklauso nuo abiejų pusių įsitraukimo į šį procesą;
- ☐ Bendradarbiavimas nėra labai svarbus nei mokyklai, nei vietos bendruomenei;

☐ Kita (įrašykite savo nuomonę).....

11. Kaip manote, koks yra mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tikslas? *(Galima pasirinkti iki trijų atsakymo variantų).*

- ☐ Visapusiškas jaunosios kartos ugdymas;
- ☐ Miestelio bendruomenės pilietiškumo ugdymas;
- ☐ Miestelio gyventojų bendruomeniškumo ugdymas.
- ☐ Skirtingų kartų solidarumo ugdymas;
- ☐ Kultūrinis bendruomenės narių švietimas;
- ☐ Mokyklos ir vietos bendradarbiavimas padeda mokiniams geriau mokytis;
- ☐ Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas sutelkia bendruomenę bendrų tikslų įgyvendinimui;
- ☐ Socialinė, pedagoginė pagalba šeimoms;
- ☐ Socialinė pagalba skurstančioms šeimoms;
- ☐ Miestelio aplinkos gražinimas ir saugojimas;
- ☐ Švenčių ir renginių organizavimas;
- ☐ Kita (nurodykite).....

12. Kokiuose bendruomenės renginiuose dalyvaujate dažniausiai?

- ☐ Aplinkos gražinimo;
- ☐ Kultūriniuose;
- ☐ Edukaciniuose;
- ☐ Sportiniuose;
- ☐ Labdaros;
- ☐ Renginiuose su kitų rajonų bendruomenėmis;
- ☐ Kituose (įrašykite).....

13. Nurodykite, kur dažniausiai randate informacijos apie Jūsų vietos bendruomenėje vykdomą veiklą? *(Galite pasirinkti iki trijų atsakymo variantų).*

- ☐ Sužinau iš mokyklos administracijos;
- ☐ Mokyklos informaciniame stende;

- ☐ Miestelio skelbimų lentoje;
- ☐ Bendruomenės internetiniame puslapyje;
- ☐ Užeinu į bendruomenės centrą;
- ☐ Kita (įrašykite).....

14. Kokių naujų kompetencijų įgijote dalyvaudami bendruomenės veikloje?

- ☐ Išmokau bendrauti su socialiai remtinais žmonėmis;
- ☐ Išmokau užjausti kitą žmogų;
- ☐ Įgijau patirties organizuojant renginius;
- ☐ Patobulinau bendravimo, darbo ir veiklos gebėjimus;
- ☐ Neįgijau jokių įgūdžių;
- ☐ Kita (įrašykite).....

15. Kaip vertinate mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo procesą?

Eil. Nr.	Teiginys	Visiškai sutinku	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
1.	Bendradarbiavimas yra sistemingas.					
2.	Bendradarbiavimas yra kompleksiškas.					
3.	Vyrauja tradicinės bendradarbiavimo formos.					
4.	Bendradarbiavimas yra veiksmingas.					
5.	Bendradarbiavimas yra nuoseklus.					

16. Savo bendruomenėje labiausiai pasigendate:

- ☐ Edukacinių ir kultūrinių renginių;
- ☐ Daugiau užimtumo jaunimui;
- ☐ Galimybės kartu pabendrauti;
- ☐ Bendros veiklos gražinant aplinką;
- ☐ Bendravimo su kitų rajonų bendruomenėmis;
- ☐ Kita (įrašykite).....

17. Vietos bendruomenės aktyvas dažniausiai:

- ☐ Organizuoja šventes;
- ☐ Padeda sunkiai gyvenantiems žmonėms;
- ☐ Padeda spręsti iškilusias problemas;
- ☐ Padeda žmonėms, patekusias į bėdą;
- ☐ Gražina aplinką;
- ☐ Organizuoja susitikimus su kitos bendruomenės atstovais;
- ☐ Kita (nurodykite).....

18. Ko, Jūsū manymu, trūksta geram mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimui?

- ☐ Techninių galimybių;
- ☐ Lėšų;
- ☐ Naujų idėjų;
- ☐ Mokyklos administracijos palaikymo;
- ☐ Mokyklos ir vietos bendruomenės iniciatyvumo;
- ☐ Vietos bendruomenės suinteresuotumo;
- ☐ Nieko netrūksta;
- ☐ Kita (nurodykite).....

19. Įvertinkite mokyklos įtaką kaimo bendruomenei.

Labai didelė	Didelė	Nepakankama	Maža	Labai maža

20. Kokias rekomenduotumėte vietas bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimo tobulinimo galimybes?

Ačiū už nuoširdų bendradarbiavimą!

Išrašas

**KĖDAINIŲ R. LABŪNAVOS PAGRINDINĖ MOKYKLA
MOKYTOJŲ TARYBOS POSĖDŽIO**

PROTOKOLAS

2019 m. spalio 28 d. Nr. V4-07
Labūnava

Posėdis įvyko 2019 m. spalio 28 d.
Posėdžio pirmininkė – Rita Karnilavičienė.
Posėdžio sekretorė – Vaida Vėlienė.

Dalyvavo: Čivinskaitė Agnė, Dirsienė Angelė, Dovydavičiūtė Diana, Grikevičienė Audronė, Ivaškevičiūtė-Dirdė Gintarė, Jėckienė Rasa, Junčienė Edita, Karnilavičienė Rita, Kazakevičius Rimvydas, Matonienė Vilma, Pauliukaitienė Virginija, Samalius Steponas, Smalskienė Jolanta, Steiblienė Nijolė, Urbonavičienė Alma, Vaitiekūnienė Jurgita, Varkalaitė Sandra, Vėlienė Vaida, Vilkelienė Alicija, Vyšniauskienė Aušra

7.SVARSTYTA. Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo kaip socialinės partnerystės vystymo raiškos ir tobulinimo galimybių tyrimas (atvejo analizė).

Kalbėjo pradinė klasių mokytoja metodinė Jurgita Vaitiekūnienė, Šiaulių Universiteto Edukologijos (specializacija – švietimo vadyba) magistro studijų programos II kurso magistrantė. Ji rašo baigiamąjį darbą tema: „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo kaip socialinės partnerystės vystymo raiška ir tobulinimo galimybės (atvejo analizė)“. Mokytoja pareiškė pageidavimą atlikti tyrimą apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą kaip socialinės partnerystės vystymo raišką ir tobulinimo galimybes.

Šis tyrimas padėtų išsiaiškinti, kaip vystomas mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas, kokios yra mokyklos socialinės partnerystės su vietos bendruomene plėtotės galimybės. Su tyrimo tikslais ir metodika buvo supažindinti tyrime dalyvaujantys klasių vadovai, pedagogai, mokyklos administracija. Kiekybinis tyrimas vyktų anketinės apklausos būdu apklausiant tėvus, pedagogus ir leistų atskleisti jų nuomonę apie mokyklos bendradarbiavimą su vietos bendruomene tendencijas. Kokybinis tyrimas (focus grupė) su mokiniais ir mokyklos administracijos nariais sudarytų galimybę atskleisti tyrimo dalyvių įvertinimus apie vietos bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimo raišką, įtaką bei socialinės partnerystės vystymo galimybes. Pateikti atsakymai tik apibendrinta forma bus panaudoti magistro darbe.

NUTARTA: pritarti ŠU Edukologijos magistro studijų II kurso magistrantės Jurgitos Vaitiekūnienės tyrimui apie mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimą kaip socialinės partnerystės vystymo raišką ir tobulinimo galimybes. Anketavimą ir grupinę diskusiją (focus grupė) atlikti 2019 m. lapkričio-gruodžio mėnesiais.

Posėdžio pirmininkė

Posėdžio sekretorė

Rita Karnilavičienė

Vaida Vėlienė

Išrašas tikras

Mokyklos direktorė
Rita Karnilavičienė
2020-05-06

Grupinė diskusija (focus grupė)

Klausimai mokiniams. 8 mokiniai.

1. Kaip manote, ar mokykla bendradarbiauja su vietos bendruomene?
2. Kaip dažnai vyksta mokyklos ir gyvenvietės bendruomenės renginiai?
3. Kaip dažnai dalyvauji vietos bendruomenės organizuojamuose renginiuose: akcijose, sporto šventėse ir kt.?
4. Kokiuose renginiuose dalyvauji su vietos bendruomene?
5. Kaip/Kuo Jums patinka tokie renginiai?
6. Kokios naudos tau turėjo įvairūs renginiai (akcijos, sporto šventės ir kt.)?
7. Pasiūlykite būdų, kaip mokykla ir vietos bendruomenės galėtų glaudžiau bendradarbiauti?

LABŪNAVOS BENDRUOMENĖS CENTRAS
BENDRUOMENĖS SUSIRINKIMO PROTOKOLAS

2019-11-25 Nr. 8
Labūnava

Susirinkimas įvyko: 2019-11-25 18.30 val.
Susirinkimo pirmininkė: Rita Karnilavičienė.
Susirinkimo sekretorė: Sandra Varkalaitė.

Dalyvavo:

1. Jurgita Vaitiekūnienė
2. Sandra Varkalaitė
3. Paulius Baltrušaitis
4. Audrius Domanskis
5. Mindaugas Urbonavičius
6. Kristina Gadišauskienė
7. Algirdas Steiblys
8. Romaldas Ivaškevičius
9. Rita Karnilavičienė
10. Aušrinė Butkienė
11. Edita Baltrušaitienė

Susirinkimą pradėjo pirmininkaujanti bendruomenės tarybos narė Rita Karnilavičienė, kuri pristatė susirinkimo darbotvarkę.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl magistrinio darbo tyrimo, grupinės diskusijos.

1. SVARSTYTA: Labūnavos gyventoja, Labūnavos pagrindinės mokyklos mokytoja, Šiaulių Universiteto Edukologijos (specializacija – švietimo vadyba) magistro studijų programos magistrantė Jurgita Vaitiekūnienė rašo baigiamąjį darbą „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo kaip socialinės partnerystės vystymo raiška ir tobulinimo galimybės“ (atvejo analizė). Tarybos nariams pristatė, kad atlikti grupinę diskusiją yra svarbu, nes padės išsiaiškinti, kaip vystomas mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas, kokios yra mokyklos socialinės partnerystės su vietos bendruomene plėtotės galimybės. Supažindino su tyrimo taisyklėmis. Kiekvieno dalyvavimas šiame tyrime yra laisvanoriškas: gali pasitraukti iš tyrimo bet kuriuo metu dėl bet kurios priežasties, neperspėję. Tikras vardas ir paminėtų kitų asmenų vardai nebus naudojami nei viename iš tyrimo etapų: nei renkant duomenis, nei rengiant tyrimo ataskaitą. Visais atvejais bus vartojami tik slapyvardžiai.

NUTARTA: leisti daryti garso įrašą tik tyrimo tikslais ir atlikti grupinę diskusiją tema „Mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo kaip socialinės partnerystės vystymo raiška ir tobulinimo galimybės“ (atvejo analizė). Gautais duomenimis parengti ataskaitą ir pristatyti 2020 metų gegužės mėn. tarybos posėdžio metu.

Susirinkimo pirmininkė

Sekretorė

Rita Karnilavičienė

Sandra Varkalaitė

Klausimai vietos bendruomenės centro tarybos nariams. 10 tarybos narių.

1. Ar vietos bendruomenė bendradarbiauja su mokykla?
2. Kieno iniciatyva vyksta bendradarbiavimas?
3. Ką bendruomenės centras siūlo mokyklai?
4. Kokiose srityse vyksta vietos bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimas?
5. Kokios vyrauja vietos bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimo formos?
6. Kaip vertinate dabartinių bendradarbiavimo formų veiksmingumą?
7. Kokią naudą bendradarbiavimas turi vietos bendruomenei?
8. Kokias rekomenduotumėte vietos bendruomenės ir mokyklos bendradarbiavimo tobulinimo galimybes?

Klausimai administracijai (direktorius, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, direktoriaus pavaduotojas ūkiui ir bendriesiems klausimams). Interviu.

1. Kokiose srityse vyksta mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas?
2. Kieno iniciatyva - mokyklos ar vietos bendruomenės – vyksta bendradarbiavimas?
3. Kokios vyrauja bendradarbiavimo formos?
4. Kokią naudą teikia bendradarbiavimas mokyklos bendruomenei?
5. Kokia bendradarbiavimo nauda yra vietos bendruomenei?
6. Kokie veiksniai daro įtaką mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo veiksmingumui?
7. Kokias rekomenduotumėte mokyklos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo tobulinimo galimybes?